

รายงานการวิจัย

รายงานวิจัยย่อยที่ ๓ เรื่อง

การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

Upgrading the Cultural Capital and Improving the Quality of Life of Ethnic Groups in phetchabun province

ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

The Promotion of Cultural Tourism of Ethnic groups in Phetchabun Province

โดย

พระปลัดพีระพงศ์ จิตฺตมโฆ (โชตินอก), ดร.

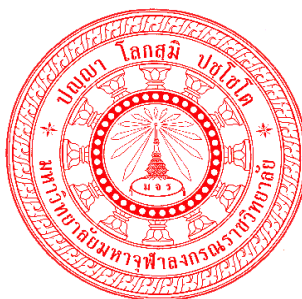
พระมหาธวัชชัย ธรรมรสี (สุวรรณผา), ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์

พ.ศ. ๒๕๖๗

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 800767016

รายงานการวิจัย

รายงานวิจัยย่อยที่ ๓ เรื่อง

การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

Upgrading the Cultural Capital and Improving the Quality of Life of Ethnic

Groups in phetchabun province

โดย

พระปลัดไพระพงศ์ จิตธมโม (โชตินอก), ดร.

พระมหาธวัชชัย ธมมรสี (สุวรรณผา), ดร.

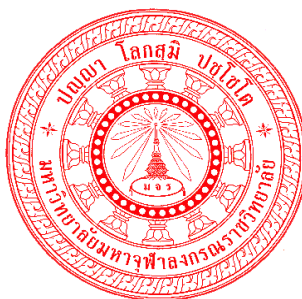
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์

พ.ศ. ๒๕๖๗

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 800767016

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Research Sub-Project 3

Upgrading the Cultural Capital and Improving the Quality of Life of Ethnic
Groups in Phetchabun province

By

Phrapalad Peerapong Thitadhammo (Chotnok), Dr.

Phramaha Tawatchai Dhammarangsi (Suwannapa), Dr.

B.E. 2567

Research Project Funded

By Thailand Science Research and Innovation Fund

MCU RS 800767016

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์
ผู้วิจัย:	พระปลัดไพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. (โชตินอก) พระมหาธวัชชัย ธมฺมรสี, ดร. (สุวรรณผา)
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๗
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม เพื่อเสนอแนะนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการการยกระดับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความมั่นคง มีรายได้มั่นคง อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๔ กลุ่ม ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน ได้แก่ ๑) กลุ่มผู้นำด้านวัฒนธรรม จำนวน ๕ คน ๒) กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน ๕ คน ๓) กลุ่มตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๕ คน และ ๔) กลุ่มตัวแทนนักปราชญ์กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๕ คน การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ และประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์จาก ๓ ชุมชน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ชุมชนละ ๒๐ คน รวมทั้งหมด ๖๐ คน โดยใช้วิธีแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า

การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยระบบสังคมดี เศรษฐกิจดี และคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสมดุลกัน กล่าวคือจะต้องเกิดเป็นสิ่งที่ดีด้วยกันทั้ง ๓ ระบบ เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจ ต้องอยู่ในกรอบของสังคม ระบบเศรษฐกิจและสังคมต้องอยู่ภายในข้อจำกัดของคุณภาพชีวิต ไม่สามารถดำเนินการให้เกิดความยั่งยืนได้หากละเว้นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือพัฒนาสิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่อีกสิ่งหนึ่ง โดยที่พยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสร้างบรรยากาศที่ดี ได้ดำเนินการสร้างผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดเด่น จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่โด่งดังไปทั่วโลก ทำให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางไปสัมผัส เพียงเริ่มต้นจากชนบทธรรมนิยมประเพณีที่ทำอยู่เป็นประจำทุกปี กลายเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ แต่ละปีมีรายได้เข้าสู่ชุมชนเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน ชาวบ้านมีรายได้มากขึ้น ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นการชี้ชัดถึงความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนของชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ ควรมีการศึกษาแบบเชิงลึกเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไรและมีทุนทางวัฒนธรรมอะไรใหม่ ๆ ที่ช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้บ้าง ศึกษาการยกระดับคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ของแต่ละท้องถิ่น ควรทำการศึกษาการเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาท้องถิ่นต่อไปควรทำการศึกษาด้านเศรษฐกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมการตลาดชุมชนควรจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นฐานและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนเป็นการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีรายได้ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ศึกษาด้านองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้สามารถนำไปถ่ายทอดเป็นเทคนิค วิธีการ และกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปเสริมสร้างการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนต่อไป

Research Title Upgrading the Cultural Capital and Improving the Quality of Life of Ethnic Groups in phetchabun province.

Researchers: Phrapalad Peerapong Thitadhammo, Dr. (Chotnok)
Phramaha Tawatchai Dhammarangsi, Dr. (Suwannapa)

Department: MahachulalongkornrajavidyalayaUniversity, Phokhunphamuang
Buddhist College

Fiscal year: 2567/2024

Researcher Scholarship Sponsor: Thailand Science Research and Innovation Fund

ABSTRACTS

The objective of this research is to improve the quality of life of ethnic groups based on cultural capital in Phetchabun Province. It aims to enhance the quality of life of ethnic groups in Phetchabun through cultural capital and to propose policy guidelines for elevating cultural capital in relation to the development of the quality of life of ethnic groups in Phetchabun Province.

This research is a mixed-methods study that includes documentary research, quantitative research, qualitative research, and action research. It is a process aimed at enhancing cultural capital and improving the quality of life for ethnic groups in Phetchabun Province. The goal is to identify ways to elevate the cultural capital of these ethnic groups, thereby enhancing their quality of life, ensuring stability, and providing a steady income. The study focuses on four groups, with interviews conducted with a target group of 20 individuals, consisting of: 1) 5 cultural leaders, 2) 5 community leaders, 3) 5 representatives from government agencies, and 4) 5 representatives from ethnic scholars. In this research, the research team employed descriptive analysis based on interviews with the ethnic groups and the population used for quantitative research, which includes ethnic groups in Khao Kho District, Phetchabun Province, from three communities. A sample size of 20

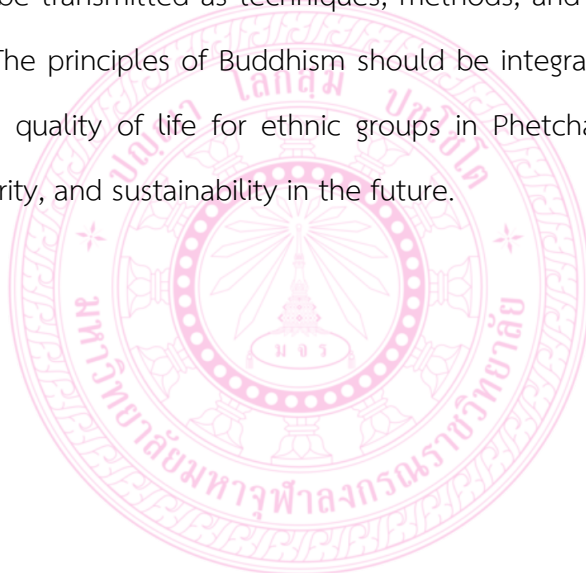
individuals was determined for each community, totaling 60 individuals, using a purposive sampling method.

The research found that

The elevation of cultural capital and the improvement of the quality of life for ethnic groups can only occur within a good social system, a strong economy, and a high quality of life that are balanced with one another. This means that all three systems must develop positively together. Economic development must operate within the framework of society, and the economic and social systems must exist within the constraints of quality of life. Sustainability cannot be achieved if any one aspect is neglected or if one area is developed at the expense of another. Efforts to adapt to the environment or create a positive atmosphere have led to the development of products and tourism activities that have become highlights, turning into a world-renowned cultural tourism destination. This has made tourists eager to visit and experience the local traditions that are celebrated annually, transforming them into grand festivals. Each year, significant income flows into the community, creating a circular economy. Local residents have increased incomes and improved living conditions, clearly indicating the true stability, prosperity, and sustainability of the community.

Suggestions for enhancing cultural capital and improving the quality of life of ethnic groups in Phetchabun Province, specifically in the communities of Ban Lao Lue, Ban Phet Dam, and Ban Khek Noi in Khao Kho District, should include in-depth studies on the characteristics of these ethnic groups and the new forms of cultural capital that can aid in improving their quality of life. Research should also focus on the enhancement of quality of life and tourism activities that impact the development of the quality of life for each local ethnic group. Additionally, it is important to study policy proposals for elevating cultural capital in conjunction with

improving the quality of life of ethnic groups, as this will provide foundational information for developing a master plan for local development in the future. The community economic study should be conducted to promote community marketing. Activities should be organized to support tourism by utilizing cultural capital as a foundation and creating products that reflect the community's identity. This will enhance cultural capital and improve the quality of life for ethnic groups, increasing their income within the community. It is important to study the knowledge and local wisdom of ethnic groups regarding the preservation of their culture and traditions, so that these can be transmitted as techniques, methods, and processes for improving quality of life. The principles of Buddhism should be integrated to enhance cultural capital and the quality of life for ethnic groups in Phetchabun province, ensuring stability, prosperity, and sustainability in the future.

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งประกอบไปด้วย ผู้นำด้านวัฒนธรรม ผู้นำชุมชน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนนักปราชญ์กลุ่มชาติพันธุ์ ประชาชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย รองประธานคณะกรรมการวัฒนธรรม กรรมการศูนย์วัฒนธรรม ประธานศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาสังคมบนพื้นที่สูง (ศสส.) ประธานกองทุนเงินล้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ที่ได้เสียสละเวลาให้กับคณะผู้วิจัยได้ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยความเต็มใจ รวมทั้งคณะทีมผู้ช่วยนักวิจัยทุกท่าน ที่เสียสละเวลาลงพื้นที่เพื่อช่วยนักวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ทำให้งานวิจัยเล่มนี้สมบูรณ์ ผู้วิจัยและคณะขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่สนับสนุนงบประมาณการวิจัย ขอขอบคุณประธานและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาช่วยตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามงานวิจัยและประชาชนทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พระราชพัชรธรรมเมธี,ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์ คณะผู้บริหาร คณาจารย์และนิสิต ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์ ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้

ประโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยเล่มนี้ขอบูชาคุณบิดา มารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ปราชญ์บัณฑิตทั้งหลายและผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ที่ได้อบรม สั่งสอน แนะนำ เป็นที่ปรึกษาให้ความรู้มาจนถึงปัจจุบันนี้

พระปลัดพีระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ด
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย.....	๑
๑.๒ ปัญหาของการวิจัย.....	๕
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๕
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย.....	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	๗
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๘
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม.....	๘
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรม.....	๑๙
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	๒๓
๒.๔ ทฤษฎีคุณภาพชีวิต.....	๒๘
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์.....	๓๑
๒.๖ ความเป็นมาของชาติพันธุ์ม้ง.....	๓๖
๒.๗ บริบทพื้นที่ในการศึกษาวิจัย.....	๔๒
๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕๑
๒.๙ กรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัย.....	๖๓
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๖๔
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๖๔
๓.๒ พื้นที่ในการศึกษาวิจัย.....	๖๕
๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant).....	๖๖

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๓.๔ เครื่องมือการวิจัย.....	๖๗
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๗๐
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๗๒
๓.๗ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย.....	๗๓
บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๗๔
๔.๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์	๗๕
๔.๒ การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์	๘๒
๔.๓ นโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์.....	๘๗
๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนา คุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์.....	๙๕
๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย.....	๙๘
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๑๐๓
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๐๓
๕.๒ การอภิปรายผล.....	๑๐๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๑๑๑
บรรณานุกรม.....	๑๑๓
ภาคผนวก.....	๑๒๑
ประวัติผู้วิจัย.....	๑๘๒

สารบัญตาราง

เรื่อง

หน้า

บทที่ ๓

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....๗๑

สารบัญภาพ

เรื่อง

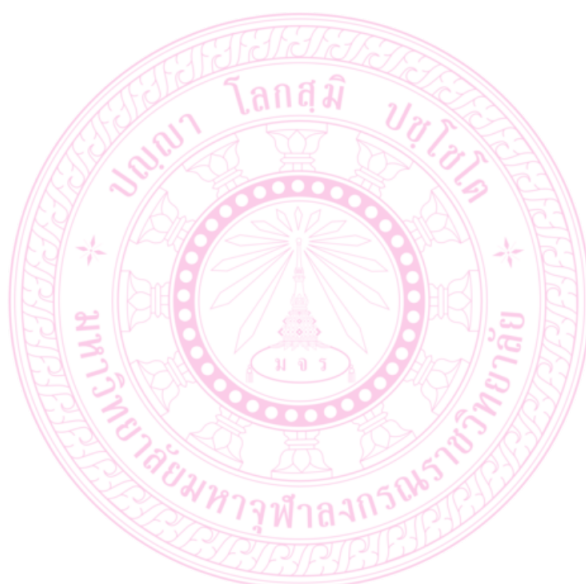
หน้า

บทที่ ๒

๒.๙ กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....๖๓

บทที่ ๔

๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย.....๙๘

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคมขึ้นมา ครอบครัวยุคแรกๆ เป็นเบื้องต้นขั้นแรกของมนุษย์ และได้เริ่มขยายเป็นสังคม เป็นระบบเครือญาติเป็นชาติพันธุ์ เป็นประเทศชาติ โดยมีความสัมพันธ์ทางครอบครัวทางเครือญาติ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน เป็นการบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของกลุ่มคนนั้นๆ ได้อย่างชัดเจนมีทัศนคติ มีความคิดเป็นไปตามธรรมชาติของทางสังคม เพราะพฤติกรรมที่มนุษย์ได้แสดงออกมา มีผลเกี่ยวข้องกับสังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่ในขณะเดียวกันผลของทางสังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์เช่นเดียวกัน สิ่งที่มนุษย์ได้แสดงออกมาเป็นวิถีชีวิตที่ถูกสืบทอดมาจากบรรพบุรุษมาสู่ลูกหลาน รุ่นหลังมาเป็นบ่อเกิดของสังคมตามธรรมชาติ ทัศนคติ ความเชื่อ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม วัฒนธรรม รวมทั้งความเชื่อและข้อปฏิบัติต่างๆของทางสังคม โดยมนุษย์มีความเชื่อต่างๆต่อความเชื่อ ในสิ่งที่มีอำนาจอยู่เหนือมนุษย์และธรรมชาติ การที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นสังคมไม่ว่าขนาดเล็กหรือสังคมขนาดใหญ่ แต่ละคนที่มาอยู่รวมกันนั้นต่างก็มีความคิด ความเชื่อ ที่แตกต่างกันออกไปทั้งในด้านของความสามารถ ประสบการณ์ความคิดเห็นที่แสดงความสามารถแสดงออกมาทางประเพณี โดยมีระเบียบแบบแผน คอยควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มให้อยู่ในกรอบหรือขอบเขตที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ระบบความสัมพันธ์กันทางสังคม เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับสังคมมนุษย์จะอยู่โดยลำพังคงไม่ได้ ที่เป็นเช่นนั้นย่อมเกิดขึ้นมาจากสาเหตุหลายประการ โดยลักษณะมีกิจกรรมหลายประการที่แสดงออกให้เห็นถึงความจำเป็นมนุษย์เป็นผลส่งผลกระทบต่อกิจกรรม และพฤติกรรมของมนุษย์เช่นเดียวกัน ความเชื่อของมนุษย์เป็นบ่อเกิดของประเพณี พิธีกรรม เป็นทัศนคติวิถีชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการช่วยกันแก้ไขปัญหาาร่วมกันที่เกิดขึ้นกับตัวของมนุษย์ความเชื่อจึงมีบทบาทในสังคม และความเชื่อเป็นการสร้างบุคคลให้พฤติกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มจนมีความผูกพันของคนในกลุ่ม หรือชาติพันธุ์เดียวกันอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มชนเพราะธรรมชาติ ของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมทั้งประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิต จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน

แม้ในปัจจุบันบทบาทของระบบความสัมพันธ์ในทางเครือญาติ ประเพณี พิธีกรรม ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เข้าสังคมเป็นที่รวมของผู้คนที่หลากหลายเผ่าพันธุ์ และผู้คนที่ต่างก็มีศาสนาที่ตนเองนับถือแตกต่างกันออกไป ในบางสังคมอาจมี ศาสนาที่ผู้คนนับถือมากมาย หลายศาสนาแทบทุกสังคมในโลกมักจะมีมากกว่าหนึ่งศาสนาเสมอ ศาสนาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่หล่อหลอมให้คนมีความรู้สึกร่วมกันว่าเราและเพื่อนพ้องที่นับถือศาสนาเดียวกันกับเราเป็นกลุ่มเดียวกัน ศาสนาจึงกลายเป็นสถาบันหลอมรวมผู้คนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ทรงพลังมากที่สุดสถาบันหนึ่งในขณะเดียวกัน ศาสนาก็อาจสร้างความรู้สึกรู้สีกให้คนในศาสนาหนึ่งรู้สึกกว่าคนในอีกศาสนาหนึ่งเป็นพวกหนึ่งต่างหากจากตนเอง การกระทบกระทั่งทางความเชื่อในเรื่องของศาสนาเคยปรากฏในประวัติศาสตร์ว่าหลายครั้งได้ลุกลามกลายมาเป็นความกระทบกระทั่งระหว่างกลุ่มชนและเกิดสงคราม ในที่สุดอย่างไรก็ตามศาสนามีความสำคัญทั้งสำหรับชีวิตส่วนตัว และชีวิตทางสังคมในทางส่วนตัว ศาสนาช่วยให้บุคคลมีจิตใจสงบมีกำลังที่จะต่อสู้อุปสรรคและมีชีวิตอยู่ต่อไปสามารถนำพาชีวิตของตนสู่จุดหมายปลายทางได้สำหรับทางสังคมนั้น คนมีความเชื่อเดียวกันหรือคนที่เคารพนับถือศาสนาเดียวกัน ทำให้มีความปักแผ่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การยึดมั่นในศาสนา หลักธรรมและสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ ช่วยให้สังคมมีโลกทัศน์ และค่านิยมในทางเดียวกัน ทำให้เกิดความเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำให้คนในสังคมมีเอกลักษณ์ร่วมกัน ซึ่งมีลักษณะเด่นชัด แตกต่างไปจากเอกลักษณ์ของสังคมอื่น ในแง่ศาสนาจึงช่วยให้สังคมดำรงอยู่อย่างมั่นคงและชีวิตของบุคคลก็มีความสัมพันธ์ กับศาสนาอย่างแยกไม่ออก^๑

จังหวัดเพชรบูรณ์มีทิวทัศน์ที่งดงามมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ ธัญญาหาร มี ๑๑ อำเภอ ในแต่ละอำเภอนั้นมีผู้คนจากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ต่างอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานมากมายจนมีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก โดยมีภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่าง ๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ถึงกว่า ๑๐ กลุ่ม^๒ ซึ่งนับว่าเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาและความรู้ ที่เกี่ยวกับมนุษย์ในเอเชียอาคเนย์ โดยมีภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาราชการเพียงภาษาเดียว ในการติดต่องานทุกระดับและในสื่อสารมวลชน กลุ่มภาษาต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวนอย่างน้อย ๓ ภาษา ที่กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤตที่รุนแรงและชัดเจน มีโอกาสที่จะเสื่อมสลายไปในศตวรรษนี้ ได้แก่ ภาษาชาวนน ลาวแง้ว ลาวครั่ง ชุมชนเหล่านี้อยู่ในภาวะวิกฤตระดับต่าง ๆ กัน ส่วนมากอ่อนแอ ขาดความมั่นใจ รวมกันไม่ติด กลุ่มใหญ่บางกลุ่ม มีปฏิกิริยาตอบโต้ เกรง

^๑สมภาร พรหมทา, มนุษย์กับศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๔๖), หน้า ๑๘๑

^๒เดือน คำดี, ศาสนศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๒๔๐

^๓ สุวิไล เปรมศรีรัตน์, แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย, วารสารภาษาและวัฒนธรรม, (๒๕๔๐), ๑๖(๒), ๕-๑๔.

ถูกรวบจำ และการสูญเสีย โดยเฉพาะชนรุ่นหลังไม่ยอมรับทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของชนรุ่นแรกเนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าถึงชุมชนอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนเป็นอย่างมาก

การจัดการเป็นปฏิบัติการที่มีหัวใจสำคัญอยู่ที่การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนร่วมกันเรียนรู้ร่วมกันแสวงหาปัญหา และคิดค้นหาแนวทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาที่เป็นเรื่องอันเป็นฉันทามติของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ส่งเสริมกิจกรรมกลุ่ม ทำงานร่วมกันทั้งแก้ปัญหา และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การวิจัยจึงสร้างคุณลักษณะของการเรียนรู้แบบพหุภาคี พร้อมกับบังเกิดผลพลอยได้ที่เป็นจิตสำนึกตระหนักในปัญหา หน้าที่ และร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง ตรงตามความต้องการในสังคมฐานความรู้ การจะอยู่รอดและการดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ที่จะจัดการกับทุน ทางปัญญา (intellectual assets) แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการความรู้ยังเป็นศาสตร์ ที่จะต้องมีการพัฒนา และประยุกต์ใช้ให้แพร่หลายมากขึ้น ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับ ความรู้คือ ความรู้เป็นทรัพยากรเพียงอย่างเดียวที่ยังมีเพิ่ม ผู้จัดการความรู้ที่เป็นระดับมืออาชีพ ปัจจุบันจะต้องเผชิญปัญหาและความคาดหวังที่สูงมาก เพราะความรู้ใหม่เกิดขึ้นในอัตราทะลุทะลวง ความรู้มีวงจรชีวิตที่สั้นลงและการจัดการสมัยใหม่ ไม่ว่าจะวงการใด ๆ ล้วนแต่ใช้ความรู้ที่เข้มข้นขึ้นทุกขณะ ดังนั้น ทุกคนจึงต้องเตรียมตัวให้พร้อม เพราะถ้าหากรอจนคู่แข่งได้ลงทุนลงแรงในการจัดการความรู้จนเริ่มเห็นผล มันอาจสายเกินไปที่จะไล่ตามความรู้ในฐานะปัจจัยเพื่อการแข่งขันได้กระแทกและสร้างความตื่นตัวในภาคธุรกิจมาแล้วระยะหนึ่งองค์กรทุกแห่งได้รับการกระตุ้นให้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินสมบัติที่หลบซ่อนอยู่^๔

กลุ่มชาติพันธุ์ม้งในจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีรูปแบบของการสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่มเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง สังคมชาวม้งเป็นสังคมที่อยู่บนฐานของจารีตประเพณี และวัฒนธรรมทางชนเผ่าสูงกลุ่มหนึ่ง ความสัมพันธ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาวม้งคือ ระบบเครือญาติ ซึ่งเป็นความเชื่อทางวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ชาวม้งถือปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างไม่ขาดสาย และมีอิทธิพลต่อกลุ่มชาวม้งทุกกลุ่ม อัตลักษณ์ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เป็นหัวใจหลักในการรวมกลุ่มความเป็นชาวม้งให้มีความเข้มแข็งและเป็นหนึ่งเดียว กระบวนการรวมกลุ่มของชาวม้ง จะใช้สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมเข้ามาเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม โดยมีระบบแซ่ตระกูลเป็นกลไกของการรวมกลุ่มทางสังคม ซึ่งวัฒนธรรมของชาวม้งมีการสืบเชื้อสายทางฝ่ายบิดา

^๔ สำราญ ท้าวเงิน และคณะ, ทุนทางภาษาและวัฒนธรรมกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์, (เพชรบูรณ์ : สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๘).

(Patrilineal Descent) เป็นหลัก สมาชิกทุกคนที่เป็นกลุ่มแซ่ตระกูลเดียวกัน ถือว่าเป็นญาติพี่น้องกัน และจะมีข้อกำหนดการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นการกำหนดสถานภาพและบทบาทของสมาชิกในสังคมให้มีพฤติกรรมเป็นแบบแผนเดียวกัน โดยคอยควบคุมความประพฤติของบุคคลไม่ให้เบี่ยงเบนไปจากจารีตและค่านิยมดั้งเดิม^๕ ด้วยระบบความสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรมในวิถีชีวิต ทำให้ความสัมพันธ์ในกลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีความเข้มแข็งเพราะรากฐานของความเชื่อ จารีตประเพณี และวัฒนธรรม เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้ชาวม้งมีแบบแผนของพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่ม เช่น การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มอย่างเคร่งครัด มีความสามัคคี ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส ปัจจัยเหล่านี้ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีความเป็นเอกภาพและสันติภาพอย่างแท้จริง

ชุมชนม้งที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยได้แก่หมู่บ้านวัฒนธรรมชาวม้งบ้านเข็กน้อย ตั้งอยู่ที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เดินทางจากพิษณุโลกมาตามเส้นทางหมายเลข ๑๒ เลี้ยวซ้ายระหว่าง กม. ที่ ๙๒ - ๙๓ เป็นหมู่บ้านม้งที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้อพยพจากน่าน พะเยา เชียงราย เข้ามาอยู่รอยต่อระหว่าง ๓ จังหวัด ได้แก่ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และเลย เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๖๕ โดยชาวม้งชุดแรกอพยพมาจากอำเภอปัว จังหวัดน่าน ผ่านมาทางอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ และลงมาทางอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร แล้วเดินทางมายังอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ขึ้นไปอาศัยอยู่บ้านทับเบิก เป็นชุดแรก ต่อมาได้มีชาวม้งอพยพตามมาภายหลังอีก และได้ขยายหมู่บ้านขึ้นเป็นบ้านป่าหยาบ บ้านขี้เถ้า บ้านเข็กเก่า บ้านป่าหวาย และบ้านเล็กบ้านน้อยต่าง ๆ ในเขตรอยต่อจังหวัดดังกล่าว ในเวลาต่อมาได้เกิดเหตุการณ์สู้รบระหว่างรัฐบาลไทยกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งทำให้ชาวม้งต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับทั้ง ๒ ฝ่ายในเหตุการณ์ดังกล่าวมากมายหลายประการ แต่ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๑๕ ทางราชการได้ขอคืนพื้นที่ป่าประมาณ ๔๕,๐๐๐ ไร่ จากกรมป่าไม้ และให้ชาวม้งมาอยู่จำนวน ๑๐๕ ครอบครัว โดยตั้งชื่อว่าชุมชนเข็กน้อย ขึ้นกับตำบลน้ำซุน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมี นายโก๊ะ แซ่หยาง เป็นผู้นำชาวม้ง จากนั้นได้อพยพพาเขาจากศูนย์แรกรับทั้ง ๓ แห่ง รวมทั้งบ้านป่าหยาบมารวมกันที่บ้านเข็กน้อย จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้ทำการอพยพพาเขาจากบ้านเล้าล้อมารวมกันที่บ้านเข็กน้อย เพื่อให้มาอยู่อาศัยรวมเป็นแหล่งเดียวกัน เกิดเป็นชุมชนชาวม้งบ้านเข็กน้อยที่เป็นหลักแหล่งถาวรตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แล้วพัฒนามาเป็นตำบลเข็กน้อยในปัจจุบัน และมีกิจกรรมท่องเที่ยวซึ่งหาได้ยาก เช่น ชมการจำลองวิถีชีวิตชาวม้ง ชมการแสดงทางวัฒนธรรม เช่น วิถีชีวิต ๑๒ เดือนของม้ง รำแคน ระเบียบกระดัง ระเบียบ

^๕ ชมรมบริการวิชาการ สถาบันวิจัยชาวเขา, ชาวเขา : ความเข้าใจกับชนเผ่าต่างวัฒนธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (เชียงใหม่: นันทกานต์ กราฟฟิค/การพิมพ์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๑๑ - ๑๑๘.

ขลุ่ย เดินแบบชุดม้ง และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชาวม้ง อาทิ ผ้าปักลาย พืชผักการเกษตร เปิดทุกวันเสาร์-อาทิตย์ บาท นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เช่น ภูทับเบิก เขาควั่วทุ่งแสงหลวง เป็นต้น ในส่วนของการท่องเที่ยวปรากฏเห็นชัดและสอดคล้องกับแนวความคิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เน้นพัฒนาและให้ความสำคัญกับชุมชนผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งมีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือแม้กระทั่งการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่อย่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตของชุมชน โดยการใช้หลักการ “ต่อยอด เพิ่มค่า หาจุดต่าง สร้างสรรค์และแบ่งปันชุมชน” เป็นกุญแจสำคัญที่จะสร้างความต่อเนื่องอย่างยั่งยืนให้แก่การท่องเที่ยวสืบไป

๑.๒ ปัญหาของการวิจัย

๑.๒.๑ คุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์มีลักษณะอย่างไร

๑.๒.๒ การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรมเป็นอย่างไร

๑.๒.๓ การเสนอแนะนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์มีอะไรบ้าง

๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๓.๒ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม

๑.๓.๓ เพื่อเสนอแนะนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งที่จะศึกษาเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมีขอบเขตในการวิจัยดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่ศึกษา คือ วัฒนธรรมหลักที่เกี่ยวกับความเชื่อดั้งเดิมและความเชื่อใหม่ในการนับถือศาสนาที่มีผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อความยั่งยืนทางวัฒนธรรม คุณภาพชีวิตและกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในเชิงประยุกต์ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการศึกษาในภาคสนามเพื่อวิเคราะห์ความร่วมมือการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนั้นจึงกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยมุ่งเน้นไปที่ความร่วมมือการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ กลุ่มผู้ที่มีบทบาทในการการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์และมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยทำการเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ซึ่งกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เช่น ชุมชนบ้านเข็กน้อย ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ เป็นต้น ในการศึกษาได้แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น ๒ กลุ่มลักษณะ ได้แก่

๑. เชิงปริมาณ โดยแบ่งกลุ่มประชากรตัวอย่างออกเป็น ๓ ชุมชน รวม ๖๐ คน ประกอบด้วย

๑) ชุมชนบ้านเข็กน้อย	จำนวน	๒๐ คน
๒) ชุมชนบ้านเล้าลือ	จำนวน	๒๐ คน
๓) ชุมชนบ้านเพชรดำ	จำนวน	๒๐ คน

๒. เชิงคุณภาพ โดยแบ่งกลุ่มประชากรตัวอย่างออกเป็น ๔ กลุ่ม รวม ๒๐ รูป/คน ประกอบด้วย

๑) ผู้นำด้านวัฒนธรรม	จำนวน	๕ คน
๒) ผู้นำชุมชน	จำนวน	๕ คน
๓) หน่วยงานภาครัฐ เช่น วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ การท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น	จำนวน	๕ คน
๔) ปราชญ์ชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์จำนวน	๕ คน	
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	๒๐ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเวลาโดยเริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึง กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗ (ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗)

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การยกระดับ หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าของชีวิตหรือชุมชนจากระดับที่ต่ำกว่าไปสู่ระดับที่สูงกว่าดีกว่า การยกระดับอาจเกิดขึ้นได้ภายในชุมชนเดียวหรือหลายชุมชน

ทุนวัฒนธรรม หมายถึง ทรัพยากรที่สะสมอยู่ในระบบ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม วัตถุสิ่งของ รวมไปถึงแนวทางการดำเนินชีวิตในกลุ่มสังคมที่แต่ละคนเข้าไปมีส่วนร่วมและช่วยกันผลิตคุณค่าหรือความหมายขึ้นมา

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อม ด้วยการวางแผนโครงการและดำเนินงานโดยมนุษย์เพื่อประโยชน์แก่ตัวของมนุษย์เอง

การพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง กระบวนการพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต ในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ซึ่งกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เช่น ชุมชนบ้านเข็กน้อย ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย

๑.๖.๑ ได้ทราบถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๖.๒ ได้ทราบถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม

๑.๖.๓ ได้ทราบถึงข้อเสนอแนะนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการเสริมสร้างแนวคิด หลักการ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับวิจัยครั้งนี้ โดยมีแนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรม
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
- ๒.๔ ทฤษฎีคุณภาพชีวิต
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์
- ๒.๖ ความเป็นมาของชาติพันธุ์ม้ง
- ๒.๗ บริบทพื้นที่ในการศึกษาวิจัย
- ๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๙ กรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม

๒.๑.๑ ความหมายของวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติและการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ และซาบซึ้งร่วมกัน วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ

วัฒนธรรมมีทั้งสาระและรูปแบบที่เป็นระบบความคิด วิธีการ โครงสร้างทางสังคม สถาบัน ตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น^๑

สุชีพ ปุญญานุภาพ เห็นว่า วัฒนธรรม เป็นคำไทยที่นำมาจากภาษาบาลีและสันสกฤต แปลว่า ธรรมเป็นเหตุให้เจริญ หรือ ธรรมคือความเจริญ ถ้าจะให้เข้าใจกันง่ายๆ ก็คือ ความเจริญของงานที่มนุษย์ทำให้เกิดขึ้น ในด้านสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา คำว่าวัฒนธรรม คือ วิถีชีวิต ซึ่งสังคมมนุษย์ทำให้เกิดขึ้น เพื่อสนองความต้องการอันเป็นมูลฐานที่มีต่อความดำรงอยู่รอด ความถาวรแห่งเชื้อสายและการจัดระเบียบแห่งการประสบเหตุการณ์ของสังคมวัฒนธรรม คือ ประมวลแห่งงานทางวัตถุ แบบ หรือกระสวนแห่งองค์การทางสังคม แบบแผนความประพฤติที่ได้รับการอบรมมาแล้ว ความรู้ ความเชื่อถือและการดำเนินงานอื่นๆทั้งปวง ซึ่งได้มีการทำให้เจริญขึ้นในสังคมมนุษย์ ดังนั้น วัฒนธรรม จึงได้แก่ การจัดการกับเหตุแวดล้อมของมนุษย์^๒

สุวรรณ เพชรนิล ให้ทัศนะว่า วัฒนธรรม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น และปรากฏอยู่ในสังคมมนุษย์ รวมถึงภาษา เครื่องมือเครื่องใช้ ขนบธรรมเนียมประเพณีระเบียบแบบแผนการดำเนินชีวิตที่สังคมยอมรับ สถาบันต่างๆ มาตรฐานต่างๆ แนวความคิดและอุดมคติต่างๆ และอธิบายว่า วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่รับช่วงกันมาโดยลำดับ ถ้าไม่มีวัฒนธรรม คนเราเกิดมาได้เหมือนกัน แต่อาจเป็นแบบสัตว์อื่นๆเสียมากกว่า แทนที่จะเป็นมนุษย์อย่างที่เห็นอยู่ปัจจุบัน วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม ไม่ใช่มรดกวัตถุ เราไม่ได้นำวัฒนธรรมติดตัวมาเกิด แต่เราเกิดขึ้นท่ามกลางวัฒนธรรม และต้องเรียนรู้วัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นกองทุนใหญ่ ที่บรรพบุรุษได้รักษาไว้ เพราะแน่นอนแล้วว่า เป็นวิถีที่ดีงามของชีวิต^๓

วิธาน สุชีวกุปต์ และสนธิ บางยี่ขัน กล่าวว่า วัฒนธรรมมีความหมายเป็น ๒ นัยคือ ความหมายทางนิตินัย ซึ่งหมายถึง ความเจริญของงาน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยความกลมเกลียว

^๑ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, คู่มือการบริหารและการจัดการโครงการทางวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๔), หน้า ๒.

^๒ สุชีพ ปุญญานุภาพ, วัฒนธรรมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๓.

^๓ สุวรรณ เพชรนิล, วัฒนธรรมและศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : กิ่งจันทร์การพิมพ์, ๒๕๓๒), หน้า ๔.

ก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน และความหมายในทางพหุวัฒนธรรมซึ่งจะเป็นไปตามที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือทางที่ประพาดกัน ^๔

สรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งอันแสดงถึงลักษณะของความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน และวิถีชีวิตของประชาชน รวมถึงภาษา ศิลปะ วรรณกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ระเบียบแบบแผนการดำเนินชีวิตที่สังคมยอมรับ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ตลอดจนแนวคิดและอุดมคติ

๒.๑.๒ องค์ประกอบของวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กล่าวว่า วัฒนธรรม มีลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงความเป็นชาติ อันเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งของความมั่นคงของชาติแม้ประเทศจะผ่านภาวะวิกฤติมาหลายครั้งหลายครา และต้องเผชิญกับการแพร่ขยายของวัฒนธรรมจากชาติอื่นๆ แต่ประเทศไทยก็ยังรักษาความเป็นไทยมาได้โดยตลอด ด้วยไทยมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง^๕

วิธาน สุชีวงศ์ และสนธิ บางยี่ขัน กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมไทยว่า เป็นแบบพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และมีความเกี่ยวโยงกันกับแบบอื่นๆ ซึ่งมี

๑. เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้ภาษา และแบบพฤติกรรมต่างๆ ที่สังคมยอมรับ

๒. แบบพฤติกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกันและกัน กล่าวคือพฤติกรรมอย่างหนึ่งต้องสอดคล้องกับพฤติกรรมอื่นๆ เช่น การแสดงความเคารพผู้ใหญ่แบบไทย ย่อมสอดคล้องกับการยืน การนั่ง การเดิน การพูด

๓. มีผลที่ติดตามมาคือ แสดงออกมาเป็นนิสัย ทักษะ และการผลิตวัตถุ เครื่องใช้ต่างๆ

๔. มีการถ่ายทอดกันได้ คือ การสอนให้ลูกหลานรับวัฒนธรรม (acculturation) และสืบทอดกัน เป็นมรดกทางวัฒนธรรม cultural heritage)

๕. มีการเปลี่ยนแปลงและผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่นโดยกระบวนการต่างๆ เช่น Confusion การเผยแพร่วัฒนธรรมของชนกลุ่มหนึ่งให้แก่ชนอีกกลุ่มหนึ่ง assimilation ชนกลุ่มน้อย

^๔ วิธาน สุชีวงศ์และสนธิ บางยี่ขัน, *ปรัชญาไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๓), หน้า ๒๖.

^๕ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, *คู่มือการบริหารและการจัดการโครงการทางวัฒนธรรม*, หน้า ๒.

ปรับตัววัฒนธรรมของตนให้เข้ากับวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ accomodation ชนสองกลุ่มปรับตัววัฒนธรรมของตนให้เข้ากันและกัน^๖

ในด้านองค์ประกอบของวัฒนธรรมนั้น สุชีพ ปุญญานุภาพ เห็นว่ามี ๔ ประเภท คือ

๑. คติธรรม (Moral Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางศีลธรรมและทางจิตใจ ซึ่งเป็นเรื่องของ “คติ” คือ ทางหรือหลักดำเนินชีวิต

๒. เนติธรรม (Legal Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางกฎหมายหรือขนบธรรมเนียมประเพณี ที่มีความสำคัญเสมอด้วยกฎหมาย คือ บางอย่างแม้ไม่มีกฎหมายห้ามไว้ แต่ถ้าใครทำเข้าก็เป็นที่ยรังเกียจของสังคม เป็นที่น่าอับอายขายหน้า เพราะถือกันว่า เสียหาย

๓. วัตถุธรรม (Material Culture) ได้แก่วัฒนธรรมทางวัตถุ ไม่ใช่หมายถึงเฉพาะวัตถุศิลปกรรมเท่านั้น แม้บ้านเรือน เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ ถนนหนทาง และสิ่งประกอบความเป็นอยู่ทุกชนิด ก็จัดเข้าในวัตถุธรรมทั้งสิ้น

๔. สหธรรม (Social Culture) ได้แก่วัฒนธรรมทางสังคม คือวัฒนธรรมในการติดต่อเกี่ยวข้องกับกลุ่มชน เช่น มารยาทในโต๊ะอาหาร มารยาทในการโดยสารรถไฟ รถประจำทางมารยาทในการเข้าสังคม^๗

เมื่อพิจารณาเนื้อหาของวัฒนธรรมตามองค์ประกอบทั้ง ๔ ประเภทนี้แล้ว จะเห็นว่ามุ่งหนักให้เป็นประโยชน์ในด้านการปฏิบัติและสร้างสรรค์ความเจริญของประเทศอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามด้าน วิชาน สุชีคุปต์ และสนธิ บางยี่ขัน เห็นว่าองค์ประกอบของ วัฒนธรรม มี ๓ ประการคือ

๑. ความคิด (Ideas) หรือวัฒนธรรมทางความคิด (คติธรรม) ได้แก่ความเชื่อต่างๆ ซึ่งแสดงออกในทางศาสนา วรรณคดี สุภาษิต หรือคติชาวบ้าน เป็นต้น จะเห็นได้จากคนไทยนิยมนับถือศาสนาที่สอนเรื่องโลกนี้และโลกหน้า และมุ่งจุดหมายสูงสุดของศาสนานั้น โดยเฉพาะคนไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา เมื่อทำบุญก็ตั้งปณิธานว่า “นิพพานปจฺจโย โหตุ ขอให้การทำบุญนี้เป็นปัจจัยแห่งพระนิพพาน” อาศัยศาสนาเป็นหลักดังกล่าวนี้ วรรณคดี สุภาษิต และคติชาวบ้านของไทย จึงมักจะอิงหลักธรรมอยู่เสมอ วรรณคดีมักจะสอดคล้องกับคำสอนเรื่องกฎแห่งกรรมในพุทธศาสนา คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หรือกรรมสนองกรรม ส่วนสุภาษิตและคติชาวบ้าน

๒. ปทัสถาน (Norms) วัฒนธรรมทางระเบียบประเพณี (เนติธรรมและสหธรรม) ซึ่งแสดงออกมาเป็นวิถีประชา (falkways) จารีต (mores) กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ กฎ กติกา ซึ่งก็อิงหลัก

^๖ วิชาน สุชีคุปต์และสนธิ บางยี่ขัน, **ปรัชญาไทย**, หน้า ๙๒.

^๗ สุชีพ ปุญญานุภาพ, **วัฒนธรรมวิทยา**, หน้า ๑๑๒-๑๑๓.

ศาสนา เช่น การลงโทษตามกฎหมายอาญาโบราณ มักจะอิงตำราที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเช่น การลงโทษของพระเจ้าแผ่นดินโบราณ การลงโทษในนรก เป็นต้น ต่อมาจึงมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับกฎหมายของอารยประเทศ ส่วนวิถีประชาและจารีตก็ดำเนินตามแนวศาสนาเป็นพื้นประเพณีของสังคมต่างๆ เช่น การทำขวัญเด็ก การบรรพชาอุปสมบท การแต่งงาน การปลูกบ้าน ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ ล้วนแต่อิงพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น

๓. วัตถุ (Material) หรือ วัฒนธรรมทางวัตถุ (วัตถุธรรม) ซึ่งแสดงออกมาเป็น ผลิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและสถาปัตยกรรมโบราณ ล้วนแต่เกี่ยวกับศาสนา เช่น การหล่อพระพุทธรูป การสร้างโบสถ์ วิหาร และเจดีย์ ต่อมาจึงได้ขยายวงกว้างออกไปถึงการสร้างปราสาทราชวัง การสร้างอนุสาวรีย์ การสร้างบ้านทรงไทย เป็นต้น ซึ่งต้องการให้เหมือนกับวิมานหรือปราสาทของเทวดาที่ปรากฏในคัมภีร์ศาสนา

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมมีลักษณะผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมต่างๆ ที่หลากหลาย แต่ลักษณะการผสมกลมกลืนของหลายวัฒนธรรมรวมกัน แต่ก็มีความคิดแบบชาตินิยมหรืออุดมคตินิยมแฝงอยู่ ซึ่งนับเป็นเอกลักษณ์ของไทยโดยเฉพาะ ทั้งนี้โดยมีเนื้อหาทางวัฒนธรรมใน ๔ องค์ประกอบ คือ คติธรรม เนติธรรม วัตถุธรรม และสทธรรม

๒.๑.๓ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

สังคมและวัฒนธรรม (Society and Culture) เป็นของคู่กัน เกิดขึ้นและมีการวิวัฒนาการไปพร้อมๆ กัน สังคมไม่อาจจะดำรงอยู่ได้โดยปราศจากวัฒนธรรม (Culture) และทำนองเดียวกัน วัฒนธรรมก็ไม่อาจจะดำรงอยู่ได้โดยปราศจากสังคมด้วยเช่นเดียวกัน เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมมนุษย์แตกต่างไปจากสังคมหรือชีวิตของสัตว์ ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นผู้สร้างวัฒนธรรม แต่สัตว์ไม่สามารถสร้างวัฒนธรรมได้^๔

แม้ว่าสังคม (Society) จะมีกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่สมาชิกใหม่ที่เรียกว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคมก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้ว ไม่มีสังคมใดเลยที่สมาชิกจะยึดถือแบบอย่างการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมทุกอย่างได้ สังคมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงและทิศทางการเปลี่ยนแปลงของแต่ละสังคมจะแตกต่างกันก็ตามตัวอย่างง่ายๆ เช่น เราไม่สามารถอ่านและตีความภาษาไทยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงได้อย่างคล่องแคล่วได้ ภาษาของทุก

^๔ จานงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๓.

ชาติ จึงมีการเปลี่ยนแปลงไปทีละเล็กละน้อยอย่างต่อเนื่องกัน ซึ่งแสดงให้เห็นชัดว่า การเปลี่ยนแปลงจะต้องเกิดขึ้นแก่ทุก ๆ สังคมเสมอ

ในสังคมมนุษย์ อาจจำแนกการเปลี่ยนแปลงออกเป็น ๒ ส่วน คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งสองส่วนนี้ จะมีความเกี่ยวข้องกันอย่างมาก แต่มีลักษณะที่แตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม มุ่งถึงการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของสังคม และระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากร ระดับการศึกษาของประชาชน และอัตราการเพิ่มของประชากร เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม มักเน้นการประดิษฐ์ของสังคม ทั้งที่เป็นการประดิษฐ์ทางวัตถุและไม่ใช่วัตถุ เช่น ภาษา ศิลปะ ศีลธรรม ดนตรี การเล่นอันเป็นประเพณีต่างๆ รวมถึงความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐานทางสังคม ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้น จะมีความเกี่ยวข้องระหว่างกัน เช่น การประดิษฐ์ย้อมมีผลกระทบต่อระบบความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคม การผลิตนวัตกรรมทางการศึกษาทำให้สามารถใช้ระบบมหาวิทยาลัยเปิด (Open University) และมีผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในทางตรงข้ามการสร้างระบบสังคมใหม่ ย่อมทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องประดิษฐ์สิ่งใหม่ เพื่อสนองต่อระบบสังคมนั้น เช่น ในระบบเศรษฐกิจของสังคมเมือง ที่สตรีเลี้ยงครอบครัวร่วมกับสามีทำให้เกิดความจำเป็นในการประดิษฐ์เครื่องซักผ้า อาหารกระป๋อง เครื่องดูดฝุ่น เพื่อลดภาระของคู่สมรส เป็นต้น

แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้น จะนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สังคม เช่นเดียวกับพฤติกรรมรวมหมู่ แต่การเปลี่ยนแปลงของทั้ง ๒ สิ่งนี้ก็เหมือนกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ไม่สิ้นสุด และมีผลต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของสมาชิกโดยส่วนรวม อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมรวมหมู่อาจจะเป็นส่วนหนึ่ง ที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม แต่มีการเปลี่ยนแปลงอีกมิใช่น้อยที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยไม่จำเป็นจะต้องเกิดจากพฤติกรรมรวมหมู่มาเป็นตัวเร่ง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางศิลปกรรม ความรู้ และการประดิษฐ์ เป็นต้น

๒.๑.๔ รูปแบบของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

เราอาจจำแนกการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมออกเป็น ๓ รูปแบบ ดังนี้ ^๙

^๙ เอกสารการสอนชุดวิชา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม, มนุษย์กับสังคม, นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, ๒๕๓๓), หน้า ๑๗๒-๑๗๖.

๑. การเปลี่ยนแปลงโดยการปฏิวัติ (Revolution) ซึ่งหมายถึงความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสถาบันส่วนใหญ่ในสังคม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงค่านิยมสำคัญของสังคม อย่างรุนแรงและรวดเร็ว เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของไทยจากระบอบการปกครองแบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย ในสังคมไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งเป็น ผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมการศึกษา รวมถึงค่านิยมใน การดำเนินชีวิตของคนไทยอย่างมาก และการเปลี่ยนแปลงการปกครองในสหภาพโซเวียต ก็เป็น ตัวอย่างที่ชัดเจนของการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมโดยการปฏิวัติ

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงโดยการปฏิวัติ ก็ไม่จำเป็นที่คนในสังคมจะต้องถูกกดขี่ข่มเหงจากชนชั้นผู้ปกครองเสมอไป เพราะอาจมีประเทศอีกมากที่มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบนี้ โดยปราศจากวิกฤตการณ์ของความโหดร้ายทารุณ การปฏิวัติมักเกิดขึ้นในกรณีที่สมาชิกเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจต่อสถานะในสังคมของตน เมื่อเปรียบเทียบกับความเป็นอยู่ในอดีต หรือเมื่อเปรียบเทียบกับสังคมอื่น ความรู้สึกเช่นนี้เรียกว่า Relative Deprivation อันเป็นความรู้สึกที่ต้องการขจัดสถานะที่เป็นอยู่ เมื่อเกิดความรู้สึกเปรียบเทียบกับสถานะของอดีต หรือของสังคมอื่นๆ อันก่อให้เกิดการลงมือกระทำการเปลี่ยนแปลงอย่างจริงจัง

ดังนั้น เราจะเห็นเสมอว่า การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ มักเกิดโดยชนชั้นระดับต่ำ เช่นจากกลุ่ม ขาวนา กรรมกร หรือสามัญชน ซึ่งถูกหลอกลวงผลประโยชน์ หรือเป็นฝ่ายเสียเปรียบจากโครงสร้างเดิมของสังคม การเกิดวิกฤตการณ์ที่รุนแรงอันนำไปสู่การปฏิวัตินั้น จึงมีสาเหตุที่แท้จริง แต่สาเหตุที่สำคัญคือ ความรู้สึกไม่พอใจต่อโครงสร้างเหล่านั้น ที่ทำให้กลุ่มคนรู้สึกถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือมีความไม่เท่าเทียมกันกับสมาชิกคนอื่นๆ ในสังคม เช่นการปฏิวัติในสังคมไทยที่เกิดขึ้น เมื่อวันที่ ๒๒ พ.ค. ๒๕๕๗ ของคณะ คสช. เป็นต้น

นักสังคมวิทยา (Socialist) ที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิด ที่เกี่ยวกับรูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมโดยการปฏิวัตินี้ ได้แก่ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Max)^{๑๐} เขาได้เน้นความสำคัญของ Relative Deprivation อันเป็นสิ่งที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยชี้ให้เห็นว่า ในสังคมทุนนิยมนั้น กรรมกรจะมีความสุขกับชีวิตในเมืองตราบจนกลุ่มคนดังกล่าวเริ่มเปรียบเทียบกับตนเองกับชนชั้นอื่นของสังคม และเริ่มตระหนักว่า ตนเองเปรียบเสมือนวัตถุที่ถูกใช้ประโยชน์ซึ่งควรแสวงหาแนวทางที่ดีขึ้น โดยการเปลี่ยนระบบโครงสร้างของสังคม ซึ่งแสดงว่า

^{๑๐} ภาวิที ทองอุทัย และคณะ, **บุคทองของนักเศรษฐศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๙-๑๓๕.

กรรมกรได้เกิด Relative Deprivation นั้นเอง อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงโดยการปฏิวัตินี้ ยังจะต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ให้คงที่ เช่น การปรับปรุงกระบวนการขัดเกลาทางสังคมต่อวัฒนธรรมใหม่ที่เปลี่ยนไปจากเดิม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงค่านิยมดั้งเดิมของสมาชิกด้วย และรวมทั้งกระบวนการสื่อสารต่าง ๆ

๒. การเปลี่ยนแปลงโดยการปฏิรูป (Reform) หรือแบบค่อยเป็นค่อยไป (Trends) ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่ละเล็กละน้อยในระยะเวลาอันยาวนาน นักสังคมวิทยา (Socialist) ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในรูปแบบนี้ คือ เอมีล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim)^{๑๑} ซึ่งอธิบายการเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบ Mechanical Solidarity อันเป็นสังคมแบบเรียบง่าย มีวัฒนธรรมที่หล่อหลอมวิถีชีวิตและค่านิยมของสมาชิกในรูปแบบเดียวกันไปสู่สังคมแบบ Organic Solidarity ซึ่งเป็นสังคมที่สมาชิกมีความสัมพันธ์กัน โดยความจำเป็นทางหน้าที่หรือตำแหน่งทางสังคม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไปในระยะเวลาอันยาวนาน

๓. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้เกิดขึ้นอย่างมากในสังคมมนุษย์ แต่สมาชิกของสังคมจะสังเกตได้ยาก การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันแม้จะดูเหมือนว่ามีอิทธิพลน้อย เนื่องจากเป็นไปโดยที่สมาชิกไม่รู้ตัว แต่ก็มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมมีใช่น้อยทีเดียวเช่น การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ การประดิษฐ์สิ่งใหม่การเปลี่ยนแปลงของเครื่องแต่งกาย ดนตรี ศิลปะ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนี้อาจเป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิวัติหรือแบบค่อยเป็นค่อยไปในระยะต่อมา เช่น การเรียกร้องสิทธิสตรีในยุโรปและสหรัฐอเมริกา รวมทั้งในแถบทวีปเอเชีย เกิดขึ้นเพื่อบทบาทของสตรีในชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปโดยเกือบจะไม่รู้ตัว ตราบจนสตรีเริ่มถ่ายทอดปัญหาเกี่ยวกับภาระครอบครัวของตนซึ่งกันและกัน จึงทำให้เป็นแรงผลักดันแก่สตรี โดยการเรียกร้องให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิง แม้ว่าอันที่จริงแล้ว สตรีได้เปลี่ยนแปลงบทบาทการดำเนินชีวิตเช่นนี้ มาตั้งแต่เกิดปฏิวัติอุตสาหกรรมแล้วก็ตาม

๒.๑.๕ กระบวนการการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม^{๑๒}

^{๑๑} Durkheim, Emile, *On the Division of Labor in Society*, (New York : Macmillan Press, 1933), p.86.

^{๑๒} บรรพต วีระสัย และคณะ, *สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น ; การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๙), หน้า ๓๓๒-๓๒๖.

Horton and Hunt^{๑๓} ได้พูดว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม จะเกิดและกระจายไปในระหว่างสมาชิก รวมถึงการกระจายไปสู่สังคมอื่น ๆ ด้วย กระบวนการดังต่อไปนี้

๑. การค้นพบ (Discovery) หมายถึง การที่สมาชิกรับรู้ร่วมกันในข้อเท็จจริง ระบบหมุนเวียนของโลกเป็นต้น การค้นพบ จึงเป็นการสะสมความรู้ของมวลมนุษยชาติ อย่างไรก็ตาม การค้นพบจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ ก็ต่อเมื่อมนุษย์ได้นำสิ่งที่ค้นพบนั้นไปปฏิบัติจริง เช่น การค้นพบว่า ชายกับหญิงมีสติปัญญาไม่แตกต่างกัน ย่อมเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมายโดยให้สิทธิเพิ่มขึ้น และทำให้สถาบันสังคมทั้งปวงปรับสภาพ และบทบาทสตรีให้เกิดความเสมอภาคกับชาย

๒. การประดิษฐ์คิดค้น (Invention) เป็นการประมวลสิ่งที่ค้นพบ และสิ่งที่สังคมเคยนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่างๆ มาสร้างเป็นสิ่งใหม่ เช่น การประดิษฐ์รถยนต์ ย่อมเกิดจากการนำความรู้ในเรื่องระบบการเผาไหม้ เป็นพลังงานขับเคลื่อน ระบบเกียร์ คลัช และสิ่งเกี่ยวข้องอื่นๆ ที่มีผู้ค้นพบไว้แล้วมาประมวลเป็นการสร้างรถยนต์ การประดิษฐ์ จึงเกิดจากการสะสมสิ่งที่ค้นพบในอดีตมาสร้างเป็นสิ่งใหม่ ดังนั้น การประดิษฐ์จึงมิได้เกิดจากผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นผลจากการสะสมทางวัฒนธรรมของสังคม

การประดิษฐ์แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ สิ่งประดิษฐ์ที่เป็นวัตถุ (Material Invention) หมายถึง วัสดุที่จับต้องสัมผัสได้ ซึ่งเกิดจากสมาชิกในสังคมเป็นผู้สร้างและสมาชิกรับรู้ร่วมกัน กับ สิ่งประดิษฐ์ที่ไม่ใช่วัตถุ (Nonmaterial Inventions หรือ Social Inventions) ได้แก่ ระบบความคิด การสื่อความหมายด้วยสัญลักษณ์ เช่น ภาษา ตัวอย่างของการประดิษฐ์ที่ไม่ใช่วัตถุ ได้แก่ ระบบการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา ปรัชญาหรือความเชื่อและค่านิยมทางสังคม ในสมัยปัจจุบัน มีผู้นำคำว่า นวัตกรรม (Innovation) มาใช้ ซึ่งหมายถึงผลรวมของการค้นพบและการประดิษฐ์สิ่งใหม่ นั่นคือ เป็นการนำความรู้และสิ่งประดิษฐ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

๓. การแพร่กระจาย (Diffusion) เป็นกระบวนการสุดท้ายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงการกระจายวัฒนธรรมอันได้แก่ สิ่งที่ค้นพบและสิ่งประดิษฐ์จากคนกลุ่มหนึ่งไปสู่คนอีกกลุ่มหนึ่ง หรือจากสังคมหนึ่งไปสู่สังคมหนึ่ง เช่น การแพร่กระจายสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ จากสังคมเมืองไปสู่สังคมชนบท การแพร่กระจายของพระพุทธศาสนาจากอินเดีย ไปสู่สุวรรณภูมิประเทศ เป็นต้น ลักษณะของการแพร่กระจาย มีดังนี้

^{๑๓} Horton, P.B. and Chester L. Hunt **Sociology**, (Mc. Graw-Hill Inc., 1972), p. 48-66.

ก. การแพร่กระจายเป็นกระบวนการสองทาง (Two-way Process) ระหว่างผู้แพร่กระจายและผู้รับ เช่น ชาวยุโรปที่จับจองอาณานิคมในทวีปอเมริกาจะเผยแพร่คริสต์ศาสนาอารุปีนเข้าไปในกลุ่มชาวอินเดียนแดง และจะรับวัฒนธรรมการปลูกข้าวโพด ยาสูบ อ้อย มาใช้ในการเกษตรกรรมของตน การแพร่กระจายวัฒนธรรม จึงเป็นการหิวยืมวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

ข. การแพร่กระจายเป็นกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) การที่กลุ่มคนหรือสังคมจะรับวัฒนธรรมต่างถิ่นที่แพร่กระจายเข้ามานั้น จะเลือกรับเพียงบางส่วนเช่นคนไทยรับวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาจากประเทศอินเดีย แต่ก็มีได้รับวัฒนธรรมในการแต่งกายและอาหารตามแบบอย่างของชาวอินเดีย ทั้งนี้จำเป็นที่จะต้องเลือกสรรให้สอดคล้องกับพื้นฐานวัฒนธรรมของตนด้วย

ค. การแพร่กระจายนำไปสู่การดัดแปลงแก้ไขใหม่ (Modification) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทั้ง ๔ ประการ คือ รูปทรง ส่วนประกอบ การใช้ประโยชน์และหลักการของสิ่งเหล่านั้น เช่น ชาวยุโรบนำยาสูบจากชาวอินเดียนแดงไปเผยแพร่ในสังคมของตน แต่ได้ปรับปรุงกล้อยาสูบจากกระบอกไม้ เป็นกล้อยาสูบในรูปทรงที่เหมาะสมขึ้น นอกจากนี้ยังได้ปรับปรุงยาเส้นเป็นมวนบุหรี่ยิ่งเป็นต้น ในสังคมไทยอาจรับเครื่องดนตรีมาจากชาติอื่น และนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับเพลงไทย ในวงการแพทย์อาจนำพืชที่ชาวพื้นเมืองปลูกเพื่อบริโภคมาปรับเปลี่ยนเป็นยารักษาโรค

๔. การปรับตัว (Adjustment) คือเป็นการปรับตัวเพื่อความเป็นอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเหมาะสมในทุกสถานการณ์นั่นเองดังคำว่า เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตามสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

นักสังคมวิทยา (Socialist)^{๑๔} ให้ความสนใจอย่างมากต่ออิทธิพลของการประดิษฐ์คิดค้นและการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมแต่สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นมีมากมาย แม้แต่สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และปัจจัยทางชีววิทยา ก็มีผลทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ อย่างไรก็ตาม มูลเหตุต่างๆ ที่ทำให้สังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงพอที่จะจำแนกได้ดังนี้

๑. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพดินฟ้าอากาศสถานที่ตั้งของสังคม สิ่งเหล่านี้จะสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น ถ้าทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ จะช่วยให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้มากกว่า ในสังคมที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและถ้าในแหล่งใดเกิด

^{๑๔} บรรพต วีระลัย และคณะ, สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม, หน้า ๓๒๗-๓๒๘.

ความแห้งแล้งอดอยากยากจน หรือถ้าแหล่งใดเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ก็อาจก่อให้เกิดการอพยพจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง ทำให้ผู้คนที่อพยพไปจำเป็นต้องมีการปรับตัว เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมใหม่ได้ ในส่วนของสถานที่ตั้งของสังคม ก็จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่นสังคมที่ตั้งอยู่บริเวณทางผ่าน บริเวณศูนย์กลางการค้า ย่อมมีโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงได้มาก

๒. การเปลี่ยนแปลงทางประชากร เช่น การกระจายตัวของประชากร และขนาดของประชากร ในกรณีประชากรเพิ่มมากขึ้น อาจมีผลต่อการต้องการทางอาหาร เครื่องอุปโภคบริโภค ทำให้เกิดความจำเป็นที่ต้องมีการผลิตเพิ่มขึ้น ต้องการสิ่งบริการต่างๆ เพิ่มมากขึ้นกิจกรรมอุตสาหกรรมก็อาจเกิดขึ้น ความสัมพันธ์ของผู้คนก็เปลี่ยนไป ในส่วนของการกระจายตัวนั้น ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในด้านการอพยพโยกย้าย จากชนบทไปสู่เมือง หรือจากเมืองสู่ชนบท ก็จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ผู้คนมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น การติดต่อสัมพันธ์กันมีลักษณะเป็นทางการมากขึ้น กลุ่มปณมภูมิมีความสำคัญน้อยลง

๓. การอยู่โดดเดี่ยวและการติดต่อกัน สังคมที่มีการติดต่อกับสังคมอื่น จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นไปได้เร็วกว่า การติดต่อสัมพันธ์กันอาจมีหลายรูปแบบ เช่นการเดินทางไปมาหาสู่กัน การสื่อสารการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การบังคับทางการเมือง ฯลฯ ชื่อนำสังเกตอย่างหนึ่งที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมคือ ถ้าสังคมใดมีความเจริญก้าวหน้าในการสื่อสารคมนาคม สังคมนั้นมักจะเป็นศูนย์กลางของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างมาก

๔. ระบบชนชั้น สังคมที่มีการจำกัดชนชั้น จะไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงและสังคมที่ยึดถือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นผู้นำและมีความสำคัญสูงสุด หรือสังคมยกย่องผู้อาวุโสก็จะไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าสังคมให้ความสำคัญในแต่ละบุคคล หรือยอมรับนับถือในความสามารถของแต่ละบุคคล ก็ย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่า

๕. ทัศนคติและค่านิยม ในสังคมที่ยึดมั่นในสิ่งเดิมๆ เช่น ยกย่องบุชาบรรพบุรุษชื่นชมในอดีตของตน และการเชื่อฟังผู้อาวุโส การเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปอย่างช้าๆ เพราะเขาอาจมีความรู้สึก ว่า แนวปฏิบัติเดิมเป็นบรรทัดฐานที่สำคัญที่ดีที่สุด ถูกต้องที่สุด และยึดถือเป็นคัมภีร์เป็นสรณะ

๖. ความเล็งเห็นความจำเป็น ถ้าคนในสังคมนั้น มองเห็นความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง ก็จะนำไปสู่การจัดหาสิ่งของนั้น ๆ เช่น เมื่อการคมนาคมขนส่ง ไม่อาจบริการประชาชนได้อย่างดี ก็อาจเกิดระบบขนส่งมวลชนขึ้น หรือเมื่อมีการขยายเมืองทำให้ผู้คนเกิดความจำเป็น จะต้องมีการสาธารณสุข การสาธารณสุขูปโภค ฯลฯ หรือเมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น อาจจะต้องมีการจัดโรงงาน กฎหมายโรงงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ตามมา

๗. นโยบายรัฐและผู้นำสังคม ในสังคมใด ถ้าผู้นำมีนโยบายที่จะสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประเทศเจริญก้าวหน้า สังคมหรือประเทศนั้นก็เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วตามเป้าหมายและนโยบายนั้น นโยบายของผู้นำนั้นจึงมีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ มาก

๘. ระดับความรู้และเทคโนโลยี ถ้าสังคมนั้นมีผู้มีความรู้ความสามารถ ก็สามารถที่จะประดิษฐ์คิดค้นสร้างสิ่งของเครื่องใช้ และแบบแผนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ดังเช่น เมื่อมนุษย์มีความรู้เกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์ถึงระดับหนึ่ง ก็สามารถจะประดิษฐ์เครื่องมือสื่อสารหรือคอมพิวเตอร์ หรือเมื่อมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการแต่งตัวของสารกัมมันตภาพรังสีถึงระดับหนึ่ง ก็สามารถสร้างระเบิดปรมาณูได้สำเร็จ

๙. ความล้าหลังทางวัฒนธรรม เมื่อวัฒนธรรมด้านใดด้านหนึ่งล้าหลังกว่าอีกด้านหนึ่งก็จะทำให้คนเราจำเป็นต้องปรับตัว เพื่อให้วัฒนธรรมทั้งสองประเภทใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเช่น ถ้ามีเครื่องจักรแต่ใช้ไม่เป็น ผู้คนก็ย่อมต้องชวนหาวิธีการที่จะเรียนรู้เพื่อใช้เครื่องจักรให้เกิดประโยชน์

๑๐. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมนุษย์ มีความต้องการอาหาร และปัจจัยอื่นๆ ในการดำรงชีวิต และต้องการในสิ่งนั้นๆ อย่างไม่สิ้นสุด ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงเนื่องจากความต้องการทางเศรษฐกิจจึงเกิดขึ้น นอกจากนั้น ปัญหาการเพิ่มขึ้นหรือลดลงทางเศรษฐกิจนั้น ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้วย

๑๑. ปัจจัยทางอุดมการณ์ เช่น เพื่อต้องการให้สังคมของตน เป็นสังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมทหาร ก็จะก่อให้เกิดการเตรียมปัจจัยพื้นฐาน เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปตามเป้าหมายตามอุดมการณ์ของสังคมนั้นด้วย

ปัจจุบันนี้สังคมมนุษย์ (Human Society) มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปในด้านต่าง ๆ อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวัตถุนิยม (Materialism) ทั้งในด้านการประดิษฐ์คิดค้นทางเทคโนโลยี การเพิ่มปริมาณประชากร การขยายตัวทางวิทยาการ การขยายสังคมเมือง และปัญหาสังคมอื่น ๆ ที่เป็นผลต่อความขัดแย้งระหว่างสมาชิกสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่ควรตระหนัก ควรศึกษา เป็นมโนทัศน์ และเป็นวิสัยทัศน์(Vision) ที่สำคัญประการหนึ่งของสังคมวิทยา ที่ทุกส่วนงานจะต้องศึกษาและแก้ปัญหาของสังคมต่อไป อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรม

ทุนทางวัฒนธรรมเป็นแนวคิดที่พยายามอธิบายถึงการนำทรัพยากรที่สะสมอยู่ในความรู้ ความสามารถ หรือทรัพย์สินที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มสังคมมีไว้ในครอบครองและสามารถนำไปใช้เป็น

เครื่องมือสร้างผลตอบแทนทั้งทางเศรษฐกิจหรือการได้รับการยอมรับในสังคมอาจจะเข้าใจในมิติทางเศรษฐศาสตร์ ว่าทุน คือปัจจัยในการผลิตสินค้าหรือบริการไม่ว่าจะเป็น วัตถุดิบ เงินทุน ที่ดิน แรงงาน เครื่องจักร ฯลฯ ถึงกระนั้นทุนอาจอยู่ในรูปแบบอื่นๆ จะนำเสนอความหมายและประเภทของทุนทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การทำความเข้าใจแนวคิดเรื่องทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อไป

๒.๒.๑ ความหมายเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรม

บูร์ดิเยอ ก็เป็นผู้หนึ่งที่ริเริ่มนำแนวคิดเรื่องทุนประยุกต์ใช้ศึกษาวัฒนธรรมโดยได้นิยามความหมายของทุนว่า สิ่งใดจะกลายเป็นทุนได้ก็ต่อเมื่อนั้น ได้ทำหน้าที่ในฐานะความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคม (Function as Social Relation of Power) จากนั้นเขาแบ่งประเภทของทุนออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ ๑) ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic Capital) เป็นทุนที่เกิดจากการสะสมความมั่งคั่งของรายได้และทรัพย์สินที่อยู่ในรูปของเงินทอง อาคารบ้านเรือน เครื่องเพชรนิลจินดารถยนต์ หุ่น ฯลฯ ทุนประเภทนี้สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นทุนประเภทอื่นตามมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ ๒) ทุนทางสังคม (Social Capital) เป็นรูปแบบของโครงสร้าง สถาบัน เครือข่ายและความสัมพันธ์ซึ่งปัจเจกบุคคลสามารถใช้ในการดำรงรักษาและพัฒนาตนเองเพื่อเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสังคมตามที่ตนเองต้องการ ทุนทางสังคมเป็นเสมือนทรัพยากรประเภทหนึ่งที่สามารถนำไปเอื้อประโยชน์ทางสังคมให้แต่ละคนตามกลุ่มที่สังกัดตั้งแต่ในครอบครัว โรงเรียน หมู่บ้าน สถานที่ทำงาน กลุ่มธุรกิจ ฯลฯ ๓) ทุนทางสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) เป็นสถานภาพ ชื่อเสียง หรือการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นที่ทำให้เจ้าของทุนเกิดการได้เปรียบหรือได้รับผลประโยชน์ต่างๆ และ ๔) ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital)^{๑๕}

Richardson, J นิยามไว้ว่า เป็นทุนที่สะสมอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคล วัตถุสิ่งของ และที่อยู่ในรูปแบบของสถาบัน ซึ่งแต่ละบุคคลได้รับการหล่อหลอมและผลิตซ้ำ เพื่อสืบทอดผ่านทางระบบการศึกษา ผลผลิตที่ได้จากการสะสมทุนทางวัฒนธรรมคือรสนิยม (Taste) ซึ่งจะสร้างความแตกต่างและเป็นเครื่องมือที่ใช้ดำรงรักษาชนชั้นในสังคมให้ดำรงอยู่ต่อไปเป็นเจ้าของทุนทางวัฒนธรรมที่มั่งคั่งได้ แต่ทุนชนิดนี้สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงรักษาการมีอำนาจทางสังคมได้^{๑๖}

^{๑๕} กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน, สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อการศึกษา, (กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๗๑,

^{๑๖} Richardson, J., *Handbook of Theory of Research for the Sociology of Education*, (New York: Greenwood, 1986) p. 214

McRobbie ได้ให้ความหมายของทุนทางวัฒนธรรมว่า เป็นการกระจายรูปแบบของทุนชนิดหนึ่ง ทุนวัฒนธรรมจะอยู่ในความสามารถพิเศษหรือทรัพย์สินส่วนบุคคล และไม่สามารถลดทอนไปยังทุนทางเศรษฐกิจได้ แต่ละคนจะมีทุนทางวัฒนธรรมแตกต่างกัน ไม่ใช่ทุกคนที่จะสามารถ^{๑๗}

ปีแอร์ บูร์ดิเยอร์ ได้ให้ความหมายของทุนทาง วัฒนธรรมไว้ว่า เป็นทุนที่สะสมอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคล วัตถุสิ่งของ และที่อยู่ในรูปแบบสถาบัน ซึ่งแต่ละบุคคลได้รับการหล่อหลอมและผลิตซ้ำ เพื่อสืบทอดผ่านทางระบบการศึกษา ผลผลิตที่ได้จาก การสะสมทุนทางวัฒนธรรม คือ รสนิยม ซึ่งจะสร้างความแตกต่างและเป็นเครื่องมือที่ใช้ธำรงรักษาสถานะชั้นในสังคมให้ดำรงอยู่ต่อไป^{๑๘}

Storey นักวิชาการด้านวัฒนธรรมศึกษา เห็นว่า ทุนทางวัฒนธรรมเป็นการสะสม ของความรู้ ความคุ้นเคย และความรู้สึกของแต่ละบุคคลในเรื่องภูมิหลังครอบครัว การลงทุนทางด้านการศึกษา และสถานภาพทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิตที่แตกต่างกันทุนทางวัฒนธรรมที่แต่ละบุคคลสะสมมาจะมีอิทธิพลต่อพื้นฐานการรับรู้วัฒนธรรมที่ครอบงำหรืออำนาจที่มีอิทธิพลในสังคม^{๑๙}

Throsby ได้ให้ไว้ สิ่งที่เป็นทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ ทรัพย์สินที่มีมูลค่าในทาง วัฒนธรรม (an asset embodying cultural value) ซึ่งทรัพย์สินที่กล่าวนี้อาจจับต้องได้หรือไม่ได้ สามารถจับต้องได้ ทุนวัฒนธรรมที่จับต้องได้อาจอยู่ในรูปแบบของสิ่งก่อสร้าง สถานที่ ประติมากรรม เป็นต้น ส่วนทุนทางวัฒนธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ อาจอยู่ในรูปแบบของแนวคิด ความเชื่อ ประเพณี การปฏิบัติ เป็นต้น^{๒๐}

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ นิยามความหมายทุนทางวัฒนธรรม โดยเน้นความหมายในเชิงเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า ทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนัยทางวัฒนธรรม ที่เรียกว่าอุตสาหกรรมสินค้าวัฒนธรรมซึ่งผลิตสินค้าวัฒนธรรมและบริการที่มีวัฒนธรรมฝังตัวอยู่ในสินค้าและบริการนั้น^{๒๑}

^{๑๗} McRobbie, Angela., *The Uses of Cultural Studies: a Textbook*. (Thousand Oaks: SAGE, 2005) p 137.

^{๑๘} Bourdieu, P., *The forms of capital*. In J. Richardson (Ed.). *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, (New York: Greenwood, 1886) P.47

^{๑๙} Storey, D. J., *Understanding the Small business Sector*, (New York: Routledge, 1999) p. 47-55

^{๒๐} Throsby, D. *Economy and Culture*. (Cambridge The Press Syndicate of the University of Cambridge, 2001) p. 46.

^{๒๑} รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, ปาฐกถา “ทุนวัฒนธรรม” พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: มูลนิธิไชยง ลัมทองกุล,

สุนิสา ฉันทรัตนโยธิน กล่าวว่า ทูตที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนัยทาง วัฒนธรรม เรียกว่า ทูตวัฒนธรรม (Cultural Capital)^{๒๒}

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ กล่าวว่าทูตวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า ความรู้ภูมิปัญญา และงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากการค้นพบโดยผู้ทรง ความรู้ในท้องถิ่น รวมทั้งค่านิยมและความเชื่อที่ผูกพันสังคมทำให้เกิดการจัดระเบียบของสังคมหรือ สร้างกฎกติกาที่เป็นคุณต่อสังคมโดยรวม รวมถึงกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคน อีกรุ่นหนึ่ง ตัวอย่างของทูตทางวัฒนธรรมมีมากมาย เช่น ภาษา งานศิลปกรรมซึ่งเป็นความภาคภูมิใจ ของส่วนรวม ความรู้ที่สั่งสมมาในอดีต (ว่าด้วยเรื่องราวต่าง ๆ เช่น การถนอมอาหาร สมุนไพร สถาปัตยกรรม เทคโนโลยีชาวบ้าน ฯลฯ) กติกาของสังคมที่ช่วยทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอยู่อย่างสงบสุข และเอื้ออาทรมากกว่าเอารัดเอาเปรียบกัน ผลงานวรรณกรรม คำบอกเล่า ดนตรี วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ ฯลฯ^{๒๓}

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทูตทางวัฒนธรรม คือ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ แบ่งตามรูปธรรมและนามธรรมออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือที่จับต้องได้ (Tangible) และที่จับต้องไม่ได้ (Intangible) ซึ่งกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมได้กำหนดไว้มี ๖ สาขา ได้แก่ ๑) ภาษา และวรรณกรรมพื้นบ้าน ๒) ศิลปะการแสดง ๓) แนวทาง ปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล ๔) งานช่างฝีมือดั้งเดิม ๕) ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ ธรรมชาติและจักรวาล และ ๖) กีฬาภูมิปัญญาไทย นอกเหนือจากมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับ ต้องไม่ได้แล้ว ประเทศไทยยังมีมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ในรูปแบบของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และงานศิลปกรรมต่าง ๆ ที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์สร้างสั่งสมไว้สืบทอดมาเป็นมรดกวัฒนธรรม ให้แก่นุชนคนรุ่นหลัง ซึ่งมรดกวัฒนธรรมหลายอย่างของไทยนั้นยังได้ถูกขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก และตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติจากยูเนสโก นับเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่มีมูลค่ามหาศาลทุนทางวัฒนธรรมทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจาก วัฒนธรรมเป็นต้นน้ำของห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยเราสามารถนำทุนวัฒนธรรม เช่นเรื่องราว (Story)

๒๕๓๙), หน้า ๑๗-๑๘.

^{๒๒} สุนิสา ฉันทรัตนโยธิน, "ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านดอยปุย ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่." รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖), หน้า ๖.

^{๒๓} ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และคณะ, การสำรวจสถานะองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาทุนวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. (พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๗), หน้า ๓๓๙-๓๗๓.

และเนื้อหา (Content) ของวัฒนธรรม มาสร้างความโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ของตน หรือใช้ ทูตทางวัฒนธรรมสร้างความแตกต่างหรือจุดขายให้กับสินค้า เกิดเป็นสินค้า วัฒนธรรมและทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นแก่สินค้าและบริการ^{๒๔}

จากการให้ความหมายของคำว่าทุนวัฒนธรรมของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น จึงสามารถสรุปความหมายของทุนทางวัฒนธรรมตามแนวคิดนักวิชาการข้างต้นได้ว่า ทุนวัฒนธรรมหมายถึงทรัพยากรที่สะสมอยู่ในระบบ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม วัตถุสิ่งของ รวมไปถึงแนวทางการดำเนินชีวิตในกลุ่มสังคมที่แต่ละคนเข้าไปมีส่วนร่วมและช่วยกันผลิตคุณค่าหรือความหมายขึ้นมา แล้วเผยแพร่ให้เป็นที่รับรู้ในกลุ่ม จนเกิดเป็นข้อตกลงเพื่อการปฏิบัติที่เห็นพ้องต้องกัน ได้รับการยอมรับจากผู้คนส่วนใหญ่ และดำเนินการผลิตซ้ำ อย่างต่อเนื่องผ่านทางกระบวนการผลิตซ้ำ เพื่อดำรงรักษาทุนทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ การสะสมความมั่งคั่งของทุนทางวัฒนธรรมยังแสดงถึงอำนาจของผู้ครอบครองทุนทางวัฒนธรรมซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มสังคมที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายด้วย

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

แนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิต (quality of life) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในราวปี ๑๙๗๐ ในประเทศตะวันตก สำหรับประเทศไทย แนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิตปรากฏเป็นครั้งแรกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๓ (๒๕๑๕-๒๕๑๙) ซึ่งเป็นช่วงที่การเมืองไทยผันผวนเป็นอย่างมาก แนวคิดนี้ เกิดจากการพิจารณาว่าประเทศไทยได้มีการเจริญทางเศรษฐกิจและรายได้ประชาชาติเพิ่มมากขึ้น แต่การกระจายรายได้กลับไม่เป็นธรรม คนส่วนใหญ่ของประเทศกลับยากจน ดังนั้น ประเทศควรจะต้องได้รับการพัฒนาในแง่ของการสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่คนในสังคม โดยเฉพาะคนด้อยโอกาส เช่น เกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นต้น คุณภาพชีวิตมีบทบาทสำคัญในแง่ความผาสุกของมนุษย์ ซึ่งคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับสวัสดิการมนุษย์และความสุข คุณภาพชีวิต (Quality of Life) เป็นการรับรู้ถึงความสุขที่มีสภาวะองค์รวม ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม^{๒๕} จากการศึกษาค้นคว้าเรื่องคุณภาพชีวิต พอสรุปได้ ดังนี้

^{๒๔} กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, วัฒนธรรมคุณค่าสู่มูลค่า, ออนไลน์ : <http://www.culture.go.th/culture> [๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖].

^{๒๕} ณ์ชนรี ลพสุนทร, นางพิมล นิมิตรอนันท์, สุธีรา ชุ่มตระกูล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน นครปฐม, “ผลของโปรแกรมการจัดการอาการเหนื่อล้าด้วยการเดินออกกำลังกายร่วมกับการสวดมนต์

๒.๓.๑ ความหมายของคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตมักตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อ หรือแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตของคนซึ่งจะต้องประกอบด้วยกายจิตใจอารมณ์และสังคม โดยทั่วไปมนุษย์ทุกคนย่อมต้องการการมีชีวิตที่ดีพร้อมในทุก ๆ ด้าน ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม เช่น มีสุขภาพดีมีอิสระเสรีในด้านความคิด การกระทำมีเป้าหมายของชีวิต คุณภาพชีวิตเป็นแนวคิดที่กำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางเพราะเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศ เนื่องจากคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรจะทำให้การพัฒนาต่าง ๆ สามารถกระทำ ได้ดีหรือประสบผลสำเร็จอย่างรวดเร็ว จึงมีผู้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

UNESCO ได้นิยามคุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม และระดับความพึงพอใจ ในความต้องการส่วนหนึ่งของมนุษย์ ดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงเป็นระดับของการมีชีวิตที่ดีมีความสุข ความพึงพอใจในชีวิต และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคม^{๒๖}

WHO ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้หรือความเข้าใจของปัจเจกบุคคลที่มีต่อสถานภาพชีวิตของตนเองตามบริบทของวัฒนธรรมและค่านิยมที่ใช้ชีวิตอยู่ และสัมพันธ์กับเป้าประสงค์ ความคาดหวัง มาตรฐานและความกังวลสนใจที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ คุณภาพชีวิตเป็นมิติที่มีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ที่สลับซับซ้อน ได้แก่ สุขภาพทางกาย สภาวะทางจิต ระดับความเป็นตัวของตัวเองความสัมพันธ์ต่าง ๆ ทางสังคม ความเชื่อส่วนบุคคล และสัมพันธ์ภาพที่มีต่อสิ่งแวดล้อม^{๒๗}

ชาญชัย อินทรประวัต ได้ศึกษาและได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตของบุคคล หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมอย่างสร้างสรรค์ และได้รับการ

บำบัดต่อคุณภาพชีวิตในผู้ป่วยโรคมะเร็งเต้านม” วารสารพยาบาลทหารบก, ปีที่ ๑๙ ฉบับพิเศษ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๑): ๗.

^{๒๖} ชุมพร น้าแสง และคณะ, “ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก”, รายงานการวิจัย, (คณะแพทยศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๕), หน้า ๔.

^{๒๗} ทิพย์วัลย์ เรืองขจร, วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, (สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, ๒๕๕๔), หน้า ๑๕.

สนองตอบความต้องการของตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ความต้องการพื้นฐาน ในการดำรงชีวิต ความต้องการทางด้านสังคมและจิตใจ^{๒๘}

พัฒนา กิตติพราภรณ์ ได้ให้คำจำกัดความของ คุณภาพชีวิต คือ ชีวิต ที่มีความสุข ซึ่งความสุขนั้นเกิดจากความสุข ๒ ทาง ได้แก่ ความสุขสุขทางกาย หมายถึง ความเป็นอยู่ที่ดี อาทิ เช่น มีที่อยู่อาศัย มีสุขภาพ และ Health Care ที่ดี มีสาธารณูปโภค เช่น การคมนาคมที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น น้ำ อากาศที่บริสุทธิ์ และยังรวมไปถึงการพักผ่อน และสันทนาการที่ดีตามสมควรอีกด้วย และความสุขทางใจ ที่ได้จากการรู้จักพอดี ความพอใจในสถานภาพที่เป็นอยู่ การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความรัก ความอบอุ่นผูกพันในครอบครัวและ เพื่อนมนุษย์มีความอดทนเสียสละทำประโยชน์แก่สังคม^{๒๙}

อัจฉรา นวจินดา และ ขจีรัส ภิรมย์ธรรมศิริ ได้นิยามความหมายของ คุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตของบุคคล คือ การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่เกิดจากการได้รับสิ่งตอบสนองจากสิ่งที่ต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ และการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมอย่างเพียงพอ เพื่อให้เกิดการมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี^{๓๐}

กล่าวโดยสรุป ความหมายของคุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้ถึงความพึงพอใจในการดำรงชีวิตการมีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการดำรงชีวิตและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในทิศทางที่ดี ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นจะต้อง ไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเองและสังคม

๒.๓.๒ ความสำคัญของคุณภาพชีวิต

พัชรี หล้าแหล่ง กล่าวถึง ความสำคัญของคุณภาพชีวิต ไว้ดังนี้

^{๒๘} ชาญชัย อินทรประวัตติ, *การพัฒนาคุณภาพชีวิต*, (นครราชสีมา: เอเซียสาส์น, ๒๕๔๗), หน้า ๗.

^{๒๙} พัฒนา กิตติพราภรณ์, “นันทาพรรณชนะธุรกิจเพื่อคุณภาพชีวิต...ของใคร”, *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ*, (๒๕๓๑), หน้า ๔๒-๖๑.

^{๓๐} อัจฉรา นวจินดา และขจีรัส ภิรมย์ธรรมศิริ, “ความพึงพอใจ:ตัวแปรกลางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ”, ใน *เอกสารประกอบการสัมมนา การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ*, (สมาคมนักประชากร, ๒๕๓๔), หน้า ๔๑-๕๖. (อัดสำเนา).

๑. ความสำคัญของคุณภาพชีวิตระดับตนเองและครอบครัว คือ การมีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีสุขภาพพลานามัยที่ดี ไม่เจ็บป่วย ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายส่วนตน และสามารถประกอบ อาชีพการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดี มีครอบครัวที่อบอุ่นไร้ซึ่งปัญหา

๒. ความสำคัญของคุณภาพชีวิตระดับสังคมและประเทศชาติ เมื่อประชากรในสังคมมี คุณภาพชีวิตที่ดียอมทำให้คุณภาพชีวิตในสังคมและประเทศชาติดีขึ้นไปด้วย แต่ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องมี นโยบายที่จะเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร เช่น สภาพแวดล้อม การศึกษา การ ประกอบอาชีพ และรายได้ของประชากร เป็นต้น^{๓๑}

WHO องค์การอนามัยโลก ในฐานะเป็นองค์กรหลักที่ดูแลด้านสุขภาพอนามัย มองเห็นว่า "ร่างกาย จิตใจ สังคมที่ดี และการไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเป็นสภาวะของความสมบูรณ์ที่ดี" ถึงแม้ว่า ข้อกำหนดนี้ จะไม่ได้เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ตามในระยะแรกผลสัมฤทธิ์ของแนวคิดที่ว่านี้เกิดกับกลุ่ม ประชาชนใน วยทำงานในโลกตะวันตกซึ่งหันมาดูแลสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการให้คำแนะนำใน เรื่องสุขภาพภายนอกร่างกาย และมีการชักชวนให้มีการดูแลสุขภาพ ซึ่งทำให้เชื่อมโยงไปสู่ความสัมพันธ์ เกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเรา ซึ่งในช่วงนั้นสุขภาพ (Health) ถูกให้ความหมายว่า เป็น สภาวะของความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจและความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม มีไขหมายแต่เพียงปราศจาก โรคและความอ่อนแอเท่านั้น แต่การดำเนินการพัฒนาการสาธารณสุขกับการพัฒนาด้าน การ คิดค้นความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ด้านการรักษาสุขภาพที่เกิดจากการเจ็บป่วยด้านเดียว ขณะที่การ เจ็บป่วยด้านอื่นๆ กลับไม่ได้รับการดูแล ในเดือนพฤษภาคม ๑๙๙๘ ที่ประชุมสมัชชาขององค์การอนามัย โลก (World Health Organization Assembly) เพิ่มคำว่า "Spiritual Well-being" หรือ "สภาวะ ทางจิตวิญญาณ" เข้าไปในคำนิยามเดิม ดังนั้น ความหมายของคำว่า "สุขภาพ" หลังจากนั้น จึงรวม ความหมายถึง สภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ หรือ สภาวะที่ สมบูรณ์ทุก ๆ ทางเชื่อมโยงกัน สะท้อนถึงความเป็นองค์รวมอย่างแท้จริงของสุขภาพ ที่เกื้อหนุนและ เชื่อมโยงกันทั้ง ๔ มิติ ซึ่งความหมายในแต่ละด้าน คือ

๑. สุขภาวะทางกาย หมายถึง การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีเศรษฐกิจพอเพียง มี สิ่งแวดล้อมดี ไม่มีอุบัติเหตุ เป็นต้น

๒. สุขภาวะทางจิต หมายถึง จิตใจที่เป็นสุข ผ่อนคลาย ไม่เครียด คล่องแคล่ว มีความ เมตตา กรุณา มีสติ มีสมาธิ เป็นต้น

^{๓๑} พชรี หล้าแหล่ง, “การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๖), หน้า ๘-๙.

๓. สุขภาวะทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี ในครอบครัว ในชุมชน ในที่ทำงาน ในสังคม ในโลก ซึ่งรวมถึง การมีบริการทางสังคมที่ดี และมีสันติภาพ เป็นต้น

๔. สุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) หมายถึง ความสุขอันประเสริฐที่เกิดจากมีจิตใจสูง เข้าถึงความจริงทั้งหมด ลดละความเห็นแก่ตัว มุ่งเข้าถึงสิ่งสูงสุด ซึ่งหมายถึง พระนิพพาน หรือพระผู้เป็นเจ้าหรือความดีสูงสุด สุดแล้วแต่ความเชื่อที่แตกต่างกันของแต่ละคน สุขภาวะทาง จิตวิญญาณ จึงหมายถึง มิติทางคุณค่าที่สูงสุดเหนือไปจากโลกหรือภาพภูมิทางวัตถุ การมีศรัทธาและมีการเข้าถึงคุณค่าที่สูงส่ง ทำให้เกิดความสุขอันประณีตลึกล้ำ

ความหมายของสุขภาวะทั้ง ๔ ด้าน สุขภาวะทางกายและสุขภาวะทางจิตเป็นสุขภาพที่ทำให้ความเข้าใจได้ง่าย เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นได้ตลอดเวลา สุขภาวะทางสังคมเป็นการแสดงออกรวมกันของสังคม ซึ่งต้องทำความเข้าใจและยอมรับรวมกันของทั้งสังคม และสุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) เป็นสุขภาพที่ทำความเข้าใจได้ยาก และเป็นขั้นสูงสุดของสุขภาพองค์รวมก่อนหน้านี้ ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ การประชุมนานาชาติที่กรุงออตตาวา เมืองหลวงของแคนาดา ในเรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of Life) นั้น ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) เป็นครั้งแรกซึ่งเกิดขึ้นโดย ได้ถูกบันทึกไว้ว่า "ความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจและสังคม ปัจเจกบุคคลหรือลักษณะเฉพาะของกลุ่ม และความปรารถนาที่เกิดขึ้นจริง ความต้องการการเปลี่ยนแปลง หรือ การจัดการกับสภาพแวดล้อม" ในอนาคตไม่มีจุดสิ้นสุดแต่สามารถประยุกต์แนวคิดได้ในแต่ละบุคคล กลุ่ม ชุมชนหรือประชาชน สำหรับหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพนี้ เป็นแนวคิดที่เน้นการปฏิบัติใหม่ขึ้นมาทั้งหมด โดยยึดเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของการทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพ โดยกฎบัตรออตตาวา (Ottawa Charter) และสิ่งที่เพิ่มเข้ามาในโครงสร้างของคุณภาพชีวิต มี ๕ ประเด็นที่ผ่านมา คือ ระดับทักษะของแต่ละคน ผ่านการกระทำทางชุมชน และการให้บริการสาธารณสุข ครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อม นโยบาย และเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ในที่นี้การส่งเสริมสุขภาพ แสดงให้เห็นถึงส่วนประกอบสองอย่าง ได้แก่ สิ่งสำคัญในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ เป็นการสร้างสุขภาพโดยทั่ว ๆ ไปสภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินการทางสังคม และทางด้านวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของสุขภาพ จะนำไปสู่การพิจารณา การวางแผนออกแบบโครงสร้างสภาพแวดล้อมใหม่และการแลกเปลี่ยนเหตุผลของแต่ละคน ซึ่งผลที่ตามมาที่คาดหวังในการ

ส่งเสริมสุขภาพกับผลสะท้อนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายใต้ประเด็นหลักนี้ จึงสัมพันธ์กับคำว่า "สุขภาพที่แท้จริงเป็นเรื่องของคุณภาพชีวิต"^{๓๒}

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของคุณภาพชีวิต คือ คุณภาพชีวิตที่ดีนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลไม่ใช่เฉพาะแต่เพียงตัวบุคคล หากแต่ยังส่งผลไปถึงประเทศชาติ เมื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ย่อมทำให้สังคมและประเทศชาติดียิ่งขึ้นไปด้วย

๒.๔ ทฤษฎีคุณภาพชีวิต

พัฒนาการทางด้านแนวคิดและความหมายของคุณภาพชีวิต มีความเป็นมาอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๐๒ (ทศวรรษ ๑๘๕๐)

มาสโลว์ ได้พัฒนาทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory) เป็นทฤษฎีการจูงใจที่นักการจัดการให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นการศึกษาความต้องการของพนักงานโดยนำมาเป็นสิ่งที่จูงใจให้พนักงานมีความตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กรและส่วนหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของพนักงานเช่นกัน เนื่องจากมนุษย์ย่อมมีความต้องการและเมื่อความต้องการยังไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดความเครียดนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดแรงขับเคลื่อน เพื่อหาวิธีการหรือพฤติกรรมที่นำไปสู่สิ่งที่ตนเองต้องการ เพื่อลดความตึงเครียดนั้น

ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตาม ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ แบ่งเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๑. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เช่น ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม ที่พักอาศัย ความต้องการ ทางเพศ เป็นต้น

๒. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เช่น ความต้องการความมั่นคง ความต้องการความคุ้มครองจากอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นต้น

๓. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เช่น ความต้องการความรัก ความใส่ใจ ความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมการได้รับการยอมรับ เป็นต้น

๔. ความต้องการเกียรติยศ (Esteem Needs) เช่น ชื่อเสียงเกียรติยศ ตำแหน่ง อำนาจ การยกย่องสรรเสริญ เป็นต้น

^{๓๒} ภัทราภา สุขสง่า และ พรรณทิพา ศักดิ์ทอง, “การทดสอบเบื้องต้นแบบประเมินผลลัพธ์ ด้านการใช้ยาที่ได้จากการรายงานของผู้ป่วยสำหรับคุณภาพชีวิตด้านยาโดยมีใช้วิธีเชิงผสมผสาน”, วารสารไทยเภสัชศาสตร์ และวิทยาการสุขภาพ, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๗): ๒๐๓-๒๑๒.

๕. ความต้องการให้ความฝันของตนเป็นจริง (Self-Actualization Needs) เช่น ความเจริญรุ่งเรืองในลาภยศสรรเสริญ เป็นต้น ผู้บริหารองค์กรที่จะใช้ทฤษฎีของมาสโลว์ในการจูงใจพนักงานควรทราบความต้องการของพนักงานว่ามีความต้องการอยู่ในลำดับขั้นใดแล้วจึงจูงใจให้พนักงานได้รับการตอบสนองเพื่อให้ได้ความต้องการ ในลำดับที่ต้องการหรือลำดับที่สูงกว่า เพื่อตอบสนองความต้องการ โดยความต้องการทั้ง ๕ ระดับ/ขั้น ของมาสโลว์ จะแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑) **ความต้องการลำดับต้น (Lower-Order Needs)** เป็นความต้องการตอบสนองภายนอก ประกอบด้วย ความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการความปลอดภัย เช่น การจัดสถานที่ทำงาน ชั่วโมงการทำงานอย่างเหมาะสม การจ่ายค่าจ้าง สวัสดิการ ความมั่นคง ความปลอดภัยในการทำงาน

๒) **ความต้องการในลำดับที่สูงกว่า (Higher-Order Needs)** เป็นความต้องการตอบสนองภายในหรือจิตใจ ประกอบด้วย ความต้องการทางสังคม ความต้องการเกียรติยศ และความต้องการให้ความคิดความฝันของตนเป็นจริง เช่น หัวหน้าให้ความสำคัญที่ดีกับลูกน้อง การจัดกิจกรรมสันทนาการให้กับพนักงาน การยกย่องพนักงาน การเลื่อนตำแหน่ง การให้อิสระในการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการทำงาน การให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การเปิดโอกาสให้พนักงานมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน เป็นต้น^{๓๓}

ฮาร์แลนด์ ที่ให้นิยามคุณภาพชีวิตในงานวิจัยในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ระบุว่า เป็นความต้องการในด้านอาหารการได้รับการบริการฐานะความอยากมีอยากได้ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์^{๓๔} เช่นเดียวกับ งานวิจัยของลุย ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่แบ่งคุณภาพชีวิตออกเป็นในด้านกายภาพและในด้านจิตใจ ลุยอธิบายว่าปัจจัยป้อนเข้า (Input) ทางด้านกายภาพ ได้แก่ อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ การบริการที่ดี สิ่งของเครื่องใช้ที่มีคุณภาพ และความร่ำรวย ส่วนปัจจัยป้อนเข้า (Input) ทางด้านจิตใจที่วัดไม่ได้จะเป็นเรื่องของจิตวิญญาณที่เกี่ยวข้องกับความรัก ความนับถือและความเป็นตัวตน^{๓๕}

แมคคอล (McCall) ได้ขยายประเด็นลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ออกไปในเรื่องของประสบการณ์ชีวิต แมคคอล เสนอเกณฑ์การวัดคุณภาพชีวิตเป็นมิติต่างๆ ตามประสบการณ์ชีวิต

^{๓๓} Maslow, A.H., *Motivation and Personality*, (New York: Harper Collins, 1954), p. 9.

^{๓๔} Harland, D., *Social Indicators toward the Measurement of Quality of Life*, Ottawa: Social and Human Analysis Branch, (Department of Regional Economic Expansion, 1972), p. 9.

^{๓๕} Liu, B.C., *Quality of Life Indicators in U.S. Metropolitan Areas: A Statistical Analysis*, (New York: Praeger, 1975), p. 25.

ของคนทั้งในแง่ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ รวมถึงความชอบและความเจ็บปวด ความสุขและความทุกข์) ดัลเคย์และรูได้ให้นิยามอื่นๆ อีกในเรื่องของความผาสุก ความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจในชีวิต หรือความสุขและความทุกข์^{๓๖} แมคคอลล ยังได้ชี้ให้เห็นว่า รากฐานของคุณภาพชีวิตคือ ความผาสุกที่เกี่ยวกับสุขภาพและความสุข

เซอร์กีย์ ได้ศึกษาทฤษฎีคุณภาพชีวิตที่พัฒนาต่อจากมาสโลว์ โดยให้ความสำคัญในมิติทางวัฒนธรรมและชี้ให้เห็นว่าลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์นั้น ได้ให้จุดเริ่มต้นของการวิเคราะห์เพื่อค้นหาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต ในแง่สุขภาพจิตนั้นมีความชัดเจนในการทำวิจัยอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสุขส่วนบุคคล^{๓๗}

แคมป์เบล และคณะ ได้กล่าวว่า นอกจากความสุขและสุขภาพแล้ว ก็ยังมีมิติอื่นๆ อีกชีวิตที่ดีสามารถวัดได้จากสิ่งของอุปโภคบริโภค และสันนิษฐานว่าเป้าหมายระดับชาติได้เพิ่มความสนใจไปที่คุณภาพชีวิตมากกว่าการมีทรัพย์สินสมบัติมากมาย แม้ว่า คุณภาพชีวิตมักจะวัดจากสิ่งของอุปโภคบริโภค แต่ในระดับชาติ ต้องมีการเปลี่ยนมุมมองจากในแง่เศรษฐศาสตร์ ไปเป็นมุมมองในแง่จิตวิทยาที่เน้นในด้านความผาสุกเป็นสำคัญ แคมป์เบล และคณะ ยังได้วิเคราะห์และทดลองว่า ความต้องการขั้นพื้นฐานคือการมีอาหารเพียงพอ การมีที่อยู่อาศัย มีสิ่งของจำเป็นอื่นๆ และสิ่งที่เป็นนามธรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ งานวิจัยชิ้นนี้ยังได้รวมถึงความพึงพอใจในความงามของธรรมชาติและศิลปะด้วย แคมป์เบลและคณะ ได้ศึกษาถึงคำว่า “สวัสดิการ” โดยได้ให้ความหมายที่ว่า ความสามารถที่บุคคลมีอำนาจเหนือทรัพยากร และการที่รัฐบาลได้จัดตั้งโครงการต่างๆ ขึ้นมาเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในช่วงระยะเวลาแรก การศึกษาที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตได้แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจและสวัสดิการเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์^{๓๘}

จากแนวความคิดและนิยามดังกล่าว คุณภาพชีวิตได้รับการพิจารณาในแง่ของแนวคิดที่มีหลากหลาย ซึ่งมักจะเป็นแนวคิดของการได้รับบริการ สวัสดิการ ความพึงพอใจ เศรษฐกิจ ค่านิยมและประสบการณ์ชีวิตของบุคคล งานวิจัยในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า คุณภาพชีวิตในแง่ของความผาสุกของ

^{๓๖} McCall, S., “Quality of life”, *Social Indicators Research*, No. 2 (1975): 48-229.

^{๓๗} Scitovsky, T., *The Joyless Economy: An Inquiry into Human Satisfaction and Consumer Dissatisfaction*, (Toronto: Oxford University Press, 1976), p. 23.

^{๓๘} Campbell, A., Converse, P.E. and Rodgers W.L., *The Quality of American Life*, (New York: Russell Sage Foundation, 1976), p. 21.

มนุษย์นั้นเป็นวัตถุประสงค์ของการพัฒนา ขณะที่คุณภาพชีวิตในแง่ของทรัพยากรมนุษย์เป็นเครื่องมือ
วัดการพัฒนา^{๓๙}

คัมมิงส์ (Cummins) ได้พยายามที่จะเสนอนิยามล่าสุดของคำว่าคุณภาพชีวิต โดยอธิบาย
คุณภาพชีวิตจากสิ่งหลากหลายมิติที่แยกกันอยู่มาเป็นมิติในเชิงภาวะวิสัย เช่น ความร่ำรวยทรัพย์สินเงิน
ทอง การมีสุขภาพดี ความสัมพันธ์ส่วนตัว เป็นต้น และมิติในเชิงอัตวิสัย เช่น ความรู้สึก ความพึง
พอใจหรือความสุข เป็นต้น นอกจากนี้ยังอธิบายว่า บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมมีผลต่อความผาสุกและ
บุคคลต่าง ๆ ย่อมประเมินชีวิตของตนเองแตกต่างกันออกไปด้วยเหตุที่คุณภาพชีวิตเป็นประเด็นที่
แพร่หลายที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพชีวิตในฐานะที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ
ของรัฐบาลและผู้วางนโยบาย แต่นิยามของคุณภาพชีวิตยังไม่ชัดเจนและยากที่จะให้คำจำกัดความ
งานวิจัยหลายชิ้นพยายามที่จะพิสูจน์แต่ไม่มีนิยามมาตรฐาน ที่ได้รับการยอมรับกันในวงกว้าง
ทั้งยังไม่มีความร่วมมือกันระหว่างงานวิจัย^{๔๐}

ในปัจจุบันในการให้นิยามและแนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต อย่างไรก็ตาม การตั้ง
คำถามว่า “อะไรคือนิยามของคุณภาพชีวิต” ไม่สำคัญเท่ากับคำถามที่ว่า “อะไรคือเงื่อนไขหรือเกณฑ์
มาตรฐานของคุณภาพชีวิต”^{๔๑}

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า นิยามของคุณภาพชีวิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์
ของแต่ละบุคคล แต่ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ทางความจำเป็น ความต้องการ และความปรารถนาของคนในแต่ละ
ละท้องถิ่นและสังคม ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงสมมติฐานของความต้องการส่วนบุคคลไปจนถึงเวลา
สถานที่ ค่านิยม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความต้องการของสังคมด้วย

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์ คือ กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และ
เชื่อว่าเป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี้หมายถึงบรรพบุรุษทาง

^{๓๙} สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, **คุณภาพชีวิต การทำงาน และความสุข**,
(กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส, ๒๕๕๖), หน้า ๑๑-๑๖.

^{๔๐} Cummins, R.A., “The comprehensive quality of life scale (fifth edition)”, **Proceeding of
the First International Conference on Quality of Life in Cities, Singapore**, Vol. 4 No 6 (March
1998): 68.

^{๔๑} สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, **คุณภาพชีวิต การทำงาน และความสุข**,
หน้า ๑๖.

สายเลือด ซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปพรรณ(เชื้อชาติ) เหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรม พร้อมๆ กันไป เป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์^{๔๒} ขณะที่ชาติพันธุ์วิทยา (Ethnology) ตามความหมายของคณะกรรมการบัญญัติศัพท์สังคมวิทยา คือ การศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มมนุษยชาติ และบางครั้งเรียกว่า มานุษยวิทยาวัฒนธรรม วิธีการนี้เป็นวิธีการของนักมานุษยวิทยารุ่นแรกๆ ที่ต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มคนหรือกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอย่างลึกซึ้งรอบด้าน ใช้เวลาศึกษาที่ยาวนานเพื่อให้ครอบคลุมทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง รายงานเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในลักษณะนี้เรียกว่า “ชาติพันธุ์วรรณนา” หรือ “ชาติพันธุ์พรรณนา” (Ethnography) ซึ่งมักเป็นการรายงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมของกลุ่มชนดั้งเดิมหรือกลุ่มชนที่ไม่มีตัวหนังสือ^{๔๓}

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายเชื้อชาติโดยมีการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่เป็นเวลานาน ซึ่งอาจเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ทำให้มีกลุ่มชนหลากหลายอพยพเข้ามาอยู่อาศัย ซึ่ง ดับเบิลยู. เอ.อาร์. วูด (W.A.R.Wood) นักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้กล่าวว่าบริเวณประเทศไทยในปัจจุบันมีชาวพื้นเมืองดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ก่อนที่ชนชาติไทยจะอพยพลงมาตั้งถิ่นฐานมีอยู่ด้วยกัน ๓ เชื้อชาติ ได้แก่^{๔๔}

๑. เนกริโต เป็นพวกที่มีผมหยิก ผิวดำ ตัวเล็ก เป็นบรรพบุรุษดั้งเดิมของชนเผ่า บางพวกที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน เช่น พวกเงาะ เขม็ง อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซีย และภาคใต้ของไทย เป็นต้น

๒. อินโดนีเซียน เชื้อสายของกลุ่มนี้ในปัจจุบัน ได้แก่ พวกเขม็ง และพวกซาไก ซึ่งอาศัยอยู่ในคาบสมุทรมาเลย์ คนมลายูหรือคนไทยทางแถบแหลมมลายู

๓. พวกลัวะ อยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย และประเทศพม่าที่อยู่กระจัดกระจายในหลายแห่ง ปัจจุบันประกอบอาชีพล่าสัตว์และเพาะปลูก ประชากรของกลุ่มนี้ค่อยๆ ลดจำนวนลง

^{๔๒} อมรา พงศาพิชญ์, สังคมและวัฒนธรรม: มนุษย์กับวัฒนธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๓.

^{๔๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔

^{๔๔} อุดม เขียววงศ์, วัฒนธรรมขอมกับความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา, (กรุงเทพมหานคร : ภูมิปัญญา, ๒๕๕๓). หน้า ๔๗.

ชาวลัวะปัจจุบันส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบริเวณภูเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย ขณะที่แนวคิดของนักมานุษยวิทยาแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยออกเป็น ๕ กลุ่มตามตระกูลภาษา ได้แก่

๑) **ภาษาตระกูลไท** (Tai language family) มีจำนวน ๒๔ กลุ่มภาษา ในประเทศไทยมีผู้พูดภาษาในตระกูลนี้เป็นจำนวนร้อยละ ๙๔ ของประชากรในประเทศ

๒) **ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก** (Austro-Asiatic language family) มีจำนวน ๒๒ กลุ่มภาษาหลักพบในประเทศไทย ในปัจจุบันทั้งหมดเป็นภาษากลุ่มมอญเขมร

๓) **ภาษาตระกูลจีน-ทิเบต** (Sino-Tibetan language family) มีจำนวน ๑๑ กลุ่มภาษาหลัก มีจำนวนกว่า ๒๐๐ ภาษา ในประเทศไทยพบในเขตภาคเหนือและตะวันตกเป็นส่วนมาก

๔) **ภาษาตระกูลออสโตรเนเซียน หรือ มาลาโยโพลีเนเซียน** (Austronesian or Malayo-Polynesian language family) ภาษาในตระกูลนี้ในประเทศไทยพบในเขตภาคใต้เป็นส่วนมาก ได้แก่ มลายู/ยาวิ (มลายูถิ่นไทย) อูรังละไว๋ มอเก็น/มอเกลิน

๕) **ภาษาตระกูลม้ง-เมี่ยน** (หรือแม้ว-เย้า) (Hmong-Mien or Miao-yao language family) ในประเทศไทยพบในภาคเหนือเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ม้ง (แม้ว) เช่น ม้งดำ ม้งขาว และ เมี่ยน (เย้า) เป็นต้น

ส่วนกลุ่มชนที่เรียกว่า “คนไทย” ในปัจจุบันนั้น ได้ให้ความเห็นว่า “มนุษย์ในยุคหินเก่าที่ค้นพบนั้น อาศัยอยู่ที่บริเวณบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี ในสมัยหินใหม่กับมนุษย์ในปัจจุบันไม่มีลักษณะแตกต่างกันอย่างชัดเจนจนพอจะแบ่งได้ว่าเป็นคนละเชื้อชาติ จึงน่าจะเชื่อได้ว่าโครงกระดูกของมนุษย์ในสมัยโบราณที่ขุดพบอาจเป็นบรรพบุรุษของคนไทยที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน การสมมุติฐานดังกล่าวอาศัยการบ่งชี้ว่า ดินแดนประเทศไทยในปัจจุบันมีผู้คนอาศัยอยู่ตั้งแต่สมัยหินเก่า หินกลาง หินใหม่ ยุคโลหะ จนเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงเชื่อกันว่าคนไทยอยู่ในดินแดนประเทศไทยมาโดยตลอดจึงน่าจะเป็นชนพื้นเมืองดั้งเดิม โดยคนไทยในปัจจุบันถูกจัดอยู่ในกลุ่ม เชื้อชาติมองโกลอยด์หรือผิวเหลือง ที่เดินทางผ่านประเทศจีนลงมาจากทางเหนือ กลุ่มมองโกลอยด์แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่มตามถิ่นที่อยู่อาศัย ๑ และคนไทยจัดอยู่ในกลุ่มเอเชียอาคเนย์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณภาคใต้ของจีน ไทย เวียดนาม พม่า และอินโดนีเซียส่วนกลุ่มมองโกลอยด์ที่เข้ามาใหม่มีการผสมผสานกันในด้านเผ่าพันธุ์กับกลุ่มที่อยู่ดั้งเดิม

นอกจากนี้นักมานุษยวิทยาได้จัดประเภทของมนุษย์สมัยโบราณรุ่นแรกๆ ของไทยว่าอยู่ในตระกูลออสโตรเนเซียน ซึ่งตระกูลนี้เป็นกลุ่มที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยเมื่อหลายพันปีที่แล้ว รวมทั้งเป็นบรรพบุรุษของชนชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ปัจจุบัน ต่อมามนุษย์ในตระกูลมอญและเขมรได้อพยพเข้ามาจากจีนหรืออินเดียเข้ามาอยู่ในดินแดนไทย ก่อนที่พวกไทยจะอพยพเข้ามาแย่งชิงดินแดนจากพวกละว้า ซึ่งพงศาวดารโยนกเรียกว่าพวกขอมดา กลุ่มนี้ตั้งหลักแหล่งอยู่กันเป็นเมือง ชาวลัวะ

เป็นชาวพื้นเมืองเดิมที่เมื่อโดนรุกรานก็กระจายไปอยู่ตามป่าตามเขา หรือผสมผสานกับกลุ่มชนที่รุกรานเข้ามาจนกลายเป็นชนกลุ่มใหม่ในสังคม

ดังนั้นกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมในดินแดนไทยจึงมีอยู่อย่างหลากหลายตามหลักฐานและแนวคิดของแต่ละคนที่นำเสนอ แต่ทั้งนี้กลุ่มชนเหล่านี้อาจจะเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมของไทยทั้งหมดแต่ได้มีการอพยพไปมา และในที่สุดจึงได้มีการผสมผสานจนเป็นคนไทยในปัจจุบัน ซึ่งแต่เดิมประเทศไทยเป็นประเทศที่มีกลุ่มชาติพันธุ์จากหลากหลายเชื้อชาติอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น ชาวเปอร์เซียในแถบอยุธยา ชาวมาเกะซาร์ในเขตมกเกะสัน ชาวจีน ชาวตะวันตก ลาว มอญ ฯลฯ กลุ่มชนเหล่านี้ในอดีตนับว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่เข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนประเทศไทย แต่กลุ่มชนเหล่านี้ได้นำวัฒนธรรมต่างๆ เข้ามาเผยแพร่และผสมผสานจนกลายเป็นวัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน ขณะเดียวกันแม้ว่ากลุ่มชนเหล่านั้นในอดีตเป็นชนกลุ่มน้อย แต่ปัจจุบันกลุ่มชนเหล่านั้นบางกลุ่มกลับกลายเป็นกลุ่มชนส่วนใหญ่ของสังคม ขณะที่ชนกลุ่มน้อยในปัจจุบันกลับหมายรวมถึงกลุ่มชนชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่อาศัยอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย และชาวเขาเหล่านี้ในอดีตเคยเป็นชนพื้นเมืองดั้งเดิมของแผ่นดินไทย เช่น มลาบรี ส่วย กวย เป็นต้น ขณะเดียวกันกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ยังได้มีการผสมผสานกับชนกลุ่มอื่นๆ ทำให้ในปัจจุบันการแสวงหาคนในลักษณะที่เป็นกลุ่มเชื้อชาติที่บริสุทธิ์จึงแทบเป็นไปไม่ได้เลย แต่เกิดกลุ่มชนที่เป็นชาติพันธุ์ขึ้นมากมาย ซึ่งส่วนใหญ่ดำรงชีวิตร่วมกันในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจนทำให้เกิดภาษาและวัฒนธรรมร่วมกัน

ดังนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทยจึงเป็นกลุ่มชนที่ไม่ได้อยู่อย่างโดดเดี่ยวแต่มีการเคลื่อนไหวติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกัน คนไทยในทุกวันนี้ จึงไม่ใช่ชนใดกลุ่มชนหนึ่งที่มีสายเลือดบริสุทธิ์ แต่เป็นกลุ่มชนที่มีการผสมกับกลุ่มชนหลากหลาย จึงสรุปได้ว่าในดินแดนประเทศไทยปัจจุบันมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อาศัยอยู่ทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมและอพยพเข้ามาภายหลัง กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกันย่อมมีการติดต่อกันและทำให้เกิดการผสมผสานทางสังคมและวัฒนธรรมจนกลายเป็นคนไทยและวัฒนธรรมไทยอย่างที่พบในปัจจุบัน

กลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group)^{๔๔} เป็นกลุ่มสังคมแบบหนึ่งซึ่งประกอบด้วยผู้คนที่มีความวัฒนธรรมและประวัติความเป็นมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน สังคมต่างๆ มักจะประกอบด้วยหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ตัวอย่างเช่น สังคมไทย ประกอบด้วยกลุ่มชาวอินเดีย ชาวจีน เขมร ฯลฯ ซึ่งแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษลักษณะหนึ่งกลุ่มชาติพันธุ์อาจเป็นชนกลุ่มใหญ่ หรือชนกลุ่มน้อยในสังคมก็ได้ และถ้ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มชนส่วนใหญ่

^{๔๔} เรณู หอมหวล. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ, หน้า ๘๓ .

กลุ่มนั้นย่อมมีบทบาทและอำนาจทางการเมืองมากกว่า ถ้าสังคมใดประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม โอกาสที่จะก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งย่อมมีมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม สังคมต่าง ๆ จะหนีไม่พ้น การมีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้เนื่องจากโลกแห่งสังคมแคบลง ผู้คนมีการติดต่อ มีการอพยพเข้าไปอยู่ในต่างสังคมอยู่เสมอ ตัวอย่างเช่น การอพยพของชาวจีน ชาวเขมร เข้ามาอยู่ในสังคมไทยเนื่องจากเหตุการณ์ทางการเมือง ดังนั้น ปัญหาในสังคมจึงมีโอกาสเกิดขึ้น ได้เสมอ และย่อมจะนำผลเสียให้แก่สังคมนั้น แต่บางกรณีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพเข้ามาอาจมีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคมบ้างก็ได้ จากการที่สังคมนั้น ได้รับวัฒนธรรมใหม่ๆ จากกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพเข้ามาอยู่ ทั้งนี้ย่อมขึ้น อยู่กับการรู้จักนำเอามาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมของตนด้วย

โดยทั่วไปเป็นที่ยอมรับกันว่าการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และเรื่องชนกลุ่มน้อยในเมืองไทยมีน้อย ไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการคนไทยหรือชาวต่างประเทศ นักวิชาการที่สนใจเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic groups)^{๔๖} มักจะเป็นนักมานุษยวิทยาหรือนักสังคมวิทยา ทั้งนี้เพราะนักมานุษยวิทยาและนักสังคมวิทยา คือนักวิชาการที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์ที่มีเผ่าพันธุ์ต่างๆ กัน การเลือกศึกษาสังคมมนุษย์ สังคมใดสังคมหนึ่งขึ้น อยู่กับว่ามนุษย์ในสังคมนั้น มีเผ่าพันธุ์อะไรหรือกลุ่มชาติพันธุ์ใด นักสังคมศาสตร์ในสาขาวิชาอื่น ๆ มักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับชาติพันธุ์เท่าใดนัก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสิ่งที่นักสังคมศาสตร์สาขาวิชาอื่นสนใจมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถาบันทางสังคม เช่น เรื่องเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา แทนที่จะเป็นเรื่องกลุ่มคนหรือกลุ่มชาติพันธุ์นอกจากนี้ยังมีมุมมองทางรัฐศาสตร์ที่มองเรื่องชนกลุ่มน้อย ว่าเป็นเรื่องความขัดแย้งภายในประเทศระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นปัญหาทางการเมืองที่สร้างความลำบากให้แก่ผู้บริหารประเทศไม่ว่าจะเป็นนักปกครองหรือนักการเมืองได้มากความคิดเรื่อง “กลุ่มชาติพันธุ์” เป็นความคิดใหม่ไม่ได้ปรากฏเห็นเด่นชัดในสมัยก่อน คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สังคมวิทยา ให้ความหมายศัพท์ภาษาอังกฤษ (ethnic) ว่า “เกี่ยวกับชาติพันธุ์” การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ (ethnic group) ในประเทศไทยหรือแถบเอเชียอาคเนย์ (บางครั้ง นิยมใช้คำว่าอุซาคเนย์)

^{๔๖} อมรา พงศาพิชญ์, ความหลากหลายทางวัฒนธรรม(กระบวนการทัศน์และบทบาทในประชาสังคม), (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, -คคค), หน้า ๑๓๗ .

๒.๖ ความเป็นมาของชาติพันธุ์ม้ง

กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง (Ethnic group Hmong) เป็นชาวเขาเผ่าที่มีการกระจายตัวมากที่สุดอาศัยอยู่กระจัดกระจายตั้งแต่ตอนใต้ของจีน เวียดนาม ลาวและประเทศไทย ในประเทศไทยนั้นเป็นชาวเขาเผ่าที่ใหญ่เป็นอันดับสองรองจากกะเหรี่ยง และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย นักมานุษยวิทยาได้จัดภาษาม้งอยู่ในกลุ่มภาษาจีน-ทิเบต (ม้ง-เมี่ยน) ปกติชาวม้งจะอาศัยอยู่ในเทือกเขาที่ระดับสูงประมาณ ๑,๐๐๐-๑,๒๐๐ เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ทำให้ชาวม้งต้องทำการเพาะปลูกแบบไร่เลื่อนลอยด้วยพืชที่เหมาะสมกับสภาพอากาศหนาว เช่น ปลูกข้าวเพื่อบริโภค ข้าวโพดสำหรับเลี้ยงสัตว์ ผักผลไม้เมืองหนาวต่าง ๆ เพื่อบริโภคและขายเป็นรายได้ ลักษณะทางครอบครัวชาวม้งเป็นครอบครัวขยายและจัดเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในเศรษฐกิจและสังคม โดยที่ชาวม้งมีการถือ

ลำดับวงศ์ตระกูลแซ่ฝ่ายชายเป็นใหญ่ในครอบครัวตลอดจนบุชาบรรพบุรุษเป็นสิ่งสูงสุด ตำนานชาวม้งที่เล่าต่อ ๆ กันมาว่า ถิ่นกำเนิดของชาวม้งอยู่ที่มุมหนึ่งของโลก เป็นดินแดนที่มีอากาศหนาวเย็นปกคลุมด้วยหิมะ น้ำตามลำน้ำจืดเป็นน้ำแข็ง บรรดาคนและต้นไม้มีขนาดเล็ก มีเวลากลางวันยาวนานถึง ๖ เดือน ม้งในประเทศไทยก็รำลึกถึงถิ่นกำเนิดดั้งเดิมเริ่มแรกในการทำงานว่า ถิ่นกำเนิดของม้งอยู่ห่างออกไปใช้เวลาเดินทางหลายปี เวลาครึ่งปีเป็นกลางวัน และครึ่งปีหนึ่งเป็นกลางคืน เวลากลางคืนน้ำจะแข็งตัวจับกันเป็นก้อนเป็นแก่งหินและทรายสีขาว มนุษย์สัตว์และต้นไม้ต้องทนอยู่กับความหนาว สรรพสิ่งทั้งหลายมีขนาดเล็กกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอากาศที่หนาวเย็นทำให้ทุกคนต้องสวมหนังสัตว์^{๔๗}

บาทหลวงชาวيناเชื่อว่า กลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีถิ่นกำเนิดจากแห่งใดแห่งหนึ่งในแคว้นเมโสโปเตเมีย มีเชื้อสายมาจากชาวแลปส์ โดยสืบสาวจากนิยายปรัมปราของชาวม้ง ซึ่งเล่าถึงดินแดนที่ปกคลุมไปด้วยหิมะและน้ำแข็ง เอกสารบางแห่งได้อ้างว่า ชาวม้งมีถิ่นกำเนิดอยู่ทางตอนเหนือของทวีปเอเชีย และอาจเป็นถิ่นที่หลงเหลืออยู่ของชาวตูร์กัน กลุ่มชาติพันธุ์ม้งจึงน่าจะเป็นเลือดผสมระหว่างคอเคเซียนและมองโกลเลียน ต่อมาบรรพบุรุษของม้งได้อพยพลงมาทางใต้ มาตั้งหลักแหล่งในบริเวณแม่น้ำเหลืองของประเทศจีนในราว ๓,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล^{๔๘}

^{๔๗} สุนทรี พรหมเมศ, ชาวเขาในประเทศไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

^{๔๘} เงาศิลป์ คงแก้ว, ชีวิตบนเส้นด้ายของ ๑๓ เผ่าไทย, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสามัคคีสาร (ดอกหญ้า) จำกัด, ๒๕๓๗), หน้า ๖๙.

เงาศิลป์ คงแก้ว, **ชีวิตบนเส้นด้ายของ ๑๓ เผ่าไทย**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสามัคคีสาร (ดอกหญ้า) จำกัด, ๒๕๓๗), หน้า ๖๙.

จากการค้นคว้าของนักโบราณคดีและนักมานุษยวิทยาชาวฝรั่งเศส ชาแวงและเบอร์นัทซิชิล กล่าวถึงประวัติของกลุ่มชาวม้งไว้ว่า กลุ่มของชาวจีนได้อพยพเข้ามาตั้งรกรากตามลุ่มแม่น้ำฮวงโห (แม่น้ำเหลือง) และได้แผ่ขยายอาณาเขตออกมา ด้วยการสู้รบขับไล่ชนชาติต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในถิ่นนั้น ซึ่งกลุ่มที่ถูกชาวจีนได้ขับไล่ได้แก่บรรพบุรุษของชนชาติไทย กลุ่มชาวม้ง และชนชาติอื่น ๆ การต่อสู้ระหว่างชนชาติจีนโบราณกับบรรพบุรุษของชาวม้งเป็นไปอย่างรุนแรงและยืดเยื้อต่อมาชาวม้งพ่ายแพ้ต่อกลุ่มชนชาติจีน ส่วนหนึ่งยอมตกอยู่ใต้อำนาจของจีน และยอมรับวัฒนธรรมจีน แต่มีหลายกลุ่มที่ไม่ยอมอยู่ภายใต้อำนาจของชนชาติจีน จึงอพยพหลบหนีไปอยู่ตามป่าเขาและร่อนไปอยู่ทางตะวันตก (มณฑลเสฉวน) และทางใต้ (มณฑลตงเกีย)^{๔๙}

ยังมีอดีตได้กล่าวไว้ในหนังสือประวัติม้งว่า เท้าที่ทราบอย่างแน่นอนนั้น ชาวม้งแต่เดิมอาศัยอยู่ที่ลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง (ในประเทศจีน) ครั้งแรกได้อพยพไปทางทิศตะวันตกตามแถบภูเขา มณฑลกุ้ยชิว และมณฑลต่าง ๆ ที่มีดินแดนติดกัน คือ มณฑลยูนนาน กวางสี และเสฉวน สำหรับมณฑลกุ้ยชิวเป็นถิ่นที่ชาวม้งกลุ่มต่าง ๆ มารวมตัวกันและอยู่ใกล้กันมากที่สุด เข้าใจว่าเป็นศูนย์กลางที่พวกเขายึดเป็นที่ตั้งหลักแหล่งครั้งที่สอง หลังจากที่เคยอยู่ลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง ต่อมาเมื่อมีการเคลื่อนไหวจึงมีการอพยพไปยังมณฑลยูนนาน กวางสีและร่อนลงมาตามแถบภูเขา^{๕๐}

ผู้เฒ่าชาวม้งเล่าต่อ ๆ กันมาให้ลูกหลานฟังว่า นานมาแล้วครอบครัวของชาวม้ง ๓๕ ครอบครัวถูกชาวจีนรุกรานจนต้องอพยพหนีลงมาทางใต้ ในขณะที่เดินทางนั้นมีผู้ชายที่เก่งกล้า ๔ - ๕ คน คอยต่อสู้หน่วงเหนี่ยวเวลาให้ ๓๕ ครอบครัวได้หนีมาก่อน สายเลือดของชาวม้งจึงเต็มไปด้วยสายเลือดของนักรบและรักความเป็นอิสระ^{๕๑}

จากเรื่องราวในประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งยังมีหลักฐานแสดงว่า บรรพบุรุษของชาวม้งเคยอาศัยอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำเหลือง เมื่อราว ๒,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล สมัยนั้นพวกม้งเคยต่อต้านการขยายตัวของพวกจีนอย่างทรหด ภายหลังการต่อสู้ที่ยืดเยื้อซึ่งผลักดันแพ้ผลักดันชนะหลายครั้งหลายหน ในที่สุดชาวม้งก็เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ และถูกบังคับให้ยอมรับวัฒนธรรมจีน อย่างไรก็ตาม พวกชาวม้ง จำนวนมากได้ถอยร่นเข้าไปอยู่ในท้องที่ที่ซึ่งยากแก่การเข้าถึง ในสมัย ๑,๐๐๐ ปี ต่อมา

^{๔๙} กลุ่มเครือข่ายสิ่งแวดล้อมม้ง, **องค์ความรู้ชนเผ่าม้ง**, (เชียงใหม่ : สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (Impact), ๒๕๔๕) (อัคราณา).

^{๕๐} กลุ่มเครือข่ายสิ่งแวดล้อมม้ง, **องค์ความรู้ชนเผ่าม้ง**, หน้า ๖๙-๗๐.

^{๕๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๙-๗๐.

คือในสมัยขงจื้อ เอกสารจีนเล่มหนึ่งได้กล่าวถึงชนพวกนี้ว่า เป็นพวกอนารยชนแห่งขุนเขาและเป็นพวกกบฏที่รังเกียจของจีน ดูเหมือนว่าในระยะแรกของการรวมเป็นเผ่าพันธุ์นี้ ชนชาวมังได้สร้างวัฒนธรรมประจำเผ่าพันธุ์ของตนไว้อย่างมั่นคงแล้ว

ภายหลังที่จีนได้ใช้ความพยายามต่าง ๆ เพื่อที่จะเอาชนชาวมังแต่ลุ่มเหลวลง ต่อมาเมื่อพระเจ้าจักรพรรดิฉินหลายพระองค์ได้เปลี่ยนไปใช้นโยบายใหม่ โดยมุ่งที่จะแทรกซึมพวกชาวมังอย่างสันติวิธี คือการใช้มาตรการทางด้านการปกครอง โดยการยกย่องให้ตำแหน่งชาวมังในกลุ่มต่าง ๆ โดยมีข้อแลกเปลี่ยนคือ กลุ่มมังเหล่านี้จะไม่รบกับชาวจีน และต้องส่งเครื่องบรรณาการให้กับกษัตริย์จีน (ธรรมเนียมวิธีปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยตามชายแดนของจีน) เอกสารของจีนได้กล่าวว่า พวกจีนมิได้รับความสำเร็จตามกุศโลบายนั้นมากนัก เพราะพวกชาวมังกระจายกันอยู่ทั่วไปบนภูเขา และไม่ยอมปรองดองด้วย ชาวจีนจากเมืองหลวงที่ส่งไปประจำอยู่กับชาวมังนั้น สามารถใช้อำนาจปกครองได้แต่เพียงเท่าที่พวกมังจะยอมให้ต่อมาในสมัยหนึ่ง มีพระเจ้าจักรพรรดิฉินผู้ทรงพระปรีชาสามารถพระองค์หนึ่งได้ตระหนักว่า การทราบเรื่องราวเกี่ยวกับชนชาวเขาอย่างลึกซึ้งจะอำนวยความสะดวกในการปกครอง สามารถทำให้พวกป่าเถื่อนเหล่านี้อยู่กันเป็นหลักแหล่งได้ ดังนั้นเพื่อที่จะศึกษาชีวิตความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียมของคนนอกศาสนาพวกนี้ จึงทรงสั่งให้ผู้ที่มีความรู้ติดตามพวกจีนจากเมืองหลวงขึ้นไปบนภูเขาด้วย บันทึกเหตุการณ์ตอนนี้ได้กล่าวไว้ว่า พวกที่มีความรู้เหล่านั้นไปได้เพียงที่ใกล้ ๆ ที่สามารถเข้าไปถึงได้เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อไม่ต้องผจญกับอันตราย เมื่อกลับมาแล้วก็ไม่สามารถรายงานอะไรได้มากไปกว่าสิ่งที่รู้ ๆ กันอยู่ก่อนแล้ว

เมื่อการดำเนินการดังกล่าวไม่ได้ผล พระเจ้าจักรพรรดิฉินจึงตกลงพระทัยใช้นโยบายรุนแรง คือให้ทรมานและประหารชีวิตพวกมังที่จับได้และกำหนดเขตให้แก่พวกที่ยอมจำนน ถึงกระนั้นก็ตามพวกชาวจีนมิเคยบรรลุสันติภาพถาวรกับชาวมัง ในศตวรรษต่อมาหลักฐานการสู้รบต่อต้านชาวจีนอย่างดุเดือดของพวกมัง เริ่มต้นอีกครั้งในคริสต์วรรษที่ ๑๗ เมื่อราชวงศ์แมนจู (เหมา) มีอำนาจปกครองประเทศจีน กษัตริย์จีนในราชวงศ์เหมาได้ทำการปราบปรามให้ชาวมังยอมจำนนโดยสิ้นเชิง แต่ชาวมังก็ยังไม่ยอมจึงได้มีการต่อสู้กันอย่างรุนแรงในหลายแห่ง เช่น ที่เมืองฟิงหยุนในปี พ.ศ. ๒๐๐๙ มีการต่อสู้ในมณฑลไกวเจาในระหว่างปี พ.ศ. ๒๒๗๖ – ๒๒๗๘ และมีการต่อสู้ในมณฑลเสฉวนและไกวเจาในระหว่างปี พ.ศ. ๒๓๐๖ – ๒๓๑๘ กับครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. ๒๓๔๘-๒๔๒๔ ซึ่งในการสู้รบแต่ละครั้ง ชาวมังประสบกับความพ่ายแพ้ สูญเสียพลรบประชากรเป็นจำนวนมาก พวกมังได้พยายามต่อสู้อย่างหมดหวังในการที่จะกลับสู่เอกราชทางการเมืองของตนเอง^{๔๒}

^{๔๒} สโมสพระนิสิตนักศึกษา มังร่วมกับสถาบันชาติพันธุ์ศึกษา, เอกสารประกอบการเสวนาทาง

ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๒๓ และ ๒๔ กลุ่มชาวม้งก็ได้มุ่งหน้าอพยพลงมาทางใต้เข้าสู่ตั้งถิ่นและประเทศญวน ตามธรรมดาชาวม้งได้ครอบครองอาณาบริเวณภูเขาด้วยความสงบ แต่เมื่อถูกคุกคามก็จะต่อสู้ตอบโต้อย่างดุเดือด ใน พ.ศ. ๒๔๐๓ พวกม้งได้ทำความปราชัยให้กับกองทัพญวนใกล้เมืองฟูเย่นมินห์ แต่ต้องหยุดยั้งลงเพราะพวกญวนนำกำลังทางใต้มาเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามก็ดูเหมือนว่าพวกม้งได้ถอนตัวออกจากที่ราบ ซึ่งมีอากาศร้อนชื้นด้วยความสมัครใจของพวกเขาเอง เนื่องจากไม่สามารถทนต่ออากาศในเขตร้อนได้ และค่อย ๆ ถอยกลับขึ้นภูเขาและได้อยู่ต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน นอกจากนี้ก็มีชาวม้งอีกจำนวนหนึ่งที่อพยพเข้าสู่พม่าโดยได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณภูเขาเช่นเดียวกัน^{๕๓}

จากเอกสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่ของหมอสอนศาสนาชาวฝรั่งเศส ที่เคยทำงานกับชาวม้งอ้างว่า เขาเคยถามคนม้งสูงอายุหลายคนในจังหวัดน่านและเชียงใหม่ ซึ่งเขาได้รับคำยืนยันจากคนม้งเหล่านั้นว่า พวกเขาเกิดในประเทศไทยเมื่อราว ๆ ปี ค.ศ. ๑๙๐๐ (พ.ศ. ๒๔๔๓) และพ่อแม่ของพวกเขาเข้ามาในประเทศไทยราว ๆ ปี ค.ศ. ๑๘๙๐ (พ.ศ. ๒๔๓๓) แต่ตัวหมอสอนศาสนานั้นมีแนวโน้มเชื่อว่า ชาวม้งเดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทยราว ๆ ปี ค.ศ. ๑๘๔๐-๑๘๗๐ (พ.ศ. ๒๓๘๓ -๒๔๑๓) โดยเดินทางจากจุดต่าง ๆ ๔ ทาง คือ ๑) จากทางอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งตรงข้ามกับเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้วในประเทศลาว ๒) จากอำเภอบัว จังหวัดน่าน ซึ่งติดกับแขวงไชยบุรีของประเทศลาว ๓) จากทางด้านประเทศพม่า บริเวณดอยอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และ ๔) จากทางจังหวัดเลย^{๕๔}

กลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีการแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น ๓ กลุ่ม โดยอาศัยจากการดูลักษณะของเครื่องแต่งกายและภาษาพูดเป็นหลัก คือ

๑. ม้งจั่ว (Hmoob ntsuab) แปลตามศัพท์ว่า ม้งเขียว หรือ ม้งน้ำเงิน เพราะกระโปรงของผู้หญิงจะออกสีน้ำเงินเขียว ลักษณะของเครื่องแต่งกายที่เด่นชัด คือ ผู้ชายนุ่งกางเกงสีด้ายาวมีลายปักที่ปลายขา กางเกง มีผ้าคาดเอว (Siv liab) สีคราม ปลายปักกลดลาย เสื้อแขนยาวมีลายปักที่ปลายแขน ตัวเสื้อช่วงตัวสั้นเวลาใส่ด้านขวาจะทับด้านซ้ายมีลายปักขอบเสื้อด้านล่างรอบตัว ส่วน

วิชาการชาติพันธุ์ ครั้งที่ ๑ เรื่อง สถานการณ์ชาติพันธุ์ม้งในปัจจุบันกับการจัดการความรู้, (เชียงใหม่ : สำนักงานบริหารงานโครงการพระธรรมจาริกส่วนภูมิภาค, ๒๕๕๗) (อัครา).

^{๕๓} ขจิตถัย บุรุษพัฒน์, ชาวเขา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพรววิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๑๘), หน้า ๒๑-๒๓.

^{๕๔} กลุ่มเครือข่ายสิ่งแวดล้อมม้ง, องค์ความรู้ชนเผ่าม้ง, สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (IMPACT), ๒๕๕๕, หน้า ๒.

ผู้หญิงนุ่งกระโปรงปักด้วยมือและเขียนด้วยขี้ผึ้งออกสีน้ำเงินเขียว มีผ้ากว้างประมาณ ๒๐ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๕๐ เซนติเมตรพาดอยู่ข้างหน้า เหมือนเช่นคนไทยใช้ผ้าหน้านางที่คนม้งเรียกว่า “เส” (Sev) เสื้อแขนยาวผ่ากึ่งกลางด้านหน้า โดยที่ชายเสื้อทั้งสองข้างและปลายแขนมีลายปัก เวลาใส่จะ สอดขาทับชาย ภาษาพูดบางคำจะแตกต่างไปจากม้งขาว

๒. ม้งเตือะ (Hmoob dawb) แปลว่า ม้งขาว เพราะผู้หญิงใส่กระโปรงสีขาวล้วน มี ลักษณะของเครื่องแต่งกายที่เด่นชัด ผู้ชายนุ่งกางเกงที่มีขนาดของเป้าสั้น ขาเป็นรูปทรงกระบอก เหมือนกางเกงของคนจีน ส่วนผู้หญิงใส่กระโปรงสีขาวล้วน หรือนุ่งกางเกง เช่นเดียวกับผู้ชายปัจจุบัน จะนิยมนุ่งกระโปรง เฉพาะในงานพิธีทางประเพณีที่สำคัญเท่านั้น เช่น เทศกาลปีใหม่และพิธีแต่งงาน เป็นต้น ภาษาพูดบางคำจะแตกต่างไปจากภาษาม้งเขียว

๓. ม้งกั่วบ่า (Hmoob quas npab) แปลว่า ม้งแขนปล้อง หรือ ม้งแขนลาย มีเครื่องแต่ง กายที่สังเกตได้เด่นชัด คือ ผู้ชายแต่งชุดเหมือนม้งเตือะ แต่ผู้หญิงจะแตกต่างจากผู้หญิงม้งเตือะที่แขน เสื้อจะมีผ้าเย็บเป็นลายปล้อง ตั้งแต่ปล้องไปถึงข้อมือของแขนทั้งสองข้าง ม้งกั่วบ่า พบตามศูนย์อพยพ ในประเทศไทย ซึ่งได้มีการอพยพมาจากประเทศลาวหลังจากปี พ.ศ. ๒๕๑๘ แต่ในปัจจุบันได้มีการ เปลี่ยนแปลงชุดแต่งกายไปมาก^{๔๕}

กลุ่มชาติพันธุ์ม้งนอกจากแบ่งกลุ่มตามลักษณะการแต่งกายแล้วยังจำแนกความแตกต่าง ตามลักษณะของสายตระกูลอีกด้วย ซึ่งการแบ่งตามสายตระกูลเช่นนี้ทำให้สามารถที่จะสืบทอดเชื้อ สายหรือตระกูลที่บรรพบุรุษร่วมสายเลือดได้ เนื่องจากการสืบทอดสายตระกูลนั้นจะดูที่แม่เป็นตัว หลักในการสืบเชื้อสายบรรพชน ซึ่งจะคลุกเคล้าระหว่างม้งกลุ่มต่าง ๆ

การจำแนกตามลักษณะของการแต่งกาย ซึ่งลักษณะของการแต่งกายไม่อาจแบ่งแยกตาม สายตระกูลได้ เพราะสายตระกูลจะมีความใกล้ชิดมากกว่าการแต่งกายที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้^{๔๖} สำหรับลักษณะกลุ่มแม่ตระกูลนั้นไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากการแบ่งตามสายแม่ตระกูล แล้วในแต่ละกลุ่มแม่ยังมีกลุ่มย่อยลงไปตามสายบรรพชนด้วย หรือที่เรียกว่าแบ่งตามลักษณะการ ประกอบพิธีกรรมที่จะแยกย่อยและสลับซับซ้อนมากขึ้นอีก ในแต่ละแม่ตระกูลอาจมีคำเรียกตนเอง ต่างกับสายแม่ตระกูลเดิม หรือเรียกตนเองเหมือนสายแม่ตระกูลเดิมก็มี การแบ่งตามแม่ตระกูลซึ่งจะมี กลุ่มแม่หลักดังนี้

๑. แม่ลี	เรียกว่า	ม้งใจ Moob cai
๒. แม่ว่าง	เรียกว่า	ม้งวะ Moob vaaj/vai

^{๔๕} กลุ่มเครือข่ายสิ่งแวดล้อมม้ง, องค์ความรู้ชนเผ่าม้ง, หน้า ๒.

๓. แซ่ฟ้า	เรียกว่า	มั่งฟ้ง Moob faaj/faj
๔. แซ่ย่าง	เรียกว่า	มั่งย่าง Moob yaaj/yaj
๕. แซ่ซั้ง	เรียกว่า	มั่งมื่อ Moob mob/xyooj
๖. แซ่หมั่ว	เรียกว่า	มั่งหย่า Moob zaag/muas
๗. แซ่หาร	เรียกว่า	มั่งตำ Moob taag/tag
๘. แซ่วื้อ	เรียกว่า	มั่งวื้อ Moob vwj
๙. แซ่เท้า	เรียกว่า	มั่งดลู้ Moob dub/thoj
๑๐. แซ่เล่า	เรียกว่า	มั่งกือ Moob nkws/lauj
๑๑. แซ่จาง	เรียกว่า	มั่งจั้ง Moob tsaab/tsab
๑๒. แซ่จ้าว	เรียกว่า	มั่งปลัว Moob plua
๑๓. แซ่เฮ้อ	เรียกว่า	มั่งดลัว Moob hawj
๑๔. แซ่กง	เรียกว่า	มั่งกง Moob Koo
๑๕. แซ่เส	เรียกว่า	มั่งเส Moob xev ^{๕๖}

ชาวมั่งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มคือ มั่งขาวและมั่งเขียว การแบ่งชื่อกลุ่มย่อยของชาวมั่งดังกล่าว แบ่งตามการเรียกชื่อของชาวมั่งเอง กล่าวคือ มั่งขาวเรียกตนเองว่า “ฮมั่ง เดื่อว” (Hmong Daw/Hmoob Dawb) และมั่งเขียวเรียกตัวเองว่า “มั่ง นัจว” (Hmong Njua/Hmoob Ntsuab) การเรียกชื่อกลุ่มย่อยมั่งเขียวในประเทศไทยนั้นว่ามีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น เพราะชาวมั่งกลุ่มนี้มีชื่อเรียกโดยคนต่างเผ่าในชื่อต่าง ๆ ว่า มั่งน้ำเงิน, มั่งลาย, มั่งดอก, มั่งดำ ซึ่งชื่อเหล่านี้ต่างก็หมายถึง มั่งเขียว (Hmong Njua/Hmoob Ntsuab) ทั้งสิ้น แต่ชื่อที่นิยมใช้เรียกชื่อชาวมั่งกลุ่มนี้มากที่สุดคือ มั่งน้ำเงิน^{๕๗}

ในปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์มั่งในประเทศไทยประกอบด้วย ๑๕ กลุ่มแซ่ตระกูลด้วยกันคือ

๑. แซ่ม้า หรือ แซ่หมั่ว (Xeem muag)
๒. แซ่ย่าง หรือ แซ่ยะ (Xeem yaj)
๓. แซ่ท้าว หรือ แซ่เฒ่า (Xeem toj)

^{๕๖} กลุ่มเครือข่ายสิ่งแวดล้อมมั่ง, องค์ความรู้ชนเผ่ามั่ง, หน้า ๒-๓.

^{๕๗} สโมสรพระนิสิตนักศึกษา มั่งร่วมกันสถาบันชาติพันธุ์ศึกษา, เอกสารประกอบการเสวนาวิชาการ ชาติพันธุ์มั่ง ครั้งที่ ๑ เรื่อง สถานการณ์ชาติพันธุ์มั่งในปัจจุบันกับการจัดการความรู้, หน้า ๓๕.

๔. แซ่กือ หรือ แซ่เล้า หรือ แซ่โล่ (Xeem nkwg / Xeem laug)
๕. แซ่ซั้ง (Xeem xyooj)
๖. แซ่วือ (Xeem vwj)
๗. แซ่ฟ้า (Xeem faj)
๘. แซ่จ้าว (Xeem tsom)
๙. แซ่หาร (Xeem han)
๑๐. แซ่จาง (Xeem tsab)
๑๑. แซ่ลี (Xeem lis)
๑๒. แซ่เฮ้อ (Xeem hawj)
๑๓. แซ่ว่าง หรือ แซ่วะ (Xeem vaj)
๑๔. แซ่คำ (Xeem khab)
๑๕. แซ่เส (Xeem xem)^{๕๘}

๒.๗ บริบทพื้นที่ในการศึกษาวิจัย

เพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย ในทางภูมิศาสตร์และอุตุนิยมวิทยาจัดอยู่ในภาคเหนือตอนล่าง มีพื้นที่ประมาณ ๑๒,๖๖๘ ตารางกิโลเมตร ซึ่งใหญ่เป็นอันดับ ๙ ของประเทศ มีประชากร ๙๙๔,๓๙๗ คน^{๕๙} แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๑ อำเภอ และมีเขตเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์เป็นศูนย์กลางของจังหวัด เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติ มีความอุดมสมบูรณ์ และมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก

^{๕๘} สถาบันวิจัยชาวเขา, *ชาวเขาในประเทศไทย*, (กรุงเทพมหานคร: กรมประชาสงเคราะห์, ๒๕๓๕), หน้า ๘.

^{๕๙} กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย, "ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๗" [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://stat.bora.dopa.go.th/stat/pk/pk_๕๗.pdf ๒๕๕๘. สืบค้น ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐.

๑. ศัพทมูลวิทยา

ชื่อของจังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อสมัยก่อนน่าจะชื่อว่าเมือง "เพชบุระ" ตามที่ปรากฏในจารึกลานทองคำ ที่พบจากเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ วัดมหาธาตุ ซึ่งหมายถึงเมืองแห่งพืชพันธุ์ธัญญาหาร แต่ในระยะหลังต่อมาได้เพี้ยนหรือเปลี่ยนเป็นชื่อ "เพ็ชรบูรณ์"^{๖๐} และเปลี่ยนเป็น "เพชรบูรณ์" กลายความหมายเป็นเมืองที่อุดมด้วยเพชร และได้นำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัด

๒. ประวัติศาสตร์

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการรวบรวมหัวเมืองตามชายแดนที่สำคัญตั้งเป็นเขตการปกครองใหม่ ขึ้นเป็นระบบมณฑลเทศาภิบาล ในปี พ.ศ. ๒๔๔๒ มณฑลเพชรบูรณ์ได้ตั้งขึ้นเป็นอิสระ เนื่องจากท้องที่มีภูเขาล้อมรอบ มีการเชื่อมต่อคมนาคมกับมณฑลอื่นไม่สะดวก ลำบากแก่การติดต่อราชการ และโอนเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มเก่า อำเภอวังสะพุง มาขึ้นกับมณฑลเพชรบูรณ์ ยุบเมืองวิเชียรบุรีเป็นอำเภอ โอนอำเภอบัวชุม (ปัจจุบันเป็นตำบล) อำเภอชัยบาดาลขึ้นกับเมืองเพชรบูรณ์ มณฑลเพชรบูรณ์จึงมีสองเมือง คือ หล่มสัก กับ เพชรบูรณ์^{๖๑}

พ.ศ. ๒๔๔๗ ได้ยุบมณฑลเพชรบูรณ์ และได้ตั้งเป็นมณฑลอีกในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ และได้ยุบอีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๔๕๙ จังหวัดเพชรบูรณ์ในขณะนั้นมี ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอวัดป่า (ปัจจุบันคือตำบลในอำเภอหล่มสัก) อำเภอวิเชียรบุรี และกิ่งอำเภอชนแดน^{๖๒} จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้ยกเลิกมณฑลต่าง ๆ ทั่วประเทศ

๓. ภูมิศาสตร์ที่ตั้ง

จังหวัดเพชรบูรณ์มีตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย โดยเกณฑ์การแบ่งภาคของราชบัณฑิตยสถาน ได้กำหนดให้เพชรบูรณ์เป็นจังหวัดในภาคกลาง จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่มีแนวเขตติดต่อระหว่างภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประมาณเส้นรุ้งที่ ๑๖ องศาเหนือ กับเส้นแวง ๑๐๑ องศาตะวันออก ส่วนที่กว้างที่สุดวัดจากทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตกยาว ๕๕ กิโลเมตร ส่วนที่ยาวที่สุดวัดจากทิศเหนือถึงทิศใต้

^{๖๐} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๔ ตอนที่ ๐ก วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๔๖๐.

^{๖๑} คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดเพชรบูรณ์**, (กรุงเทพมหานคร : ศุภสมาคมฯ, ๒๕๔๓).

^{๖๒} คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดเพชรบูรณ์**, (กรุงเทพมหานคร : ศุภสมาคมฯ, ๒๕๔๓).

ยาว ๒๙๖ กิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๓๔๖ กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑

๔. อาณาเขต

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตติดกับอำเภอด่านซ้าย อำเภอภูหลวง และอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตติดกับอำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น, อำเภอคอนสาร อำเภอหนองบัวแดง และอำเภอกำแพงแสน จังหวัดชัยภูมิ
ทิศใต้	มีอาณาเขตติดกับอำเภอโคกเจริญ อำเภอชัยบาดาล และอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตติดกับอำเภอนครไทย อำเภอวังทอง และอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก, อำเภอวังทรายพูน อำเภอทับคล้อ และอำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร, อำเภอหนองบัว และอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ตำบลในเมืองจำนวนเนื้อที่ ๘.๖ ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขต

ทิศเหนือ	จรดทางไปหนองนารีและหมู่ที่ ๑๐ ตำบลสะเตียง
ทิศใต้	จรดหมู่ที่ ๙ หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๑๓ ตำบลสะเตียง
ทิศตะวันออก	จรดแม่น้ำป่าสัก
ทิศตะวันตก	จรดทางไปบ้านสะเตียง หมู่ที่ ๖ ตำบลสะเตียง

มี ๒๑๔ หมู่บ้าน และแบ่งออกเป็นเขตชุมชนย่อย ๆ ๑๗ ชุมชนแต่ละชุมชนจะมีการคัดเลือกบุคคลให้ทางเทศบาลแต่งตั้งเป็นประธานชุมชนและคณะกรรมการดำเนินงานทำหน้าที่ประสานงานกับเทศบาล เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตามแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย สำหรับเขตชุมชนทั้ง ๑๗ เขตมีดังนี้ คือ ชุมชนนารีพัฒนา ชุมชนคลองสานพัฒนา ชุมชนสะเตียงพัฒนา ชุมชนช้างเผือกพัฒนา ชุมชนพัฒนาสามัคคี ชุมชนสมาคมพัฒนา ชุมชนเพชรนิกรบำรุง ชุมชนในเมืองพัฒนา ชุมชนเก้าดาวพัฒนา ชุมชนโพธิ์จันทร์พัฒนา ชุมชนตลาดพัฒนา ชุมชนต้นเบนพัฒนา ชุมชนภูเขาดินพัฒนา ชุมชนคลองศาลา ชุมชนไทรงามพัฒนา ชุมชนเพชรพัฒนา และชุมชนเกาะเพชรพัฒนา

ทั้ง ๑๗ เขตชุมชนมีบทบาทสำคัญในการให้ความร่วมมือกับเทศบาลด้านการพัฒนาชุมชนในเขตเมืองและต่างก็มีประวัติความเป็นมาและลักษณะวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

ในปี ๒๕๔๘ ทางเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์โดยการดำริของดร.วิศิษฐ์ โฆษิตานนท์ อดีตนายกเทศมนตรีเมืองเพชรบูรณ์ ได้มีนโยบายในการพัฒนาชุมชนเมือง โดยใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ จึงมีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ขึ้น และให้ทุนสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรม และได้แบ่งเขตชุมชนเมืองทั้ง ๑๗ ชุมชน และมีประชาชนในเขตชุมชนทั้ง ๑๗ เขต รวมตัวกันจัดตั้งประธานและคณะกรรมการ สมาชิก ยกร่างธรรมนูญของสภาขึ้นและดำเนินการบริหารงานเป็น ๑๐ เครือข่ายวัฒนธรรม^{๖๓} ดังนี้

๑. กลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมวัดทุ่งเสด็จ (ประกอบด้วยชุมชน ที่ ๒, ๓)
๒. กลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมวัดช้างเผือก (ประกอบด้วยชุมชน ที่ ๑, ๔)
๓. กลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมวัดมหาธาตุ (ประกอบด้วยชุมชน ที่ ๕, ๖, ๗)
๔. กลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมวัดโพธิ์เย็น (ประกอบด้วยชุมชน ที่ ๘, ๙)
๕. กลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมวัดไตรภูมิ (ประกอบด้วยชุมชน ที่ ๘, ๙)
๖. กลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมวัดประตูดาว (ประกอบด้วยชุมชน ที่ ๘, ๙)
๗. กลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมวัดโบสถ์ชนะมาร (ประกอบด้วยชุมชน ที่ ๘, ๙)
๘. กลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมวัดภูเขาดิน (ประกอบด้วยชุมชน ที่ ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔)
๙. กลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมวัดพระแก้ว (ประกอบด้วยชุมชน ที่ ๑๒, ๑๕, ๑๖, ๑๗)
๑๐. กลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมวัดเพชรวาราม (ประกอบด้วยชุมชน ที่ ๑๖, ๑๕, ๑๒, ๑๗)^{๖๔}

๕. ภูมิประเทศ

จังหวัดเพชรบูรณ์มีพื้นที่ประมาณ ๑๒,๖๖๘.๔๑๖ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗,๙๑๗,๗๖๐ ไร่ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑๑๔ เมตร มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ ๙ ของประเทศ ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดเพชรบูรณ์นั้นเป็นพื้นที่ราบลุ่มแบบท้องกระทะ ประกอบด้วยเนินเขา ป่า และที่ราบเป็นตอน ๆ สลับกันไป พื้นที่มีลักษณะลาดชันจากเหนือลงไปได้ ตอนเหนือมีทิวเขาสูง ตอนกลางเป็นพื้นที่ราบและมีเทือกเขาขนานกันไปทั้งสองข้างมีลักษณะเป็นรูปเกือกม้า มีแม่น้ำป่าสัก

^{๖๓} คมคาย หมั่นสาย, “การศึกษาสภาพปัญหาการบริการจัดการองค์การอิสระ กรณีศึกษาสภาวัฒนธรรมเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์”, เพชรบูรณ์ : สภาวัฒนธรรมเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์, จุลทรรศน์พยานานท์, (๒๕๓๕), ประวัติการสร้างอนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญาน, ๒๕๕๐).

^{๖๔} คมคาย หมั่นสาย, “การศึกษาสภาพปัญหาการบริการจัดการองค์การอิสระ กรณีศึกษาสภาวัฒนธรรมเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์”, หน้า ๒๖.

เป็นแม่น้ำสายสำคัญโดยไหลจากจังหวัดเลย เพชรบูรณ์ ผ่านไปสู่จังหวัดในภาคกลาง แล้วลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ตามลำดับ จึงส่งผลให้พื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ดินมีสภาพอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชทำการเกษตร

๖. ภูมิอากาศ

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศล้อมรอบด้วยภูเขา ทำให้สภาพภูมิอากาศแตกต่างกันมากในแต่ละฤดูกาล คือ อากาศจะร้อนมากในฤดูร้อน และหนาวจัดในฤดูหนาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่อำเภอน้ำหนาว อำเภอเขาค้อ และอำเภอหล่มเก่า ส่วนพื้นที่บนภูเขาจะมีอากาศเย็นตลอดทั้งปี ในฤดูฝนมีฝนตกชุก และมีน้ำป่าไหลหลากมาท่วมในที่ราบ โดยเฉพาะบริเวณลุ่มแม่น้ำป่าสักตอนใต้ของจังหวัด ในฤดูแล้งน้ำจะขาดแคลนไม่เพียงพอต่อการเกษตรกรรม ในฤดูร้อนและฤดูฝน จะมีอุณหภูมิ ๒๐-๒๔ องศา

จังหวัดเพชรบูรณ์แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๑ อำเภอ ๑๑๗ ตำบล ๑,๔๓๐ หมู่บ้าน ซึ่งอำเภอทั้ง ๑๑ อำเภอมี ดังนี้ ๑) อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ๒) อำเภอชนแดน ๓) อำเภอหล่มสัก ๔) อำเภอหล่มเก่า ๕) อำเภอวิเชียรบุรี ๖) อำเภอศรีเทพ ๗) อำเภอหนองไผ่ ๘) อำเภอบึงสามพัน ๙) อำเภอน้ำหนาว ๑๐) อำเภอวังโป่ง ๑๑) อำเภอเขาค้อ

จังหวัดเพชรบูรณ์มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม ๑๒๘ แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง, เทศบาลเมือง ๓ แห่ง, เทศบาลตำบล ๒๒ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๑๐๒ แห่ง เทศบาลเมือง ได้แก่ เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ เทศบาลเมืองหล่มสัก และเทศบาลเมืองวิเชียรบุรี

๗. เศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์ในปี ๒๕๓๙ พบว่า ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว ๒๘,๙๘๒ บาทต่อปี เป็นอันดับ ๕๖ ของประเทศ โดยทั้งจังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวม ๒๖,๕๗๖.๗๒๙ ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาการเกษตรมากที่สุดถึงร้อยละ ๓๓.๓๐ คิดเป็นมูลค่า ๘,๘๔๙.๐๖๔ ล้านบาท รองลงมา เป็นสาขาค้าส่ง และค้าปลีกร้อยละ ๒๐.๖๔ คิดเป็นมูลค่า ๕,๔๘๖.๑๕๑ ล้านบาท และสาขาบริการร้อยละ ๑๒.๕๒ คิดเป็นมูลค่า ๓,๓๒๗.๑๒๖ ล้านบาท อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ ๘.๐๓

๘. การเกษตรและอุตสาหกรรม

ภาวะเศรษฐกิจจังหวัด ภาวะการค้าของจังหวัดโดยทั่วไป เศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ปรับตัวดีขึ้นจากภาคการเกษตร โดยผลผลิตที่สำคัญเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียวผิวมัน และข้าวฟ่าง เนื่องจากราคาปีก่อนสูงใจให้ขยายพื้นที่ปลูก ประกอบกับสภาพอากาศเอื้ออำนวย มีปริมาณฝนตกอย่างต่อเนื่อง ส่วนการอุตสาหกรรมขยายตัวตามการลงทุนด้าน

อุตสาหกรรมเกษตร เช่น โรงสีข้าว ไซโลอบเมล็ดพืช ซึ่งเป็นโรงงานขนาดกลางใช้เงินทุน ตั้งแต่ ๑๐ ล้านบาทขึ้นไป จังหวัดเพชรบูรณ์มีผลไม้ที่ขึ้นชื่อ คือ มะขามหวาน ซึ่งนิยมเป็นของฝาก

๙. การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว อยู่ในเกณฑ์ดี โดยจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นมากในช่วงฤดูการท่องเที่ยวของจังหวัด เนื่องจากภาคีรัฐบาลและเอกชน ได้จัดรายการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ให้เดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทำให้เกิดการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้นเป็นอย่างมาก^{๖๕}

จากการศึกษา บริบทในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้มีการจัดการของเครือข่ายวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถสรุปการศึกษาได้ ดังนี้

๑. ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์ภาษาที่หลากหลายเป็นของชุมชนที่อยู่ร่วมกันและยอมรับในวัฒนธรรมของชุมชนในเรื่องของภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีความเป็นอยู่การประกอบอาชีพ ทำให้เกิดอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชนในอำเภอต่าง ๆ ของกลุ่มภาษา สิ่งต่าง ๆ ที่หลากหลายนี้เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตที่มนุษย์สร้างขึ้นและถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมสามารถสรุปได้ดังนี้

๑.๑ กลุ่มภาษาถิ่นไทยกลาง เป็นภาษาที่ใช้พูดทั่วไปในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ เพราะเพชรบูรณ์เป็นเมือง ที่มีประชากรมาจากหลายท้องที่อพยพเข้ามา จึงใช้ภาษาถิ่นไทยกลางในการสื่อสาร แต่การใช้ภาษาจะมีศัพท์ภาษาเดิมผสมผสานกันบ้าง

๑.๒ กลุ่มภาษาถิ่นไทยอีสาน เป็นภาษาที่ใช้พูดทั่วไปเช่นเดียวกับกลุ่มภาษาไทยกลาง เป็นภาษาลาวในสาขาเวียงจันทน์^{๖๖} ส่วนใหญ่ผู้คนจะอพยพมาจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ขอนแก่น อุดรธานี ชัยภูมิ นครราชสีมา ร้อยเอ็ด มหาสารคาม เป็นต้น

๑.๓ กลุ่มภาษาไทยหล่ม เป็นภาษาถิ่นที่ใช้กันทั่วไปในเขตอำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอน้ำหนาว เป็นภาษาไทยถิ่นในสาขาลองพระบาง ภาษาไทหล่มมีการใช้ศัพท์คล้ายกับ

^{๖๕} ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและงานปกครอง, กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย, "ข้อมูลการปกครอง" [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.dopa.go.th/padmic/jungwad๗๖/jungwad๗๖.htm> [ม.ป.ป.]. สืบค้น ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐.

^{๖๖} Brown, J. Marvin. *From Ancient Thai to Modern Dialects*. Bangkok: Social Science Association Press of Thailand, 1965.

ภาษาไทยอีสาน แต่แตกต่างกันที่ สำเนียง ภาษาไทหล่มจะมีสำเนียงคล้ายกับภาษาลาวที่ใช้พูดในเมืองหลวงพระบาง

๑.๔ กลุ่มภาษาลาว เป็นภาษาที่ใช้กันในกลุ่มลาวพวน ลาวเงี้ยว ลาวครั่ง ที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โดยมากอาศัยกระจายกันอยู่ในบริเวณเขตอำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอศรีเทพ อำเภอชนแดน อำเภอวังโป่ง

๑.๕ กลุ่มภาษาจีน เป็นภาษาที่ใช้ในชุมชนชาวจีนที่ประกอบการค้าตามย่านการค้าที่สำคัญของจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มจีนแต้จิ๋วและไหหลำ เป็นภาษาหนึ่งในตระกูลภาษาจีนหนี่น-หนาน จัดเป็นหนึ่งในตระกูลภาษาของฮกเกี้ยน

๑.๖ ภาษากลุ่มชาวนบ หรือญ้อกูร (NyahKur) หรือ เนียะกุล (Nia Kuoll) ชาวนบเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมของเพชรบูรณ์ สืบเชื้อสายมาจากละว้า มีภาษาพูดเป็นของตนเอง จัดอยู่ในตระกูลมอญ-เขมร เป็นภาษาย่อยของมอญโบราณ ที่พูดอยู่ในสมัยอาณาจักรทวารวดี ซึ่งเป็นอาณาจักรที่เก่าแก่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย

๑.๗ ภาษากลุ่มชาวเขา ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบูรณ์มีรูปร่างคล้ายกะทะ มีภูเขาล้อมรอบ ทุกด้าน จึงมีประชากรส่วนหนึ่งอาศัยอยู่บนเขา ภาษาที่ชาวเขาในจังหวัดเพชรบูรณ์ประกอบด้วยภาษาม้งขาว ภาษาม้งเขียว อาศัยอยู่ที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ นอกจากนั้นก็จะ เป็นภาษาเย้า ภาษาลีซอ ภาษามูเซอ อาศัยอยู่ที่บ้านเพชรดำ ตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ

๒. ผลการจัดการความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์

การจัดการความรู้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบโดยการจัดทำฐานข้อมูล มีกระบวนการจัดการเรียนรู้คือ การอบรมของกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันและต่างกลุ่มในเรื่องของภาษาและวัฒนธรรมโดยทำการประเมินผลก่อนและหลังการอบรมเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยมี ๗ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification) เริ่มจากการศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิโดยการสำรวจภูมิประเทศ เพื่อให้มองเห็นสภาพพื้นที่ตั้งของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เส้นทางคมนาคมพื้นที่ทำกิจและสภาพแวดล้อมของชุมชนโดยทั่วไป นอกจากนี้ยังได้ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้แก่ ความเชื่อ เศรษฐกิจ การเมือง สาธารณสุข การศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ ประวัติศาสตร์ชุมชน ลักษณะ ปัจจัย และผลกระทบการเปลี่ยนแปลงปัญหาทางสังคม ตลอดจนปัญหาทางสังคม เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) โดยการค้นหาข้อมูลภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และ การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) แต่เนื่องจากภาษาและวัฒนธรรมเป็นความรู้ในตัวบุคคล ต้องอาศัยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในลักษณะการพูดคุยกันในงานสนทนา หรือ “เวทีชาวบ้าน” การค้นหาความรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบพินิจพิเคราะห์เพื่อการสรุปทบทวน เกิดการสกัดความรู้จากการสนทนาแลกเปลี่ยนจนเกิดเป็น “คลังความรู้”

ขั้นตอนที่ ๓ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) ข้อมูลที่รวบรวมได้สามารถแบ่งประเภทของภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์เป็น ๑๒ กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย ชาวพื้นเมือง ชาวไทยหล่ม ชาวเขาเผ่าม้ง เผ่าลีซอ เผ่าเย้า เผ่ามูเซอ ชาวจีน ชาวนา ชาวลาวพวน ลาวแง้ว ลาวครั่ง โดยจัดหมวดหมู่ของภาษาตามลักษณะโครงสร้างของภาษาเป็นสำคัญ ได้แก่ โครงสร้างทางเสียงหรือระบบเสียง (Phonology) โครงสร้างทางคำหรือระบบคำ (Morphology) และระบบกลุ่มคำ (Syntax) ขณะที่วัฒนธรรม แบ่งออกเป็น ๒ หมวดหมู่ คือ ๑) วัฒนธรรมทางวัตถุ คือ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มนุษย์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อความสุขทางกาย ได้แก่ ยานพาหนะ ที่อยู่อาศัย ตลอดจนเครื่องป้องกันตัวให้รอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง ๒) วัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ เพื่อให้เกิดปัญญา และมีจิตใจที่งดงาม ได้แก่ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม คติธรรม ตลอดจนศิลปะ วรรณคดี และระเบียบแบบแผนของขนบธรรมเนียมประเพณี

ขั้นตอนที่ ๔ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและการจัดทำชุดความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ตลอดจนตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลด้านภาษาและวัฒนธรรมกับสำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ท้ายสุดจัดทำชุดความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ ๕ การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) จัดการให้สามารถเข้าถึงความรู้ได้โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทำให้ชาวบ้านมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมนั้น หรือมีความรู้สึกเป็นเจ้าของมิได้แปลกแยกซึ่งความรู้สึกแปลกแยกนั้นเกิดขึ้นมาเมื่อไม่นานนี้เองจากกระแสของการพัฒนาที่ทำให้มนุษย์แยกออกจากธรรมชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้รู้สึกว้าวนั่นหรือว่าอารามเป็นสถานที่สาธารณะ และเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนรวมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการมีชีวิตอยู่ของคนในชุมชน พร้อมกันนั้นการสร้างความรู้ความคุ้นเคยกับภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นก็มีข้อจำกัดหลายประการ ทั้งเรื่อง

เวลา อาชีพ ความคิด ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงสร้างความรู้สึกร่วมกัน และ เป็นเจ้าของแหล่งวัฒนธรรมเมื่อชาวบ้านได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทำให้เกิด การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งท่ามกลางความผันผวนของความรู้แบบสากลที่ ครอบทับความรู้แบบท้องถิ่นอยู่นั้น การเรียนรู้ที่ได้จากภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นความรู้ที่เกิด จากท้องถิ่นโดยตรงน่าจะสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นได้ เพราะ การสร้างความรู้ที่เกิดจากท้องถิ่นต้องเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากคนในท้องถิ่นเพื่อให้คนในท้องถิ่นมีชีวิต ที่สมดุลกับสภาพแวดล้อมตรงกันข้ามกับความรู้แบบสากลที่อาจจะใช้ได้เฉพาะส่วนของแต่ละสังคม เท่านั้น ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเปิดโอกาสให้พลิกฟื้นความรู้ดั้งเดิมของชุมชนอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นตอนที่ ๖ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นหัวใจ

สำคัญของการจัดการความรู้ เพราะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในทุกขั้นตอนของ กระบวนการจัดการความรู้ ตั้งแต่การบ่งชี้หรือการกำหนดประเภทความรู้ เพื่อให้การทำงานเป็นไป ตามวัตถุประสงค์ทำให้การสร้างและค้นหาความรู้ และจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบเป็นไปในทิศทาง เดียวกัน ดังนั้นการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้จึงเลือกใช้วิธีการเปิดการเรียนการสอนที่ศูนย์เรียนรู้ การมีวิทยากรทั้งในศูนย์เรียนรู้และนอกสถานที่ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายการอนุรักษ์ ภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เกิดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยการจัดทำฐานข้อมูลภาษา และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองอย่างมี ประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ ๗ การเรียนรู้ (Learning) กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ และผู้

ที่สนใจ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สามารถสืบสาน พัฒนา แสวงหาความรู้ การใช้ประโยชน์จาก ความรู้ สามารถสร้างความรู้ใหม่ และนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ส่งเสริม การอนุรักษ์และสืบสานความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่าง ๆ ในจังหวัด เพชรบูรณ์ โดยการส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมของ ชาติพันธุ์ตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจแก่สมาชิกของแต่ละชาติพันธุ์และร่วมกันธำรงค้ำให้ ประชาชนและภาคเอกชน โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาควรปลูกจิตสำนึก ชี้นำประเด็นให้เห็น ถึงความสำคัญของเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองให้นักเรียน นอกจากนี้ควรจัดศูนย์ วัฒนธรรมประจำกลุ่มไว้ในโรงเรียน และควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของ ชุมชน เพื่อใช้ในการเรียนการสอน

๓. การอนุรักษ์สืบสานความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมตลอดจนอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้แก่ การจัดทำชุดความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และจัดทำฐานข้อมูลทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ชุมชนแต่ละชุมชนให้เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ^{๖๗}

สรุปได้ว่า จังหวัดเพชรบูรณ์มีการจัดการของเครือข่ายวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีตำนานสืบต่อมาแต่โบราณกาล ทำให้คนรุ่นหลังได้ทราบถึงการจัดการชีวิตความเป็นอยู่ของคนในจังหวัดเพชรบูรณ์มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์แต่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความอุดมสมบูรณ์ มีการอนุรักษ์ภาษา วัฒนธรรม สืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้และสืบสานต่อไป

๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๘.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทุนวัฒนธรรม

ดวงจันทร์ สิทาราช ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์ความรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมและประเพณี ชาวเขาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์” การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย ๑) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมและประเพณี ชาวเขาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อจัดการองค์ความรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมและประเพณี ชาวเขาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ และ ๓) เพื่อประเมินประสิทธิภาพการทำงานและความพึงพอใจผู้ใช้ต่อระบบสารสนเทศเพื่อจัดการองค์ความรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางวัฒนธรรมและประเพณี ชาวเขาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ กลุ่มผู้ใช้งานทั่วไป และกลุ่มผู้ดูแลระบบ จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นนักวิชาการด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมและประเพณีชาวเขาเผ่าม้ง นักวิชาการคอมพิวเตอร์ นักวิชาการด้านสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย และปราชญ์ชาวบ้าน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินประสิทธิภาพและ

^{๖๗} สำราญ ท้าวเงิน, “การจัดการความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์”, วารสารวิชาการ, มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙), หน้า ๔๖-๕๑.

ความพึงพอใจแบบตรวจสอบรายการและมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์ความรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมและประเพณีชาวเขาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย กลุ่มผู้ใช้งานทั่วไป ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($X = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านรูปแบบการนำเสนอ ($X = 4.72$) รองลงมา คือ ด้านความสามารถของระบบ ($X = 4.16$) และประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์ความรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมและประเพณี ชาวเขาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย กลุ่มผู้ดูแลระบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($X = 4.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านรูปแบบการนำเสนอ ($X = 4.67$) รองลงมา คือ ด้านความสามารถของระบบ ($X = 4.64$)^{๒๘}

พระศรีรัตนมณี (ขวัญรัก เกษรบัว) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนโดยใช้ทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น” พบว่า ๑) องค์ประกอบการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนโดยใช้ทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า ชุมชนบ้านเชิงผา หมู่ที่ ๑๑ มีประเพณีที่สำคัญ คือ ประเพณี กั้นข้าวสลาภ ประเพณีกั้นข้าวจีข้าวหลาม ประเพณีตักบาตรข้าวสาร อาหารแห้ง ซึ่งเป็นประเพณีของชาวล้านนา และประเพณีลอยกระทง ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ ทั้งนี้ ภายในหมู่บ้านยังมีที่ที่มีความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ชาวบ้านในชุมชนและเยาวชนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน ทุกคนมีสิทธิและหน้าที่แตกต่างกันออกไปตามบทบาทของแต่ละคน เยาวชนมีหน้าที่ในการช่วยเหลือตนเองช่วยเหลือพ่อแม่ในกิจการงานต่างๆ เพื่อตอบแทนพระคุณพ่อแม่ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสามารถตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดถูกหรือสิ่งใดผิด โดยการศึกษาด้วยเหตุผลและสติปัญญา มีระเบียบวินัยในตนเอง เกิดได้จากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และการอบรมสั่งสอนของคุณครู รู้จักกาลเทศะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะทำให้เยาวชนเป็นคนที่ดีของชุมชน เยาวชนมีระเบียบวินัยในตนเองเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่น ยอมรับสภาพความเป็นจริง ๒) ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนและทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า การได้รับความร่วมมือจากสถาบันครอบครัว ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง ควรกระตุ้นให้เยาวชนใช้กระบวนการคิดหาความเข้าใจ เกิดความ

^{๒๘} ดวงจันทร์ สีหาราช, “การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์ความรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมและประเพณี ชาวเขาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์” รายงานการวิจัย, (คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๖๒), บทคัดย่อ.

ศรัทธา ใฝ่รู้ เรียนรู้ตลอดชีวิต อันเกิดจากการมีคุณธรรมจริยธรรม ด้วยการใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นตัวขับเคลื่อนเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้เยาวชนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ การสร้างการเรียนรู้จะเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานนั้น มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถักทอความคิด เพื่อพิชิตปัญหา เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ทุกคนในสังคม ต้องช่วยกันหาแนวทาง วิธีการ กระบวนการที่เหมาะสมเพื่อให้เยาวชนเกิดเป็นความรู้สึกรักอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ๓) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนจากทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม พบว่า กระบวนการเรียนรู้ของเยาวชนจากทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมท้องถิ่นของชุมชนทุ่งเสลี่ยม มีความโดดเด่นของเอกลักษณ์วัฒนธรรม ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย สามารถนำมาต่อยอดและบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์และบริการในท้องถิ่น ทั้งนี้จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกใหม่ของเยาวชนให้มุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม และปรับวิถีคิด ทศนคติในการดำเนินชีวิตใหม่ ขณะเดียวกันต้องประสานเชื่อมโยงบทบาทภาครัฐ ท้องถิ่นและชุมชนให้มีส่วนร่วมทางานด้วยกันได้ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าของทรัพยากรในท้องถิ่น^{๖๙}

สุวรรณฤทธิ์ วงศ์เชอุม ได้ทำการศึกษาเรื่องทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยปรากฏว่า ชุมชนท่าคา อำเภออัมพวา เป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสายน้ำเป็นหลักตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สมาชิกของชุมชนส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญและผูกพันอยู่กับสายน้ำ ดังนั้นลำคลองและการสัญจรทางน้ำยังทำหน้าที่เชื่อมโยงอาชีพ การตั้งถิ่นฐานและความเชื่อความศรัทธาของชุมชนท่าคาเข้าไว้ด้วยกัน รวมทั้งการสัมผัสได้ถึงความเป็นตำบลท่าคาผ่านคุณค่าที่สำคัญด้านประวัติศาสตร์ ด้านสุนทรียภาพ ด้านวิชาการและด้านสังคม ซึ่งทุนทางวัฒนธรรมสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้^{๗๐}

นิตยา ทองเสนอ และอุทิศ สังขรัตน์ ได้ศึกษาเรื่องการจัดการวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในตำบลเกาะหมากอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง เป็นการ

^{๖๙} พระศรีรัตนมุนี (ขวัญรัก เกษรบัว), “การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนโดยใช้ทุนวัฒนธรรมท้องถิ่น”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), บทคัดย่อ.

^{๗๐} สุวรรณฤทธิ์ วงศ์เชอุม, ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (๒๕๕๓), หน้า ๔๗-๕๙.

วิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่มย่อย และนำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่า การจัดการวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในตำบลเกาะหมาก มีขั้นตอนดังนี้ ๑) การรื้อฟื้นวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมของชุมชนบางอย่างที่กำลังเลือนหายขึ้นมาใหม่ ๒) การปลูกจิตสำนึกด้านวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน ๓) การส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านและครูภูมิปัญญาให้มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้และการอนุรักษ์สืบสาน^{๗๑}

กมล บุญเขต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้ทุนทางภาษาและวัฒนธรรมกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการจัดการความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้จัดทำชุดความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยการจัดทำฐานข้อมูลภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ^{๗๒}

อนุกุล ต้นสุพล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “นิเวศวิทยาวัฒนธรรม : ฤกษ์แจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” ผลการศึกษาพบว่า พื้นฐานของแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่าง ๓ ปัจจัย คือ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยการพิจารณาถึงความยั่งยืนมักมีที่มาจากปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวคิดทุนนิยม ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมีมุมมองในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เชื่อว่าเมื่อแก้ปัญหาได้ก็สามารถนำไปสู่ความยั่งยืนได้ แต่มนุษย์ที่เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดปัญหากลับไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง เช่น การเปลี่ยนวิถีคิด การปรับเปลี่ยนการปฏิบัติที่ยากที่จะให้กลไกของการพัฒนาอย่างยั่งยืนเกิดขึ้น ดังนั้นควรที่จะย้อนมองกลับมาที่วัฒนธรรมซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผูกติดอยู่กับมนุษย์นอกเหนือไปจากการพิจารณาด้านเศรษฐกิจ และ

^{๗๑} นิตยา ทองเสนอ และอุทิศ สังขรัตน์, จัดการวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (๒๕๕๘), หน้า ๑๘๗-๒๐๖

^{๗๒} กมล บุญเขต, “การจัดการความรู้ทุนทางภาษาและวัฒนธรรมกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์”, รายงานการวิจัย, สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๘).

สิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เป็นอยู่ขณะนี้ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านวัฒนธรรมน้อยมาก ดังนั้นจึงควรผสมผสานวัฒนธรรมที่เป็นกรอบที่ดีสำหรับการดำรงชีวิตเข้าไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และสามารถนำไปสู่สังคมที่ยั่งยืนที่อยู่บนพื้นฐานของทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นเป็นหลักถึงแม้ว่าได้นำวัฒนธรรมเข้ามาเป็นส่วนประกอบของความยั่งยืนแล้วกลับพบว่ายังไม่ครอบคลุมเนื่องจากวัฒนธรรมยึดโยงอยู่กับคน และในขณะที่คนผูกติดอยู่กับพื้นที่ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมที่กำหนดความเป็นพื้นที่ นั่นคือ แนวทางหนึ่งที่มีทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนควรดำเนินไป ได้แก่ แนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของนิเวศวิทยาวัฒนธรรม ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับระบบวัฒนธรรมควบคู่ไปกับระบบนิเวศของพื้นที่ โดยมุ่งเน้นที่ระบบนิเวศ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มนุษย์ใช้ในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ นั่นคือการอยู่ร่วมกับสภาพแวดล้อม ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนควรอยู่บนพื้นฐานของระบบนิเวศวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้^{๗๓}

๒.๘.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษา การถ่ายทอดดนตรีพื้นบ้าน “มโหรีบ้านปางกลาง” ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว” กลุ่มตัวอย่าง คือนักดนตรีของวงดนตรีพื้นบ้าน “มโหรีบ้านปางกลาง” จำนวน ๑๐ คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายวัฒนธรรม จำนวน ๓๐ คน ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว ได้เข้าไปมีบทบาทในการบริหารจัดการงานด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่น ด้วยวิธีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชนและท้องถิ่น นอกจากนี้ยังให้ชุมชนและท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของวัฒนธรรม มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น และผลจากการดำเนินงาน ทำให้สภาวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ได้รับการยอมรับจากเครือข่ายวัฒนธรรม ชุมชนและท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

^{๗๓} อนุกุล ดันสุพล, “นิเวศวิทยาวัฒนธรรม : กุญแจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”, วารสารวิชาการ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, (ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙).

๒. สภาวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว ได้เข้าไปดำเนินการสืบค้น สัมภาษณ์พร้อมทั้งจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และบทบาทหน้าที่ของดนตรีพื้นบ้าน “มโหรีบ้านปางกลาง” หมู่ ๒ ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ที่มีต่อชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และผลการดำเนินงานในครั้งนี้ ทำให้ประชาชน เด็ก และเยาวชนในชุมชน “บ้านปางกลาง” เกิดความรู้ และมีความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้าน ในท้องถิ่นของตนเอง ทำให้เกิดความรัก ความหวงแหน และภาคภูมิใจในศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นตนเอง และสามารถนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยใช้มิติทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังได้จัดทำเอกสารรายงานการสืบค้นประวัติความเป็นมา และบทบาทหน้าที่ของศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้าน “มโหรีบ้านปางกลาง” เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ด้วยวิธีการเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว (www.intranet.m-culture.go.th/sakaeo) และเอกสารรายงานที่เป็นรูปเล่ม ซึ่งจะทำให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ได้มีโอกาสรับทราบประวัติความเป็นมา และบทบาทหน้าที่ของศิลปะดนตรีพื้นบ้าน “มโหรีบ้านปางกลาง” ที่มีต่อชุมชน

๓. สภาวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว และเครือข่ายวัฒนธรรม ได้ประชุมร่วมกัน และจัดเวทีเสวนา เพื่อแสวงหารูปแบบ และวิธีการถ่ายทอดศิลปะการแสดง ดนตรีพื้นบ้าน “มโหรีบ้านปางกลาง” ให้สามารถอยู่คู่กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน ด้วยวิธีการจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อใช้ถ่ายทอดให้กับเด็ก และเยาวชนของสถานศึกษาในตำบลตาพระยา และตำบลใกล้เคียง ในพื้นที่อำเภอตาพระยา

๔. สภาวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้วและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว มีกระบวนการทำงานร่วมกัน ด้วยการนำแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานวัฒนธรรมเชิงรุก และการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เข้ามาเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมการถ่ายทอดศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้าน “มโหรีบ้านปางกลาง”^{๗๔}

^{๗๔} สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว, “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษา การถ่ายทอดดนตรีพื้นบ้าน “มโหรีบ้านปางกลาง” ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๑).

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษา “ประเพณีสวดด้าน วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร” ผลการวิจัยพบว่า

๑. การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการประเพณีสวดด้านในครั้งนี้ มีการส่งตัวแทนแต่ละสาขาร่วมแสดงความคิดเห็น ความเป็นมาของปัญหา และตั้งโจทย์เพื่อที่จะหาแนวทางในการฟื้นฟู อนุรักษ์ประเพณีสวดด้าน ซึ่งเป็นคำตอบของโจทย์การวิจัย และร่วมสร้างเครื่องมือ ได้ร่วมกันสร้างเครื่องมือในการวิจัย เตรียมคำถามสำหรับสัมภาษณ์ เพื่อนำไปสู่คำตอบที่ต้องการ และสุดท้าย มีเครือข่ายร่วมเวทีเสวนา แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ได้แนวทางในการฟื้นฟู อนุรักษ์ประเพณีสวดด้านให้คงอยู่คู่เมืองนครอย่างยั่งยืน

๒. แนวทางในการฟื้นฟู อนุรักษ์ประเพณีสวดด้านให้คงอยู่สืบไปโดยได้ข้อสรุปว่าเห็นควรจัดทำเครือข่ายการศึกษาเชิงบูรณาการแบบคู่ขนานโดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร่วมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการเรียนการสอนให้กับทางโรงเรียนในเขตพื้นที่อยู่แล้ว จะต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังให้เกิดหลักสูตรท้องถิ่นประเพณีสวดด้านในการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการดังกล่าวจึงจะสามารถสร้างประเพณีสวดด้านให้อยู่ตลอดไป^{๗๕}

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษาประเพณีรับเทียนดาในตำบลดีหลวง อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า

๑. การศึกษาครั้งนี้ได้เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลาวัฒนธรรมจังหวัด และชุมชน ดังนี้ การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการเข้าร่วมเป็นทีมวิจัย และคณะทำงาน การร่วมตั้งโจทย์วิจัย การร่วมเขียนโครงร่างวิจัย/ร่วมออกแบบวิจัย การร่วมสร้างเครื่องมือวิจัย การร่วมคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง การร่วมเก็บข้อมูล การร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล การร่วมวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล การร่วมเขียนรายงานการวิจัย และการร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการประเพณีรับเทียนดา

^{๗๕} สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช, “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษา “ประเพณีสวดด้าน วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๑).

๒. ประเพณีรับเทยมดา หรือประเพณีรับเทวดา ของชาวบ้านตำบลดีหลวง อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เกิดจากการที่ชาวบ้านมีความเชื่อว่า ทุกหมู่บ้านจะมีเทวดามาปกป้องรักษาผู้คนในหมู่บ้านนั้น ๆ ให้อยู่เย็นเป็นสุข ทำมาหากินได้คล่อง โดยเฉพาะการทำนา มีความเชื่อว่าเทวดาจะหมุนเวียนกันมาทำหน้าที่ปีละ ๑ องค์ และหลังจากสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว ชาวบ้านจึงรวมตัวกันจัดให้มีการประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ขึ้นหลังจากวันขึ้นปีใหม่ไทย ๓ วัน (วันที่ ๑๖ เมษายน) ในเวลาพลบค่ำ ณ สถานที่ที่เป็นภูมิบ้านซึ่งประชาชนเจ้าของวัฒนธรรมร่วมกันคัดเลือก เพื่อเป็นการทำพิธีส่งเทวดาองค์เก่า และรับเทวดาองค์ใหม่ เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูทดแทนต่อเทวดาที่ได้มาปกป้องรักษา ค้ำครองคนในหมู่บ้าน และให้ผลผลิตทางการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์

บทบาทหน้าที่ของประเพณีรับเทยมดา พบว่า เป็นการส่งเสริมความกตัญญูทดแทน การส่งเสริมและสร้างความสามัคคี การประสานความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน การรวมและอนุรักษ์ ศิลปะการแสดง และการละเล่นพื้นบ้าน การให้ความบันเทิง การให้ความสุข / สนุกสนาน การให้ความรู้ การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การทบทวนชีวิต การสร้างจิตสำนึกร่วมในความเป็นพวกเดียวกันของคนในชุมชน การช่วยรักษาแนวปฏิบัติของท้องถิ่น การส่งเสริมศาสนา และรักษาบรรทัดฐานทางสังคม การส่งเสริมให้คนกระทำความดี และการสร้างอัตลักษณ์ร่วมของคนในชุมชน

๓. แนวทางในการบริหารจัดการประเพณีรับเทยมดา สำหรับสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สรุปได้ ดังนี้ (๑) รัฐควรส่งเสริม/สนับสนุนประเพณีรับเทยมดาโดยการเข้าร่วมกิจกรรม หรือสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสม (๒) ควรหาวิธีการสร้างสำนึกร่วมของคนในชุมชนให้เห็นคุณค่า และความสำคัญของประเพณีนี้ และให้มีการปฏิบัติเป็นประจำอย่างต่อเนื่องเพื่อมิให้สูญหาย (๓) ปลุกฝังให้อนุชนรุ่นหลัง เข้าใจ และรู้คุณค่าของประเพณีรับเทยมดา โดยทางภาครัฐควรนำประเพณีมาสร้างเป็นองค์ความรู้และเผยแพร่ไปยังสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ (๔) สถานศึกษาควรบรรจุประเพณีรับเทยมดาเป็นประเพณีท้องถิ่นของตำบลดีหลวงในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนได้ศึกษา เกิดความรัก ห่วงแหนในประเพณียิ่งขึ้น (๕) ผู้ใหญ่ พ่อแม่ผู้ปกครอง ควรนำลูกหลานไปร่วมประเพณีทุกครั้ง และให้ เด็ก ๆ มีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรม และได้มีโอกาสแสดงออก เพื่อปลุกฝังและให้เกิดความเคยชิน (๖) ควรหาผู้สืบทอดสำหรับเป็นผู้นำประกอบพิธีกรรม (๗) รัฐควรร่วมกับชุมชนจัดประเพณีรับเทยมดาให้ยิ่งใหญ่ สมบูรณ์แบบเพื่อจะได้ติดตามและอยู่ในความทรงจำ เมื่อถึงเวลาจะได้ปฏิบัติติดต่อกันทุกปี (๘) ควรทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง ผู้นำชุมชน/

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน/ชุมชน (ชาวบ้าน) ให้ประเพณีรับเทียมดาเป็นประเพณีของท้องถิ่น โดยกำหนดให้จัดเป็นประจำทุกปี^{๗๖}

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษา พิธีแซนโดนตา อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ เครือข่ายวัฒนธรรม และชุมชน เกิดกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ตั้งแต่ขั้นตอนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมติดตามประเมินผล โดยเคารพการตัดสินใจของคนในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรม นอกจากนี้ พิธีกรรมแซนโดนตาซึ่งเป็นพิธีกรรมที่มีรากฐานมาจากความเชื่อ ในเรื่องผีโดยเฉพาะ ผีบรรพบุรุษ คุณค่าของพิธีกรรมคือ การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว/ชุมชน และการปลูกฝังการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันได้รับการส่งเสริมให้เป็นประเพณีประจำของอำเภوخุขันธุ์ ซึ่งกำหนดให้จัดก่อนวันทำพิธีจริง ๒ วัน กิจกรรมที่จัดจะเห็นเฉพาะรูปแบบบางส่วนของพิธีกรรมจริงเท่านั้น แต่กิจกรรมบางอย่างก็ส่งผลให้พิธีกรรมผิแผยไป เช่น การจัดประกวดขบวนแห่ การประกวดข้าวต้มมัด การประกวดกล้วย ฯลฯ ซึ่งในอนาคตหากไม่มีการส่งเสริมโดยมุ่งเน้นที่คุณค่าและเนื้อหาของพิธีกรรม อย่างแท้จริงก็อาจทำให้พิธีกรรมดังกล่าวคงเหลือเพียงรูปแบบที่ไม่ได้ทำหน้าที่ตามบทบาทที่แท้จริง จนกระทั่งอาจสูญหายไป และกระบวนการวิจัยซึ่งได้มีการจัดเวทีเสวนาโดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ได้มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในคุณค่าของพิธีกรรม ร่วมกันเสนอแนะหาแนวทาง และดำเนินการอนุรักษ์พิธีกรรมดังกล่าวต่อไป^{๗๗}

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษาการสืบชะตาแม่น้ำป่าสัก” ผลการวิจัยพบว่า

๑. การประกอบพิธีกรรมการสืบชะตาแม่น้ำป่าสัก สามารถใช้เป็น”สื่อในการประสานการทำงานร่วมกัน ระหว่างวัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด คณะกรรมการ-บริหารสภา

^{๗๖} สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา, “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษาประเพณีรับเทียมดาในตำบลทิวหลวง อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๑).

^{๗๗} สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ, “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษา พิธีแซนโดนตา อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๑).

วัฒนธรรมจังหวัด คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมตำบล- และชุมชน ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี

๒. เครือข่ายวัฒนธรรม และชุมชน มีส่วนร่วมในการทำงานในแต่ละกระบวนการ คือ การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมรับผิดชอบร่วมกัน ที่สำคัญเกิดความคุ้นเคย ความสมัครสมานสามัคคีในการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข เพื่อประโยชน์ของชุมชน

๓. ชุมชนสามารถสืบทอด “พิธีการสืบทอดแม่ น้ำ ป่าสัก” ให้เป็นสื่อกลางให้เกิดความสมานฉันท์ ความสามัคคี ร่วมรับผิดชอบ และร่วมเป็นเจ้าของวัฒนธรรม กระตุ้นให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์แม่น้ำ ลำคลอง และรักษาธรรมชาติแหล่งน้ำไว้ให้นานชั่วรุ่นลูกหลานต่อไป^{๗๘}

๒.๘.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์

ชนกพร ไผทสิทธิกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การอนุรักษ์ชุมชนและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ริมแม่น้ำกก จังหวัดเชียงราย” โดยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงค้นพบ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยทำการสำรวจภาคสนาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและการอธิบาย ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง ๓ ชุมชนที่ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ล้วนมีความสัมพันธ์กับแม่น้ำ ทั้งวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ตลอดจนการดำรงชีพ เนื่องจากชุมชนส่วนใหญ่ดำรงชีพด้วยการเกษตรกรรมและกสิกรรม ตลอดจนมีประเพณีพิธีกรรมทางด้านความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำ และปัจจุบันชุมชนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากผลกระทบในด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ ปัญหาด้านวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตทั้งด้านกายภาพและจิตใจ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ในระยะสั้นและระยะยาวโดยดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานด้านการอนุรักษ์ ทั้งนี้ควรให้เป็นไปตามรูปแบบลักษณะเฉพาะตัวของชุมชน ตามอัตลักษณ์และชาติพันธุ์ที่อาศัยในชุมชน ตลอดจนสร้างความเข้าใจ และตระหนักต่อคุณค่าทรัพยากรทางวัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองเพื่อรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณค่าทางวัฒนธรรม และเพื่อความยั่งยืนของชุมชนอย่างแท้จริง^{๗๙}

^{๗๘} สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี, “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษาการสืบทอดแม่ น้ำ ป่าสัก”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๑).

^{๗๙} ชนกพร ไผทสิทธิกุล, “การอนุรักษ์ชุมชนและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ริมแม่น้ำกก จังหวัดเชียงราย”, รายงานวิจัย, (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๔).

มาพะ ขิตตะสังคะ, รองศาสตราจารย์ ดร. และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมและภาษาสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการขัดเกลาการอบรมบ่มนิสัยในครัวเรือน โดยใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ให้กับเด็กตั้งแต่วัยปฐมวัย เป็นการปูพื้นฐานทางภาษาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มั่นคง การรับรู้และเรียนรู้จากระบบการศึกษาในโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาของเยาวชนรุ่นใหม่ พบถึงการเริ่มใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เป็นการเริ่มต้นของการเรียนรู้วัฒนธรรมกระแสหลักที่ครูผู้สอนอาจไม่ใช่ชาติพันธุ์ แต่เป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดในการเรียนการสอน เป็นผลให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้วัฒนธรรมหลักที่ไม่ใช่วัฒนธรรมชาติพันธุ์ของตน เกิดการกลืนกลายทางภาษาและวัฒนธรรมหรือสามารถเรียนรู้ที่จะดำเนินวิถีชีวิตในวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน

วิธีการธำรงรักษาภาษาถิ่นและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ ข้อค้นพบที่สำคัญทั้งฝ่ายรัฐ และชุมชนชาติพันธุ์ ต้องสนับสนุนในกระบวนการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ และให้การยกย่องในความเป็นชาติพันธุ์อันเป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายทางวัฒนธรรมของสังคมไทย^{๘๐}

นฤมล ลกะวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ บ้านหนองมณฑา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านหนองมณฑา (มอวาติ) มีกระบวนการสร้างข้อตกลงร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคนในชุมชน ตลอดจนจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอในชุมชนบ้านหนองมณฑา ประกอบด้วย ปัจจัยภายในชุมชน มีผู้รู้ และผู้อาวุโสเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญในการขับเคลื่อนการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน ส่วนปัจจัยภายนอกมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมการรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบปกาเกอญออย่างต่อเนื่อง^{๘๑}

^{๘๐} มาพะ ขิตตะสังคะ, รองศาสตราจารย์ ดร. และคณะ, “วัฒนธรรมและภาษาสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย”, รายงานวิจัย, (วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^{๘๑} นฤมล ลกะวงศ์, “กระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ บ้านหนองมณฑา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่”, การท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗): ๔๔.

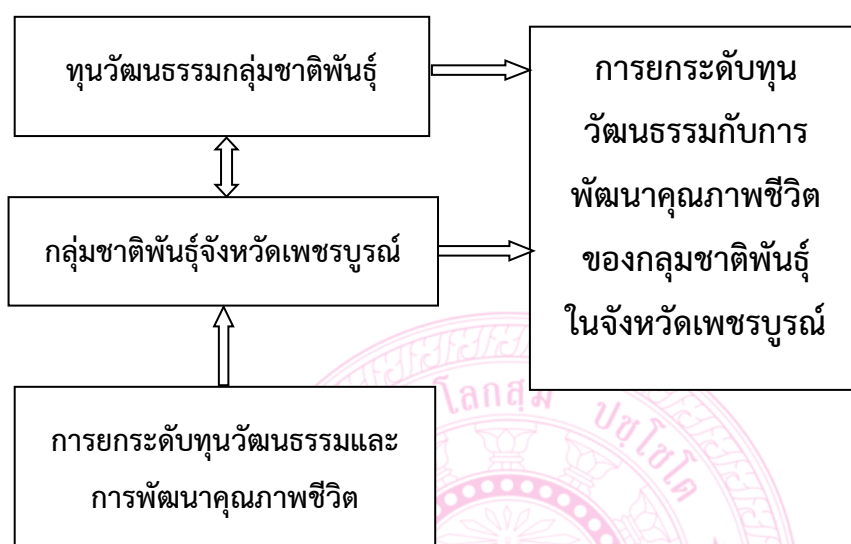
สำราญ ท้าวเงิน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์สู่ทุนทางปัญญา” การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ชาวพื้นเมือง ชาวไทยหล่ม ชาวเขาเผ่าม้ง เผ่าลีซอ เผ่าเย้า เผ่ามูเซอ ชาวจีน ชาวกูย ชาวลาวพวน ลาวแง้ว ลาวครั่ง ตามกรอบแนวคิดการวิจัยว่าด้วยกระบวนการจัดการความรู้ทั้ง ๗ ขั้นตอน ได้แก่ การค้นหาความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ และการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการจัดการความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้จัดทำชุดความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยการจัดทำฐานข้อมูลภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๒}

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีความสำคัญที่จะใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดการ การวางแผน หรือจัดแนวทางให้เหมาะสมได้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยว่า การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้คาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและการจัดการ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อไป

^{๔๒} สำราญ ท้าวเงิน, “การจัดการความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์สู่ทุนทางปัญญา”, รายงานการวิจัย, สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๙).

๒.๙ กรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดในการดำเนินการ ดังนี้

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยได้แก่ ๑) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม ๓) เพื่อเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ อันจะเป็นทิศทางนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการการยกระดับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความมั่นคง มีรายได้มั่นคง อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษามุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑.๑) ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๒) ศึกษาวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากหนังสือ และเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ

๑.๓) ศึกษาลักษณะและกระบวนการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑.๔) สัมภาษณ์เชิงลึกความรู้เกี่ยวกับทุนวัฒนธรรม การพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อจัดทำเป็นชุดความรู้ “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์”

๒) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาข้อมูลการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์โดยดำเนินการดังนี้

๒.๑) ออกแบบเครื่องมือเพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มเป้าหมายในจังหวัดเพชรบูรณ์เกี่ยวกับลักษณะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒.๒) ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน ๖๐ คน

๒.๓) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์เกี่ยวกับลักษณะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒.๔) สรุปผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์เกี่ยวกับลักษณะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๓) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

๓.๑) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๒๐ คน ประกอบด้วย

(๑) ผู้นำด้านวัฒนธรรม	จำนวน	๕ คน
(๒) ผู้นำชุมชน	จำนวน	๕ คน
(๓) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ	จำนวน	๕ คน
(๔) ตัวแทนนักปราชญ์กลุ่มชาติพันธุ์	จำนวน	๕ คน

๓.๒) สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เห็นถึงการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๓.๒ พื้นที่ในการศึกษาวิจัย

พื้นที่การทำการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย (๑) ชุมชนบ้านเข็กน้อย (๒) ชุมชนบ้านเล้าลือ และ (๓) ชุมชนบ้านเพชรดำ

๓.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” คณะผู้วิจัยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิจัย ดังนี้

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๒๐ คน ประกอบด้วย

๑) ผู้นำด้านวัฒนธรรม จำนวน ๕ คน ได้แก่

๑. นายยอดยิ่ง ศักดิ์เจริญชัยกุล รองประธานคณะกรรมการวัฒนธรรม

๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

๒. นายอัจฉริยะ ชัชวาลครรชิต กรรมการศูนย์วัฒนธรรม ๑๙ ธันวาคม

๒๕๖๗

๓. นายสันต์ ช่งเจริญพาณิชย์ กรรมการศูนย์วัฒนธรรม ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

๔. นายยงท้อ แสนยากุล กรรมการศูนย์วัฒนธรรม ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๗

๕. นายชิงชัย โรจนชัยกุล กรรมการศูนย์วัฒนธรรม ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗

๒) ผู้นำชุมชน จำนวน ๕ คน ได้แก่

๖. นายนพรุจ ติรัญวิชัยกุล กำนันตำบลเข็กน้อย ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๗

๗. นายจุลศักดิ์ ศักดิ์เจริญชัยกุล อดีตกำนันตำบลเข็กน้อย ๑๖ ธันวาคม

๒๕๖๗

๘. นายนิติกานต์ เถาว์พันธุ์ทอง อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๗ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๗

๙. นายสุริโย บำรุงศิริ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๙ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗

๑๐. นายพรชัย ประทีปศิริ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๔ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗

๓) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๕ คน ได้แก่

๑๑. นายนราพงษ์ ทรงสวัสดิวงศ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย ๑๙

ธันวาคม ๒๕๖๗

๑๒. นายเทอดศักดิ์ ศักดิ์เจริญชัยกุล ประธานศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาสังคมบน

พื้นที่สูง (ศสส.) ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

๑๓. นายมนตรี แซ่เฮ้อ ประธานกองทุนเงินล้าน หมู่ที่ ๑๐ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗

๑๔. นายรามัญ บำรุงศิริ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ ๑๙ ธันวาคม

๒๕๖๗

๑๕. นายอิทธิ สิ้นเข้า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ ๑๙ ธันวาคม

๒๕๖๗

๔) ตัวแทนนักปราชญ์กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๕ คน ได้แก่

๑๖. นางรัชดา วชิรญาณ ปราชญ์ชาวบ้าน/อดีตประธานสตรีมิ่งแห่ง
ประเทศไทย ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗
๑๗. นายสิทธิกร ศักดิ์เจริญชัยกุล ปราชญ์ชาวบ้าน/กรรมการศูนย์วัฒนธรรม
๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๗
๑๘. นายยุทธนา บำรุงศิริ ปราชญ์ชาวบ้าน/ผู้นำจิตวิญญาณ ๒๐ ธันวาคม
๒๕๖๗
๑๙. นายภาคภูมิ ศักดิ์เจริญชัยกุล ปราชญ์ชาวบ้าน ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗
๒๐. นายตังเซ่ง แซ่ท้าว ปราชญ์ชาวบ้าน ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗

๓.๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์จาก ๓ ชุมชน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ชุมชนละ ๒๐ คน รวมทั้งหมด ๖๐ คน โดยใช้วิธีเจาะจง ประกอบด้วย

๑) ชุมชนบ้านเข็กน้อย	จำนวน	๒๐ คน
๒) ชุมชนบ้านเล้าลือ	จำนวน	๒๐ คน
๓) ชุมชนบ้านเพชรดำ	จำนวน	๒๐ คน

๓.๔ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

๑) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๒๐ คน เพื่อทราบศักยภาพการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ กระบวนการและแนวทางการพัฒนา การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

๑.๑) ปัญหาและอุปสรรคในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๒) แนวทางหรือขั้นตอนในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๓) รูปแบบของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๔) แนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒) แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการยกระดับทุนวัฒนธรรม ๒) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ ๓) ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ แต่ละด้านมีแบบสอบถาม จำนวน ๑๐ ข้อ โดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๕ หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คณะผู้วิจัยได้กำหนดการแปลค่าความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่ ประกอบ
กรรมสูตร* ได้กำหนดไว้ ดังนี้

ระดับ	ระดับการปฏิบัติ
๔.๕๐-๕.๐๐	มีการดำเนินการมากที่สุด
๓.๕๐-๔.๔๙	มีการดำเนินการมาก
๒.๕๐-๓.๔๙	มีการดำเนินการปานกลาง
๑.๕๐-๒.๔๙	มีการดำเนินการน้อย
๑.๐๐-๑.๔๙	มีการดำเนินการน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

(๑) จัดทำแบบสอบถาม

* ประกอบ กรรมสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร :
ด้านสหวิทยาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

(๒) หาค่าความเที่ยงตรง โดยขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

(๓) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๘๓

(๔) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

(๕) ดำเนินการพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓) ชุดกิจกรรมสร้างความรู้ เป็นชุดความรู้การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

๓.๑) การพัฒนาชุดความรู้การยกระดับทุนวัฒนธรรม จำนวน ๑ ชุด เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ในการพัฒนาทุนวัฒนธรรม รวมถึงการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

๓.๒) ร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อมุ่งวิเคราะห์การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๒ กิจกรรม นำไปสู่การวางแผนทางการพัฒนาต่อไป

๓.๓) วิเคราะห์องค์ความรู้ และผลลัพธ์ของกระบวนการพัฒนาชุดความรู้การพัฒนาแนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การสร้างเครื่องมือการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

๑) แบบสอบถามสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการดังนี้

(๑) ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากหนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย และเอกสารอื่น ๆ

(๒) รวบรวมข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นเครื่องมือการวิจัย

(๓) ตรวจสอบความเที่ยงตรง เนื้อหาของเครื่องมือ และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยคณะผู้วิจัย

(๔) ดำเนินการออกแบบเครื่องมือการวิจัยที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับประชากร/กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(๕) ดำเนินการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

(๖) การวิเคราะห์เครื่องมือการวิจัยก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

(๗) การนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลที่กลุ่มเป้าหมายที่กำหนด

๒) แบบสอบถามเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินงานดังนี้

๒.๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

(๑) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ

(๒) กำหนดกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การดำเนินงาน

(๓) สร้างเครื่องมือการวิจัย

(๔) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

(๕) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

(๖) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

(๗) ดำเนินการพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

๑) การศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

๒) จัดทำหนังสือจากหน่วยงานเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภายในพื้นที่

๓) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเป็นชุดความรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ชุดความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนวัฒนธรรม และชุดแนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

๔) การสัมภาษณ์ (Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ทั้งแบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) เป็นการสร้างความเป็นกันเองกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๕) การแจกแบบสอบถาม กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๖๐ คน เพื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๖) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อมุ่งวิเคราะห์การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๗) สรุปผลการร่วมจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาเป็นชุดความรู้การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีขั้นตอน กิจกรรมการวิจัย และระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอน หรือกิจกรรมการวิจัย	ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย (เดือน)						หมายเหตุ
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	
๑.การศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การปรึกษาคณะผู้วิจัย							
๒.การวิเคราะห์ข้อมูล การติดต่อประสานงาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ							
๓.การแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก พร้อมการพัฒนาชุดความรู้							
๔.ร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์							
๕.สรุปผลการเข้าร่วมจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาเป็นชุดความรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ชุดความรู้การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์							

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ ทั้งการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จากการสัมภาษณ์ และการร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยคณะผู้วิจัยจักได้ดำเนินการดังนี้

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร คณะผู้วิจัยจักดำเนินการดังนี้

๑.๑) วิเคราะห์แนวคิด ความหมาย ประวัติความเป็นมา การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๒) วิเคราะห์กระบวนการการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๓) วิเคราะห์รูปแบบและวิธีการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๔) นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อย จุดที่ควรพัฒนา นำไปสู่การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

๒.๑) วิเคราะห์แนวคิดและองค์ความรู้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๒๐ คน เพื่อทราบศักยภาพการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒.๒) วิเคราะห์ลักษณะ รูปแบบและวิธีการสร้างชุดความรู้การพัฒนาแนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒.๓) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสร้างชุดความรู้แนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๓) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยมีการดำเนินการดังนี้

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ จำนวน ๖๐ ชุด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้ววิเคราะห์ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าทางสถิติ นำเสนอข้อมูลดังนี้

(๑) สถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

(๒) วิเคราะห์ความคิดเห็นจากแบบสอบถาม โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

(๓) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากคำถามแบบปลายเปิด โดยวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis techniques) นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียง

(๔) นำผลการวิเคราะห์มาเทียบเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐	หมายความว่า	มีการดำเนินการมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐-๔.๔๙	หมายความว่า	มีการดำเนินการมาก
ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐-๓.๔๙	หมายความว่า	มีการดำเนินการปานกลาง
ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐-๒.๔๙	หมายความว่า	มีการดำเนินการน้อย
ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๔๙	หมายความว่า	มีการดำเนินการน้อยที่สุด

๔) การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการวิเคราะห์หลังจากการดำเนินการร่วมจัดกิจกรรมการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเน้นความรู้ กระบวนการ และผลลัพธ์ของการดำเนินการ ได้แก่

๔.๑) ชุดความรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ชุดความรู้และแนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๔.๒) เข้าร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ นำไปสู่การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๓) แนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๓.๗ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ในเชิงเอกสารและเชิงคุณภาพประกอบภาพถ่าย รวมถึงการพรรณนาความประกอบการบรรยาย เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้ทราบลักษณะทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้เห็นกระบวนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวนำมาสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนฐานทุนวัฒนธรรม และได้แนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต อันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนบริหารจัดการการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

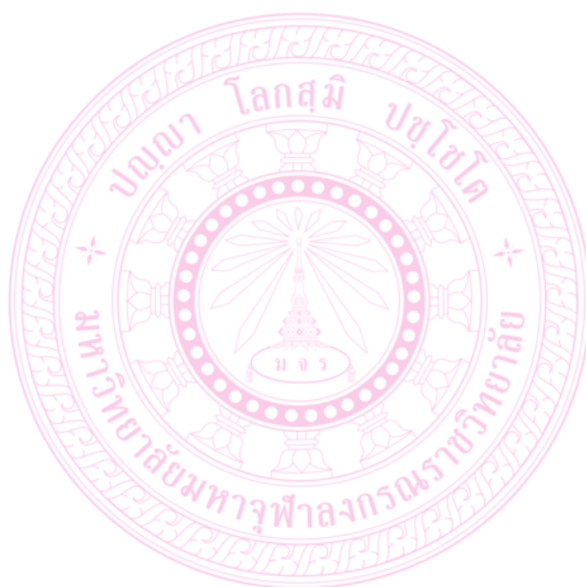
๑) ผลการศึกษาการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ทำให้ได้ชุดความรู้ จำนวน ๒ ชุด ประกอบด้วย

(๑) ชุดความรู้ : ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

(๒) ชุดความรู้ : ลักษณะและประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒) ผลการศึกษาทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๑ แนวทาง

๓) รูปแบบการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยได้แก่ ๑) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม และ ๓) เพื่อเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ อันจะเป็นทิศทางนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้ง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการการยกระดับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความมั่นคง มีรายได้มั่นคง อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต

โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับองค์กร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๓ กลุ่ม ได้แก่ ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย (๑) ชุมชนบ้านเข็กน้อย (๒) ชุมชนบ้านเล้าลือ และ (๓) ชุมชนบ้านเพชรดำ ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน แยกเป็น ๑) ผู้นำด้านวัฒนธรรม จำนวน ๕ คน ๒) ผู้นำชุมชน จำนวน ๕ คน ๓) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๕ คน และ ๔) ตัวแทนนักปราชญ์กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๕ คน การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ และการแจกแบบสอบถาม กลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จาก ๓ ชุมชน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ชุมชนละ ๒๐ คน รวมทั้งหมด ๖๐ คน โดยใช้วิธีเจาะจงประกอบด้วย ๑) ชุมชนบ้านเข็กน้อย จำนวน ๒๐ คน ๒) ชุมชนบ้านเล้าลือ จำนวน ๒๐ คน ๓) ชุมชนบ้านเพชรดำ จำนวน ๒๐ คน มีรายละเอียดที่ค้นพบ ดังต่อไปนี้

๔.๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัด

เพชรบูรณ์

การศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ คณะผู้วิจัยได้รายละเอียดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้เห็นแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ กลุ่มชาติพันธุ์ควรได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ

กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีภาษา วัฒนธรรมประเพณี เป็นของตนเอง เช่น ภาษาพูดของกลุ่มชาวเขา บ้านเล้าลือ บ้านเพชรดำ บ้านเข็กน้อย เป็นสำเนียงภาษาท้องถิ่นของเพชรบูรณ์ เช่น ภาษามัง ภาษาเฝ้า ภาษาลีซอ ภาษามูเซอ และภาษาจีนฮ่อ^๑ อาชีพหลักของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้แก่ การทำไร่ ทำนา ทำสวน ขายของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวและทำงานตามรีสอร์ท มีวิถีชีวิตอยู่กับป่าไม้ แต่ก็ยังอาศัยป่าไม้ในการประกอบอาชีพ ที่เด่นชัดที่สุดได้แก่ กลุ่มชาวเขาบ้านเล้าลือ บ้านเพชรดำ บ้านเข็กน้อย หมู่บ้านเหล่านี้มีวิถีการดำเนินชีวิตด้วยการทำการเกษตรกรรมเป็นระบบการเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพ มีอาชีพทางการเกษตร พืชที่ปลูกจะมีอยู่หลายชนิด เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันเทศ กะหล่ำปลี แครอท กระชายดำกระชายขาว และไม้ผล เป็นต้น ระบบการเกษตรของตำบลทุ่งสมอ ตำบลเข็กน้อย อาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติเป็นหลัก เนื่องจากพื้นที่ในการทำเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นที่ลาดชัน จึงไม่สามารถก่อสร้างระบบชลประทานเพื่อการเกษตรได้ เนื่องจากตำบลทุ่งสมอ ตำบลเข็กน้อยเป็นพื้นที่ราชพัสดุของกรมธนารักษ์ ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินและจำนวนพื้นที่ทำกินไม่เพียงพอ จึงทำให้ราษฎรส่วนหนึ่งได้กระจายตัวออกไปทำการเกษตรตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตตำบลทุ่งสมอ ตำบลเข็กน้อย^๒ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความสมดุลอย่างต่อเนื่อง เพื่อการเป็นอยู่ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของลูกหลานสืบไป

๔.๑.๑.๑ ด้านความเชื่อ

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑, วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑, วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มชาวเขา บ้านเล้าลือ บ้านเพชรดำ ตำบลทุ่งสมอบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ ล้วนแต่มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมจึงมีความเชื่อว่า ในธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมนั้นมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สามารถดลบันดาลให้มนุษย์ได้อยู่เย็นเป็นสุข ได้รับสิ่งที่เป็นมงคล จึงจำเป็นต้องร่วมแรงร่วมใจกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบวชป่า การปลูกไม้ทดแทน การป้องกันไฟป่า เป็นต้น^๓ บางกลุ่มชาติพันธุ์มีความเชื่อสิ่งเหล่านั้นจนกลายเป็นกฎหมายสังคม เช่น ชาวเข็กน้อย มีการดำรงชีวิตที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เชื่อถือสิ่งที่เหนือธรรมชาติที่ชาวเข็กน้อยหรือชาวม้งถือว่าเป็นศาสนา หรือการนับถือผีล้วน มีการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และแฝงไว้ด้วยกฎแห่งการควบคุมทางสังคมในตัว ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมทางจริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่า ชาวเข็กน้อยมีความเชื่อว่า ในธรรมชาติ เช่น ป่า แหล่งน้ำ จอมปลวก ล้วนมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองพิทักษ์รักษาอยู่ หากบุคคลใดทำร้ายโดยไม่มีความจำเป็นก็จะได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้สามารถปกป้องคุ้มครองมนุษย์จากภัยธรรมชาติ สัตว์ป่า และโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ^๔ กลุ่มชาวบ้านเข็กน้อย ก็มีความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อที่ปกป้องรักษาป่าและให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่ผู้เคารพนับถือเช่นกัน เพื่อการอนุรักษ์และปกป้องป่า อันจะนำมาซึ่งความพึงพอใจของเจ้าพ่อที่ปกป้องรักษาป่า แล้วจะอำนวยการให้คนในหมู่บ้านได้รับความสุข ความเจริญ ได้รับความสำเร็จในสิ่งที่พึงปรารถนา^๕

๔.๑.๑.๒ ด้านค่านิยม

ในแต่ละสังคมย่อมจะมีค่านิยมที่แตกต่างกัน เป็นสิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เพราะเป็นสิ่งที่บุคคลพอใจหรือเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า แล้วยอมรับไว้เป็นความเชื่อหรือความรู้สึกนึกคิดของตนเอง แล้วประพฤติปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ค่านิยมจะอยู่ในตัวบุคคลในลักษณะของความเชื่อตลอดไป จนกว่าจะพบค่านิยมใหม่ อาจกล่าวได้ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม ช่วยให้คนในสังคมมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน ทำให้มีความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ อย่างเดียวกัน ดังนั้นค่านิยมของสังคมจึงจัดว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคม จากการศึกษาพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ รักอิสระ แต่งกายเรียบง่าย เป็นคนทำงาน

^๓ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖, วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^๔ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔, วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^๕ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒๐, วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗.

หนัก หนักเอาเบาสู้ ไม่เกียจงาน มีน้ำใจ มีความรักความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน^๖ รวมถึงการปลูกฝังอนุชนรุ่นหลังให้มีความรักแผ่นดินเกิด หรือรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของบรรพบุรุษไว้ด้วย เช่น ชาวบ้านเพชรดำ เป็นคนชอบสนุกสนาน มีการละเล่นแบบพื้นบ้านของชาวม้ง^๗ ซึ่งเป็นการบรรเลงเล่นในพิธีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานศพ งานเทศกาลสงกรานต์ หรืองานเทศกาลปีใหม่ม้ง และพยายามปลูกฝังลูกหลานให้สืบทอดวัฒนธรรมม้ง^๘

๔.๑.๒ แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การที่มีชีวิตที่ดีและมีคุณภาพสามารถช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมไปถึงท้องถิ่นด้วย ในเรื่องของคุณภาพชีวิต ซึ่งปัญหาหนึ่งที่พบได้บ่อยในทุกชุมชน พบว่ายังมีปัญหาทางด้านการดำรงชีพความเป็นอยู่ที่ยังไม่เป็นที่ต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ การออกแบบคุณภาพชีวิตจึงเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และในการวิจัยนี้จะเน้นในเรื่องการพัฒนา รูปแบบของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔.๑.๒.๑ แนวทางในด้านความร่วมมือ

ความร่วมมือ (Participation) / ความสามัคคี (Harmony) ในการดำเนินงานทุกกิจกรรม จะต้องอาศัยความร่วมมือ ความสมัครสมานสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จึงจะนำความสำเร็จมาสู่ชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เริ่มจากการกระตุ้นให้คนในชุมชนสำนึกรักและหวงแหนป่าไม้ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจกันสร้างความสมดุลให้เกิดแก่ธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือด้านกำลังกาย กำลังทรัพย์ หรือ กำลังสติปัญญา เพื่อให้ธรรมชาติได้คงอยู่คู่จังหวัดเพชรบูรณ์และประเทศชาติสืบไป จากการศึกษา

^๖ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖, วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^๗ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙, วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^๘ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒, วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

พบว่า แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ก็มีความสามัคคีในการร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งป่าไม้ แหล่งน้ำ และ
ภูเขา ให้มีสภาพที่สมบูรณ์ตลอดไป^๙

๔.๑.๒.๒ แนวทางการสร้างองค์ความรู้

การสร้างองค์ความรู้ (Knowledge creation) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์
บนฐานทุนทางวัฒนธรรม นั้นจะต้องอาศัยการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง ในที่นี้ได้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการ
ดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย เป็นที่ทำมาหากิน หรือเป็นแหล่งสร้างรายได้ของชุมชน
การสร้างความรู้ได้ดำเนินการหลากหลายรูปแบบ เริ่มจากปลูกจิตสำนึกของเด็กและเยาวชนให้รู้จัก
ประโยชน์และคุณค่าจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยที่ชาวเขา บ้านเล้าลือ บ้านเพชรดำ และบ้าน
เข็กน้อย ได้จัดกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ประสานความร่วมมือกับ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอและองค์การบริหารส่วน
ตำบลเข็กน้อย จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ การสร้างรายได้เสริมจากป่าชุมชน รวมถึงการ
จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมด้วยและจัดอบรมชาวบ้านให้รู้ เข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของป่าไม้
โทษของการทำลายป่าไม้และธรรมชาติ รวมถึงการฝึกอบรมให้รู้จักนำวัสดุจากป่าไม้มาทำเป็น
เครื่องมือใช้สอยอย่างประหยัดและคุ้มค่า เป็นต้น^{๑๐}

๔.๑.๓ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรม พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และประชาชน ควรมีบทบาทและหน้าที่

๔.๑.๓.๑ บทบาทองค์กรทางศาสนา

บทบาทองค์กรทางศาสนา (Roles of religious organizations) องค์กรทางศาสนาถือเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะหลอมรวมความคิด ความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ แม้บางชาติพันธุ์จะไม่ยึดหลัก
ศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นแนวดำเนินชีวิตโดยเฉพาะ ในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมนั้นจำเป็นต้องอาศัยความเชื่อเป็นพื้นฐาน ผู้นำทาง
ศาสนาจึงมีส่วนสำคัญในการที่จะนำพากลุ่มชาติพันธุ์จัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุสามเณร
หรือบาทหลวงในคริสต์ศาสนา เนื่องด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีหลักความเชื่อผสมผสาน
ระหว่างสิ่งศักดิ์สิทธิ์กับคำสอนทางศาสนา บางชาติพันธุ์เช่น กลุ่มชาวเขา ถือธรรมชาติเป็นศาสนาด้วย

^๙ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗, วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓, วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗.

เข้าไป เพราะส่วนใหญ่จะยึดถือความศักดิ์สิทธิ์ของสิ่งที่สถิตอยู่กับธรรมชาติเป็นที่เคารพนับถือ เมื่อมีผู้นำทางศาสนาเข้าไปเผยแผ่ศาสนา แนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ก็ยอมรับมาประพฤติปฏิบัติเพราะอาจจะเป็นแนวทางที่รองอีกแนวทางหนึ่ง^{๑๑} อย่างไรก็ตาม การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมให้มีความยั่งยืนนั้น องค์กรทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นพุทธศาสนา หรือคริสต์ศาสนา ต่างก็ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่พยายามหาวิธีและแนวทางที่จะรักษาป่าและสิ่งแวดล้อมไว้ไม่ให้ถูกทำลาย ขณะเดียวกันก็พยายามเพิ่มพื้นที่ป่ามากขึ้นด้วยแนวคิดและวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม โดยดึงชุมชนเข้ามาร่วมขับเคลื่อนไปด้วยกัน และวิธีหนึ่งที่นิยมทำต่อมาแพร่หลายในหลายพื้นที่คือ การบวชต้นไม้ โดยการนำผ้าเหลืองหรือจีวรมาพันรอบต้นไม้ โดยมีพระเป็นผู้ทำพิธี นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ได้จัดทำโดยกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ อาทิเช่น การทอดผ้าป่าต้นไม้ โครงการปลูกป่าชุมชน การจัดทำฝายชะลอน้ำ การปลูกหญ้าแฝกป้องกันการชะล้างหน้าดิน เป็นต้น^{๑๒} องค์กรทางศาสนาที่เป็นหลักในการดำเนินการได้แก่ ศูนย์อบรมศีลธรรมและส่งเสริมพระพุทธศาสนาบนพื้นที่สูง บ้านเข็กน้อย ได้นำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาเพื่อเป็นหลักให้ชาวเข็กน้อยได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับป่าไม้ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๔.๑.๓.๒ บทบาทหน่วยงานภาครัฐ

บทบาทหน่วยงานภาครัฐ (Roles of government agencies) องค์กรภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยทำการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดนั้นคือ องค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มชาติพันธุ์ใด ๆ หรือชาวบ้านจะมีความคิดหรือร่วมแรงร่วมใจกันอย่างไรก็ตาม หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ก็ไม่สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จได้ หน่วยงานภาครัฐก็เช่นกัน อาจมีนโยบายที่ดีหรือนำประโยชน์มากมายแก่ประชาชน ในขณะเดียวกัน หากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือก็ไม่สามารถดำเนินการได้เช่นกัน แม้ภาครัฐจะมีนโยบายตามบทบาทหน้าที่ ก็จะต้องดำเนินการตามความต้องการของประชาชน^{๑๓} โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกฝังแนวคิดด้านการใช้ การดูแลรักษา และปรับปรุง พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ในบริเวณพื้นที่

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗, วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕, วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๒.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕, วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

ต้นน้ำลำธารได้แก่ ป่าไม้ ดิน และน้ำ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม โดยให้มีการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติแต่น้อย แล้วได้รับประโยชน์คุ้มค่า อีกทั้งยังรวมถึงการป้องกัน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างให้คงอยู่ เพื่อให้ป่าไม้ที่เป็นต้นกำเนิดของทุกชีวิตคงความสมบูรณ์เอื้อประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมต่อไปตราบนานเท่านาน ในการดำเนินงานมีการตั้งโครงการต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น โครงการส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตรวจป่า) ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชิงน้อย โดยความร่วมมือของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน มีการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าและพื้นที่สาธารณประโยชน์ สำรวจแหล่งต้นน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ^{๑๔} อย่างไรก็ตาม การที่จะดำเนินงานให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง หน่วยงานภาครัฐต้องมีการกำหนดนโยบายและวางแผนในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เป็นหลักการในการบริหารจัดการ และกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปยึดถือและปฏิบัติ

๔.๑.๔ แนวทางและขั้นตอนการดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

แนวทางและขั้นตอนการดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับเป็นแนวทางและขั้นตอนในการส่งเสริมเพื่อให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ นำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต และสามารถแบ่งออกได้ดังนี้คือ

๑) การเรียนรู้ หมายถึง การที่ชาวบ้านในชุมชนได้รับความรู้จากการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ ในด้านของการฝึกอาชีพการผลิตผลิตภัณฑ์ในด้านการเรียนรู้ นั้นพบว่า ชาวบ้านในชุมชนได้รับการส่งเสริมของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมาให้ความรู้ในพื้นที่ เพื่อเป็นการฝึกอาชีพและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น การปักผ้า เป็นต้น

๒) ภูมิปัญญา หมายถึง องค์ความรู้เดิมของชาวบ้านในชุมชนที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อใช้ในการดำรงชีวิต ได้มีการดัดแปลงมาใช้ในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่มีลักษณะของการสะสม เรียนรู้ สืบสาน สืบทอด และต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบันจากบรรพบุรุษสู่ชนรุ่นหลังกันมาอย่างยาวนานและมีความสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านซึ่งเป็นชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต จนไม่สามารถแยกออกจากกันได้และการพัฒนาประเทศจะไม่คำนึงถึงความรู้ ทักษะ วิถีชีวิตของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ การนำภูมิปัญญาไทยสู่การศึกษาตลอดชีวิตจะส่งผลให้คนใช้ชีวิตร่วมกันอย่างสันติสุขช่วยสร้างสมดุลระหว่าง

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑, วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

คนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งช่วยให้คนดำรงตนและปรับเปลี่ยนให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงจากผลกระทบที่เกิดจากสังคมภายนอก ตลอดทั้งช่วยส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนให้มีรายได้เลี้ยงครอบครัว ซึ่งชุมชนเข้มแข็งได้ด้วยภูมิปัญญา ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและผู้นำชุมชนรวมถึงสถาบันครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน ควรมีความร่วมมือร่วมใจในการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์

๓) การรวมกลุ่ม หมายถึง การที่ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ได้มีการยกระดับจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นศูนย์รวมของการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชน ที่จะช่วยกันแสวงหาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่นำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน

๔) การเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน หมายถึง การที่ทุกคนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ให้ความร่วมมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการสละเวลามารับการฝึกอาชีพเพื่อเป็นการต่อยอด การนำสิ่งที่ตนเองรู้และสะสมมาถ่ายทอดให้กับสมาชิกในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์

จากการศึกษาข้อมูลจาก ผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากมุมมองของชาวบ้าน คือ ช่วยลดปัญหาในการประกอบอาชีพได้มากขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางที่จะทำให้ชาวบ้านอยู่รอดและประสบผลสำเร็จได้นั้น ชาวบ้านได้ให้ความคิดเห็นว่า เมื่อมีการรวมกลุ่มกันเกิดขึ้นภายในชุมชน ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานก็จะสามารถดำเนินการเป็นผลสำเร็จ

๔.๑.๕ การพัฒนาคุณภาพชีวิตก่อให้เกิดคุณูปการต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

การพัฒนาคุณภาพชีวิตก่อให้เกิดคุณูปการการดำเนินชีวิตต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ทุกคนจึงควรรู้จักและเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตให้ถูกต้องและช่วยกันพัฒนาปรับปรุงชีวิตตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพที่ดีร่วมกันได้ในที่สุด การพัฒนาคุณภาพชีวิต ถือว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะปัญหาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ส่วนใหญ่ก็มีสาเหตุมาจากมนุษย์นั่นเอง เช่น ปัญหาจำนวนประชากรมากเกินไป ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาทางสังคม รวมถึงค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม

๔.๒ การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้เห็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ ทุนทางวัฒนธรรมที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นที่ชัดเจน

กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขาเผ่าม้งในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งกระจายอยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ในอำเภอเขาค้อ เช่น ตำบลทุ่งสมอ ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ตำบลเข็กน้อย ชุมชนบ้านเข็กน้อย จะจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ปีใหม่ม้ง ที่หมู่บ้านของชาวไทยม้ง และประเพณีปีใหม่ของพวกเขาดรตรงกับ วัน ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑ ของม้ง ซึ่งตรงกับปฏิทินไทยคือ ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๒ หรือ ปฏิทินจีน คือ ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑๒ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม-มกราคมของทุกปี ซึ่งในวันปีใหม่นี้ของชาวม้งจัดเป็นงานประเพณีที่ชาวม้งรอคอยอย่างใจจดใจจ่อ เนื่องจากจะเป็นการพบปะกันระหว่างกลุ่มญาติมีประเพณีขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผู้อาวุโส เป็นวันที่หนุ่ม ๆ สาว ๆ ในหมู่บ้านจะได้เลือกคู่ มีการจัดการแข่งขันกีฬาประเพณีและการละเล่นต่าง ๆ เช่น ลูกข่าง ลูกช่วง และยังมีการแข่งขันล่อเลื่อนไม้ชิงแชมป์ประเทศไทยซึ่งเป็นกีฬาที่ทำให้น่าสนใจเป็นอย่างมาก แต่นอกการละเล่นที่สร้างความสนุกสนานแล้วชาวม้งก็ไม่ลืมที่จะทำพิธีกรรมต้อนรับปีใหม่ซึ่งจัดเป็นพิธีกรรมที่ชาวม้งให้ความสำคัญกันมาก

ดังนั้น กิจกรรมประเพณีปีใหม่ของชาวเขาเผ่าม้ง มีความหมายมากกว่าการจัดงานสนุกสนานรื่นเริง ขึ้นตอนต่าง ๆ สะท้อนในทัศนคติที่แฝงไว้ด้วยค่านิยม โดยการตอกย้ำอยู่ในขั้นตอนพิธีกรรมต่าง ๆ ของสังคมชาวม้งที่ปลูกฝังและสืบทอดกันต่อ ๆ มาทั้งทางศีลธรรมและความกตัญญู โดยการจัดเตรียมเครื่องเช่น จุดตะเกียงหรือธูป พิธีกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการนับถือบรรพบุรุษและตอกย้ำอีกครั้งโดยการทำพิธีดำหัวผู้ล่วงลับ นอกจากนี้การให้ผู้นำแซ่สั้งสอนและการนั่งตีมสุราตามลำดับผู้อาวุโส สิ่งเหล่านี้ก็ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงการเคารพผู้อาวุโสด้วย นอกจากนี้นงานปีใหม่ม้งก็ยังสะท้อนถึงความเป็นเอกภาพ ความร่วมมือร่วมใจกันในครอบครัว นั่นคือการแบ่งหน้าที่โดยผู้ชายจะเป็นผู้ยิงปืนรับปีใหม่ ผู้หญิงจะมีหน้าที่ตำข้าวหุงข้าว สิ่งเหล่านี้ได้แสดงว่าสังคมของชาวม้งยังคงเป็นสังคมที่เป็นเอกภาพมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และการมีหน้าที่ยิงปืนของผู้ชายนี้ก็ยังสะท้อนถึงสถานะของผู้ชายที่สูงกว่าผู้หญิง ในส่วนการตีหมอลำโดยการนั่งเรียงลำดับของผู้อาวุโสนั้นเป็นการแสดงถึงการนับถือซึ่งกันและกัน และเหล่านี้ก็เป็นสัญลักษณ์ของมิตรภาพอีกด้วย

กิจกรรมประเพณีของชาวเขาเผ่าม้งได้สะท้อนความผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติการรักษาสิ่งแวดล้อมเห็นได้จากการดูแลต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ และในส่วนของการเล่นนั้นก็แฝงไว้ด้วยความสัมพันธ์ของสังคม เช่น การโยนลูกช่วงซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวพบปะเลือกคู่กันตามครรลองของวัฒนธรรม ประเพณีจึงมีความหมายและคุณค่าของการดำรงอยู่ของบุคคลและสังคมนั่นเอง

อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่ปัจจุบันกิจกรรมปีใหม่ม้งยังสร้างความสัมพันธ์ และอนุรักษ์วัฒนธรรมระหว่างชาวม้งได้เป็นอย่างดี ทั้งยังคงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับคนดูซึ่งเป็นชาวเขาในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มาจากทั่วสารทิศอีกด้วย และกิจกรรมปีใหม่ม้งนี้ ยังมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกอีกด้วย กิจกรรมปีใหม่ม้งจึงควรที่จะได้พัฒนาในสื่อโซเชียลต่าง ๆ หากใครสนใจจะไปเที่ยวกิจกรรมปีใหม่ม้งนั้นคงต้องดูปฏิทินกันล่วงหน้าก่อน เพราะเขากำหนดวันขึ้นปีใหม่กับแบบข้างขึ้นข้างแรมกันโดยจะอยู่ในช่วงราวเดือนธันวาคม-ต้นเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจุบันนี้ปีใหม่ม้งถือตามหลักสากลคือกำหนดเป็นวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี^{๑๕}

๔.๒.๒ การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรมควรเป็นบทบาทและหน้าที่ใคร

การดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม ควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้การสนับสนุนให้ความรู้ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

๑) ควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภายนอก ส่งเสริมการกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรมวิถีชีวิต ให้เป็นการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของของกลุ่มชาติพันธุ์ ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

๒) ควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภายนอก สนับสนุนการประชาสัมพันธ์กิจกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรม ให้เป็นที่รู้จักผ่านสื่อต่างๆ รวมทั้งการจัดทำป้ายบอกเส้นทางให้มีความชัดเจน รวมทั้งออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์ของหมู่บ้านให้มีความเป็นอัตลักษณ์

๓) ควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภายนอก สนับสนุนการให้ความรู้แก่ชุมชน ในเรื่องคุณค่าการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวระดับชุมชน

^{๑๕} สัมภาษณ์, ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐, วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

ข้อมูลทางด้านวิชาการ วิธีการนำเสนอข้อมูลให้นักท่องเที่ยวในรูปแบบที่น่าสนใจ รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรม

๔) ควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภายนอก ส่งเสริมให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ให้มีความยั่งยืน เช่น จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น จัดกิจกรรมให้มีการสร้างสรรค์บนฐานของวัฒนธรรมและวิถีชีวิต เพื่อเยาวชนได้มีการสืบค้นวิถีชีวิตของตน และได้มีพูดคุยการแลกเปลี่ยนฟังเรื่องเล่าจากผู้แก่ผู้เฒ่าในชุมชน

๔.๒.๓ กลุ่มชาติพันธุ์ควรมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพชีวิต

การมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพชีวิต คนในตำบลทุ่งสมอ ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ตำบลเข็กน้อย ชุมชนบ้านเข็กน้อย เริ่มหันมามองสิ่งดีๆ ของตนเอง มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาตำบล ชุมชน ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนได้รับการฟื้นฟูดูแลและนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างฐานเรียนรู้ เช่น การทำเกษตรปลอดสารพิษ การทำเกษตรอินทรีย์ ส่งผลต่อทางสังคมโดยมีฐานเรียนรู้ในโรงเรียน และวัดในชุมชน ทำให้เยาวชนและคนในชุมชนตำบลทุ่งสมอ ตำบลเข็กน้อย มีกิจกรรมทำร่วมกันมากยิ่งขึ้น เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนทุกหมู่บ้าน นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน โดยสามารถพึ่งพาตนเองได้บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง และมีฐานการเรียนรู้ทางด้านเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ที่สำคัญเป็นการลดต้นทุนในการดำรงชีพและการประกอบอาชีพอีกด้วย

ดังนั้นการสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชน นอกจากจะยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ และชุมชนบ้านเข็กน้อยแล้ว นักท่องเที่ยวยังมีโอกาสได้มาหาความรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน มีแหล่งจำหน่ายสินค้า มีกิจกรรมทำร่วมกัน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการสร้างฐานการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในชุมชน

๔.๒.๔ แนวทางการดำเนินการในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง

แนวทางการดำเนินการในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนากิจกรรมปีใหม่ม้ง ซึ่งในปัจจุบันนี้กิจกรรมปีใหม่ม้งต่างให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวมากขึ้น เนื่องจากเป็นประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่อยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ในอำเภอเขาค้อ เช่น ตำบลทุ่งสมอ ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ตำบลเข็กน้อย ชุมชนบ้านเข็กน้อย เป็นการยกระดับทุนกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าทางวัฒนธรรม และความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการยกระดับทุนผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

๑) แนวทางการมุ่งเน้นที่รักษาท้องถิ่นวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชน มากกว่าการยกระดับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อรักษาให้คงอยู่ยาวนาน และตอบสนองต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

๒) แนวทางการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีไว้ให้สืบทอดไป เพื่อให้ประชาชนในชุมชน และนักท่องเที่ยวได้ชื่นชมศิลปกิจกรรมปีใหม่มั้งที่เป็นวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิม เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้ต้องการเห็นอะไรที่มีความเป็นธรรมชาติ ไม่ต้องการตกแต่งเพิ่มเติมอะไรมากมาย ต้องการดูของจริงมากกว่าการดูของที่สร้างขึ้นใหม่

๓) แนวทางการให้ชุมชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดในการยกระดับคุณภาพชีวิตผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน โดยการประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น รวมถึงยกระดับทุนเศรษฐกิจและสังคม ของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการยกระดับทุนการท่องเที่ยวเน้นไปในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ต้องการให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

๔) แนวทางการดำเนินการสร้างวิสัยทัศน์ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม ที่มุ่งจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานต่าง ๆ การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ บูรณาการเข้ากับประชาชนในชุมชน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมให้ประชาชนและผู้ประกอบการ เข้ามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว แต่ปัจจุบันพบปัญหาประชาชนในท้องถิ่นจำนวนมาก ยังไม่ได้รับการศึกษาและการอบรมที่เพียงพอ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจน การสร้างความเป็นเอกลักษณ์หรือจุดเด่นของชุมชน พบว่าชาวบ้านหรือกลุ่มผู้ให้บริการในการท่องเที่ยวในชุมชนยังมีความสามารถที่ยังไม่เข้าใจถึงการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผ่านทุนทางวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ สรุปความได้ว่า การยกระดับคุณภาพชีวิตผ่านการจัดกิจกรรมปีใหม่ของชาวเขาเผ่าม้ง คือ การรักษาและยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้คงอยู่สืบต่อไป การให้ชุมชนมีส่วนร่วมดูแลพัฒนาและรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือความเสียหายแก่ลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งชุมชนนั้น และการช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนได้รับประโยชน์ในการจัดการ

ท่องเที่ยวที่ตนเองมีส่วนร่วมด้วยรวมถึงการยกระดับคุณภาพชีวิต การประชาสัมพันธ์ของกิจกรรมปีใหม่มั่ง ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดการต่อต้านการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๒.๕ เมื่อมีการยกระดับคุณภาพชีวิตแล้วกลุ่มชาติพันธุ์จะมีความเป็นอยู่หรือการดำเนินชีวิตที่ดีกว่าเดิมหรือไม่

การดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีอยู่ประจำชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้ประชาชนที่อยู่ในชุมชน และนักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเยี่ยมชมวัฒนธรรม ความเชื่อ จารีตประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน กิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์จึงควรที่จะมีการดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาดึงดูดใจในการเดินทางของประชาชน และนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้น การดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตมีกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย

๑) การดำเนินการยกระดับการสร้างสรรค์การท่องเที่ยวปีใหม่มั่ง ให้สอดคล้องกับ วัฒนธรรม ความเชื่อ จารีตประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ และพัฒนารูปแบบ กิจกรรมปีใหม่มั่งให้เหมาะสม โดยส่งเสริมให้มีอัตลักษณ์ของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

๒) การดำเนินการยกระดับการจัดกิจกรรมปีใหม่มั่ง ให้สอดคล้องกับศักยภาพทรัพยากร สิ่งแวดล้อมการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรม และชุมชนต้องมีทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวปีใหม่มั่ง ได้แก่ วิถีวัฒนธรรม อาชีพการเกษตร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา งานหัตถกรรม และธรรมชาติ ซึ่งสามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรม และสื่อความหมายได้ ด้วยเหตุนี้ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวปีใหม่มั่ง ที่มาจากทรัพยากรของชุมชน จะทำให้ประชาชน และนักท่องเที่ยว ได้รับบริการการท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย และได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการท่องเที่ยวปีใหม่มั่ง

๓) การดำเนินการยกระดับการให้บริการการท่องเที่ยวปีใหม่มั่ง ให้สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวปีใหม่มั่งของประชาชน และนักท่องเที่ยว ที่เป็นหัวใจสำคัญในการท่องเที่ยว ดังนั้น การยกระดับการท่องเที่ยวปีใหม่มั่งต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชน และนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน และต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวปีใหม่มั่งที่เหมาะสม และสนับสนุนการท่องเที่ยวปีใหม่มั่งอย่างสร้างสรรค์มีคุณภาพ

๔.๓ นโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

นโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อเสริมพลังความเข้มแข็งแก่ชนบธรรมเนียม จารีต ประเพณีและพิธีกรรมของชุมชน เช่น ลักษณะสถานการณ์การปรับตัวเพื่อสร้างสมดุลในการดำรงอยู่ของคนในชุมชนและผลการเปลี่ยนแปลงทุนวัฒนธรรมที่มีต่อการพัฒนาชุมชนดังกล่าวข้างต้น สามารถกำหนดแนวทางการ ใช้ทุนวัฒนธรรมที่อาศัยการสถาปนาเพื่อพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนได้ ในลักษณะการใช้เสริมพลังความเข้มแข็งแก่ชนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และพิธีกรรมของชุมชน อาทิ การเกิด การตาย การแต่งงาน ประเพณี ปีใหม่ ฯลฯ ในปัจจุบัน ได้ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างมูลค่าที่เป็นเงินมากกว่าการใช้เพื่อสร้างคุณค่าที่เป็นคุณธรรม ทำให้ชนบธรรมเนียม จารีตประเพณีและพิธีกรรมหลายอย่างของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย ที่ไม่สามารถสร้างมูลค่าได้ถูกลดความสำคัญลง บางอย่างสูญหายไป บางอย่างยังคงจัดขึ้นแต่พอเป็นพิธีบ้าง สถานการณ์ดังกล่าวนี้สามารถฟื้นฟูและพัฒนาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนได้ หากได้ นำเอาแนวนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมที่อาศัยการสถาปนามาเสริมเพิ่มพลังให้ชุมชนเกิดความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าที่เป็นของเดิมแล้วนำมาใช้เสริมพลังในการดำเนินงานให้ชนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และพิธีกรรมของชุมชน สามารถสร้างคุณค่า และมีมูลค่าได้ควบคู่กันไป

๔.๓.๑ การกำหนดแนวนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานใด

การกำหนดแนวนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ จากการที่ทั้งภาครัฐและประชาชนต่างอ้างสิทธิ์ และการบริหารจัดการ ภาครัฐขาดความต่อเนื่องกระบวนการเชิงนโยบายมาอย่างยาวนาน สภาพพื้นที่ปัจจุบันมีความเจริญเป็นที่ต้องการของนักลงทุน หากไม่เร่งดำเนินการจะกลายเป็นปัญหาความขัดแย้งในหลายมิติ ดังนั้นแนวทางการ ดำเนินการแก้ไขปัญหาปัจจัยสำคัญ ดังนี้

๑) รัฐบาลต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและบูรณาการทุกภาคส่วนของ ทางราชการ ร่วมกันแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ปัญหาที่ดินและเงื่อนไขทางสังคมโดยคำนึงถึงความมั่นคงของมนุษย์

๒) ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต้องมีส่วนร่วม

๓) ส่งเสริม สืบสานวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต อัตลักษณ์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจเชิงวัฒนธรรมประเพณี และการท่องเที่ยวทุกมิติ

๔) ใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างจิตวิทยาความมั่นคง ติดตามหาทางปัญญาให้ชุมชนป้องกันการครอบงำทางเศรษฐกิจและการเมือง สร้างอำนาจยึดโยงทางปัญญา (soft power) โดยอาศัยพื้นฐานทางวัฒนธรรมประเพณี และความเป็นพวกเดียวกัน

๔.๓.๒ นโยบายหรือองค์กรต่าง ๆ กำหนดเพื่อเป็นแผนงานในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ควรมีประเด็นสำคัญอย่างไรบ้าง

แนวนโยบายกำหนดเพื่อเป็นแผนงานในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ คือการสร้างโอกาส สร้างอาชีพ และรายได้ เน้นการมีส่วนร่วมชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อให้ราษฎรบนพื้นที่สูงได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน อาศัยทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนมาสนับสนุน โดยเฉพาะการส่งเสริมด้าน อาหารพื้นเมือง ซึ่งผ่านการสืบทอดมาหลายยุค หลายสมัย บอกเล่าเรื่องราวและประวัติความเป็นมาของพื้นที่นั้น ๆ และเป็นนโยบายของรัฐบาล Soft Power จึงจำเป็นต้องส่งเสริมและยกระดับ ดังนี้

๑) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

- ๑.๑ การปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น
- ๑.๒ การปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวให้สวยงาม
- ๑.๓ การจัดที่พักจุดกางเต็นท์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว
- ๑.๔ การศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
- ๑.๕ การจัดหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว
- ๑.๖ การให้มีการท่องเที่ยวครบวงจร
- ๑.๗ การมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ
- ๑.๘ การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง
- ๑.๙ การจัดให้มีตลาด/ร้านค้าชุมชนตามแหล่งท่องเที่ยว
- ๑.๑๐ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- ๑.๑๑ การก่อสร้างสัญลักษณ์ซึ่งเป็นจุดเด่นเฉพาะของตำบล
- ๑.๑๒ การมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
- ๑.๑๓ การมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของ

นักท่องเที่ยว

๑.๑๔ การก่อสร้างถนนเพื่อการท่องเที่ยว

๒) แนวทางการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

๒.๑ การจัดให้มีกระบวนการจัดการขยะในชุมชนอย่างยั่งยืนและถูกวิธี

๒.๒ การจัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมในการปกป้องและอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

๒.๓ การรณรงค์ป้องกันไฟป่าและมีการปลูกป่าเพิ่มขึ้น

๒.๔ การจัดทำแนวเขตป่าต้นน้ำให้ชัดเจน

๒.๕ การรณรงค์การปลูกหญ้าแฝกบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำ

๓) แนวทางการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต

๓.๑ การจัดระเบียบสังคม

๓.๒ การจัดค่ายสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเยาวชน

๓.๓ การจัดเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุอย่างเพียงพอและเหมาะสมตามอำนาจหน้าที่

๓.๔ การจัดเบี้ยยังชีพแก่ผู้พิการซึ่งไม่สามารถประกอบอาชีพเองได้

๓.๕ การอุดหนุนกีฬาเยาวชนในชุมชน

๓.๖ การให้การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส

๓.๗ การจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓.๘ การจัดให้มีวิถุชุมชนเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์

๓.๙ การจัดให้มีอุปกรณ์การเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ

๓.๑๐ การปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๔) แนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

๔.๑ การจัดให้มีการแปรรูปผลิตผลการเกษตร

๔.๒ การส่งเสริมการปลูกพืชปลอดภัยจากสารพิษ

๔.๓ การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ

๔.๔ การจัดให้มีตลาดค้าขายอย่างชัดเจน

๔.๕ การจัดฝึกอบรมอาชีพให้ผู้ว่างงาน

๔.๖ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีแก่เกษตรกรเพื่อการส่งออก

๔.๗ การอบรมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

๕) แนวทางการพัฒนาด้านการศึกษา

๕.๑ การขยายโอกาสทางการศึกษา

๕.๒ การอุดหนุนการศึกษาทุกระดับที่มีในชุมชน

๕.๓ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนให้โรงเรียน, ศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก, ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

๕.๔ การจัดตั้งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

๕.๕ การพัฒนาศักยภาพของครูและหลักสูตรการเรียนการสอน

๕.๖ การจัดบริการอินเทอร์เน็ตตำบลเพื่อบริการประชาชน

๕.๗ การจัดระบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

๕.๘ การจัดกองทุนเพื่อการศึกษา

๕.๙ การจัดสร้างศูนย์การเรียนรู้และสารสนเทศ

๕.๑๐ การจัดกองทุนเพื่อการศึกษา

๕.๑๑ การจัดการเรียนการสอนภาษาท้องถิ่น

๖) แนวทางการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย

๖.๑ การอุดหนุนการดำเนินงานหมู่บ้านด้านการพัฒนาสุขภาพ

๖.๒ การอุดหนุนสถานีนอมาลัยดำเนินโครงการป้องกันระงับโรคติดต่อ

๖.๓ การจัดระบบบริการประชาชนในด้านสุขภาพ

๖.๔ การฉีดสารเคมีป้องกันโรคระบาดของโรคไข้เลือดออก

๖.๕ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

๖.๖ การพัฒนาบุคลากรในด้านสาธารณสุขในชุมชน

๖.๗ การพ่นสารเคมีในการป้องกันโรคไข้หวัดนก

๗) แนวทางการพัฒนาด้านองค์กร

๗.๑ การพัฒนาทักษะการบริหารประชาชน

๗.๒ การอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะบุคคล

๗.๓ การศึกษาดูงานเพื่อเปิดโลกทัศน์

๗.๔ การจัดทำข้อมูลชุมชน

๗.๕ การจัดทำแผนที่ภาษี

๗.๖ การจัดทำประชาคมเรื่องการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของชุมชน

๗.๗ การจัดให้มีวัสดุสำนักงานที่เพียงพอ

๗.๘ การจัดทำแผนที่ GIS

๗.๙ การจัดทำแผนแม่บทชุมชน

๔.๓.๓ การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ควรมีลักษณะอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ในชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ และชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์มีลักษณะ ดังนี้

๑. ลักษณะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ และชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าทุนทางวัฒนธรรม มี ๒ ลักษณะ ประกอบด้วย ๑) ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ระบบคุณค่า ค่านิยม ความเชื่อ ภาษา จารีตประเพณี พิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่หลายอย่างในปัจจุบันเสื่อมถอยและสูญหายไปตามกาลเวลา สาเหตุสำคัญ คือ ขาดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ถ่ายทอด พัฒนาและต่อยอดอย่างเป็นระบบอย่างจริงจัง ๒) ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ประกอบด้วย ศิลปกรรมต่าง ๆ ที่ติดมากับที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งกาย อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องมือประกอบอาชีพ ซึ่งถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถจับต้องได้อย่าง เป็นรูปธรรมมากที่สุด สำหรับบทบาทของทุนทางวัฒนธรรม ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ และชุมชนบ้านเข็กน้อย ประกอบด้วย ๑) วัฒนธรรมอาหาร ๒) วัฒนธรรมที่อยู่อาศัย ๓) วัฒนธรรมประเพณี ๔) วัฒนธรรมภาษา ๕) วัฒนธรรมอาชีพ ๖) วัฒนธรรมความเชื่อ ๗) วัฒนธรรมการเล่น และ ๘) วัฒนธรรมการแต่งกาย เป็นต้น ทรัพยากรในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ และชุมชนบ้านเข็กน้อย ทั้ง ๘ ด้าน มีเสน่ห์ต่อผู้มาเยือนและสร้างความประทับใจ

๒. ทุนทางวัฒนธรรมกับการส่งเสริมศักยภาพชุมชนท่องเที่ยวปีใหม่ของชาวเขาเผ่าม้ง ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ และชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ๑) วัฒนธรรมอาหาร อาหารประเภทคาวและหวานที่ปรุงขึ้นจากวัฒนธรรมอันเป็นภูมิปัญญาของชาวไทยภูเขาเผ่าม้งส่งเสริมการเข้าถึงอาหารในชุมชน ๒) วัฒนธรรมที่อยู่อาศัยลักษณะที่อยู่อาศัย บ้าน เรือน ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมอันเป็นภูมิปัญญาของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง ส่งเสริมที่พักแบบโฮมสเตย์ ๓) วัฒนธรรม ประเพณี ที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวม้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของชุมชนไทยเผ่าม้ง ๔) วัฒนธรรมภาษาที่ใช้ในการ สื่อสาร สื่อความหมายเกี่ยวกับการนำมาประยุกต์ใช้ในการท่องเที่ยว เช่น ประเพณีป๊อแมง (Noj Peb Caug) (นอ-เป-จาง) ปีใหม่ม้ง เป็นงานประเพณีที่ชาวม้งต่างรอคอย เพราะเป็นวันที่ทุกคนจะได้มาพบปะ สังสรรค์ร่วมกันระหว่างกลุ่มญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผู้อาวุโส ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่ความสนุกสนานที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการสืบทอดประเพณีที่เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมในวิถีความผูกพันและความเชื่อของชนเผ่าที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา ๕) วัฒนธรรมอาชีพ โดยมีอาชีพทำการเกษตร พืชที่

ปลูกเซ่น ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ชิง ข้าวไร กะหล่ำปลี แครอท กระชายดำ กระชายขาว ไม้ผล ซึ่งสะท้อนความเป็นตัวตนของไทยเผ่าม้ง ๖) วัฒนธรรมความเชื่อ เกี่ยวกับเรื่องผีบรรพบุรุษซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทยเผ่าม้ง ตลอดจนการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อตั้งแต่เกิดจนกระทั่งถึงตาย ส่งเสริมความเชื่อ และค่านิยมในการดำเนินชีวิต ได้สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ ๗) วัฒนธรรมการละเล่น กิจกรรมการละเล่น ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของชาวไทยเผ่าม้ง เช่น การละเล่นลูกช่วง การตีลูกข่าง การร้องเพลงม้ง เป็นต้น ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างความสนุกสนานให้กับ นักท่องเที่ยว และ ๘) วัฒนธรรมการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าตามเพศชาย หญิง ด้วย ผ้าเป็นพื้น และการแต่งกายในงานพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวม้ง ส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์และสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เช่น ๑) ผาปกม้ง ชนเผ่าม้งเป็นชนเผ่าที่มีฝีมือในการปักผา เนื่องจากมีการสืบสานและถ่ายทอดงานด้านปักผามาชานานและชาวม้งได้ปักขึ้นใจเองตั้งแต่โบราณกาลแล้ว ผาปกม้งมีหลายลายลวดลายที่สวยงาม ซึ่งจะปักตาม จินตนาการของแต่ละคน โดยส่วนมากม้งไทย ม้งลาว ม้งเวียดนามและม้งยูนนาน (ม้งจีนตะวันตกเฉียงใต้) จะปักคล้าย ๆ กันเป็นแบบคลอสติกแตงม้งเงินแถวไกวเงา ไทหล้า จะปักเป็นรูปต่าง ๆ ตามจินตนาการโดยจะปักตรงรูปที่เขียนขึ้นมาซ้ำกันจนเป็นรูป ต่าง ๆ เช่น ลายผากนก ลายดอกไม้ ลายมังกร และลายที่จินตนาการออกมา ผาปกม้ง มีหลายลวดลาย แต่ที่สำคัญคือบริเวณที่ปัก คือลายที่กระโปรงซึ่งเรียกเป็นภาษาม้งว่า "ทุตะ" ลาย บริเวณตีนขาที่เรียกว่า "ตัวตั้งตะ" และส่วนที่ยากที่สุดคือผาที่ปิดด้านหลัง ภาษาม้งเรียกว่า "ปนจู" ในอดีตการ ปักผาม้งบริเวณต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้หญิงเผ่าม้งจะต้องทำเป็นทุกคน และต้องทำใส่เอง ถ้าใครทำไม่เก่งก็จะมีเสื้อผ้าใส่ ทุกผู้หญิงม้งจะปักเสื้อผาอย่างน้อย ๑ ชุดไว้ใส่ครั้งแรกในงานสำคัญหรือในช่วงบั้นใหม่ก็จะใส่ชุดใหม่นี้ บางปักก็จะได้แค่ชุดเดียวและปักกับสามีลูกชายด้วยเพราะผู้ชายจะไม่ปักผา แต่ถาเป็นชาวม้งภาคกลาง หรือบางกลุ่มจะปักทั้งผู้ชายและผู้หญิงแต่ตอนนี้ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยปักกันเองแล้วจะซื้อสำเร็จรูปมาใส่ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงานเครื่องจักรไม่ใช่ งาน ปักมือ ๒) ผาลายเขียนเทียน ถิ่นเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของชนเผ่าม้ง ที่สืบสานกันมาเป็นระยะเวลาหลายร้อยปี มาแล้ว (บางทีว่าเพน พันป) โดยเริ่มจากชาวม้งที่อาศัยอยู่ในประเทศจีนได้ปลูกต้นกล้วยง นำใบมาทอเป็นเสื้อผ้าเพื่อใช้สวมใส่เพื่อให้ผาสวยงามตามความต้องการ ต่อมาจึงได้มีการคิดค้นการสรางลวดลายให้สวยงามขึ้นโดยใช้เทียนต้มให้ละลายแล้วนำมาเขียนลายบนผาใบกล้วยง กอนจะนำไปย้อมสีครามจากต้นครามหรือต้น ฮอมตามธรรมชาติ ซึ่งเทียนที่เขียนไว้จะกันไม่ให้ครามเกาะใยผา เมื่อนำผาที่ย้อมเสร็จแล้วไปต้มให้เทียนละลายออก ก็จะได้ลวดลายบนผาที่สวยงามแต่เดิมชาวม้งจะใช้ผาใบกล้วยง แต่ตอนนี้หันมาใช้ผาดิบจากโรงงานแทน เนื่องจากผาแบบเดิมนั้นขั้นตอนการผลิตยุ่งยากและหายากขึ้นเรื่อย ๆ แต่สำหรับขั้นตอนการเขียนผาลายเทียน การย้อมสีจนกระทั่งมาเป็นผาสำเร็จก็ยังคงเหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง

๔.๓.๔ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบปิด กล่าวคือเป็นการสื่อสารสองทางทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลาเป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของการนำแนวคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการเป็นการบริหารแนวใหม่ที่เน้นการบริการประชาชนให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีการกระจายโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินการติดตามประเมินผล โดยต้องมีความไว้วางใจกันทุกฝ่าย การเสริมสร้างให้เกิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมต้องมีการให้ความรู้ในแนวคิดของการบริหารราชการแบบนี้และเรื่องของการมีส่วนร่วม การใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ การจัดให้มีที่ปรึกษาในกรณีที่เป็นหน่วยงานใหม่ยังขาดประสบการณ์ให้มีการทดลองนำความรู้ไปใช้จริงและมีการประเมินพร้อมทั้งมีสิ่งจูงใจในการทำงาน แต่ทั้งหมดนั้นจะเกิดขึ้นไม่ได้หากผู้บริหารไม่เห็นชอบ ไม่เปิดใจรับแนวคิดใหม่และผู้ที่จะต้องปฏิบัติแต่ไม่ปฏิบัตินอกจากนี้การมีสิ่งจูงใจมีความสำคัญ ตลอดจนการเห็นคุณค่าของการดำเนินการร่วมกันของทุกภาคส่วน อนึ่งการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจะยั่งยืนได้ต้องมีการทำงานแบบบูรณาการกันทุกภาคส่วนและมีการสนับสนุนจากหลายฝ่ายทั้งราชการ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาสังคมและ ประชาชน และที่สำคัญต้องมีการยึดหลักประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ดังนี้

๑) รัฐหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

๒) รัฐหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

๓) รัฐหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น

๔) รัฐหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการ ดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่าย ทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

๕) รัฐหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

๔.๓.๕ กลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไรบ้าง

การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมในการประเมิน เพื่อที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ผนวกกับคนในสังคมเพื่อให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม การเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อหาสาเหตุของปัญหาและร่วมในการตัดสินใจซึ่งถือว่าสำคัญเพราะถ้าชุมชนไม่สามารถรับรู้และเข้าใจในปัญหาด้วยตนเองแล้วการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ก็ไม่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลในชุมชน ดังนั้นบุคคลในชุมชนต้องมาทำความเข้าใจและรับรู้ปัญหาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

๒) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกล่าวคือ เมื่อบุคคลในชุมชนได้รับรู้และเข้าใจในปัญหาของตนเองแล้วก็จำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะวางแผนและการดำเนินกิจกรรมเพื่อหาแนวทางที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหา นั้น รวมทั้งการคัดเลือกแนวทางที่ดีที่สุดเพื่อให้แก้ไขปัญหาได้ถูกต้องและตรงประเด็นปัญหา

๓) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ถึงความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับชุมชนทำให้มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

๔) การมีส่วนร่วมและการติดตามประเมินผล การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตามแต่ถ้าหากบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการติดตามประเมินผลแล้วจะทำให้บุคคลเหล่านั้นได้ทราบถึงระดับของผลงานที่ตนเองได้ปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงในครั้งต่อไป

จากการศึกษาข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ กับการพัฒนา ๔ ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการและปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๔.๑ ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ได้ประสบปัญหาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดเพชรบูรณ์ ในชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีปัญหาหลายประการที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

๑. ปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำการเกษตร ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เนื่องด้วยประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร พืชที่ปลูกเช่น ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ขิง ข้าวไร้ กระหล่ำปลี แครอท กระชายดำ กระชายขาว ไม้ผล ระบบการเกษตรของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ตำบลทุ่งสมอ ชุมชนบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ อาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติเป็นหลัก เนื่องจากพื้นที่ในการทำการเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นที่ลาดชัน จึงไม่สามารถก่อสร้างระบบชลประทานเพื่อการเกษตรได้ประกอบกับในชุมชนบ้านเพชรดำ ตำบลทุ่งสมอ ชุมชนบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ เป็นพื้นที่ราชพัสดุของกรมธนารักษ์ ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินและจำนวนพื้นที่ทำกินไม่เพียงพอ จึงทำให้ปัจจุบันราษฎร

ส่วนใหญ่ของ ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ตำบลทุ่งสมอ ชุมชนบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ ต้องไปเช่าพื้นที่เพื่อทำการเกษตรนอกเขตตำบล

๒. ปัญหาด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพทางการเกษตรแบบดั้งเดิม แต่ยังไม่มีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชน เช่น ประเพณี พิธีกรรมดั้งเดิม หรือวิถีชีวิตท้องถิ่น เป็นต้น

๓. ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แม้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของคนเฝ้ามัง ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จะได้รับการพัฒนาแล้ว คือ มีระบบไฟฟ้า ประปา และระบบสาธารณูปโภคในหมู่บ้าน แต่สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวของชุมชนยังควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมคือ ห้องน้ำสาธารณะในการบริการนักท่องเที่ยวยังมีจำนวนน้อย

๔. ปัญหาด้านงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๔.๒ ข้อเสนอแนะด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ให้ข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ คือ อยากรให้รัฐบาลสนับสนุนทุนการศึกษา ส่งเสริมทุนเรียนดีแต่ยากจน สนับสนุนในด้านของงบประมาณ เพื่อได้สร้างแหล่งเรียนรู้ ในการพัฒนาผ้าปักและกิจกรรมปีไหมมัดหมี่ แหล่งเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าปักและกิจกรรมปีไหมมัดหมี่ ที่เป็นวัฒนธรรม ความเชื่อ จารีตประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน

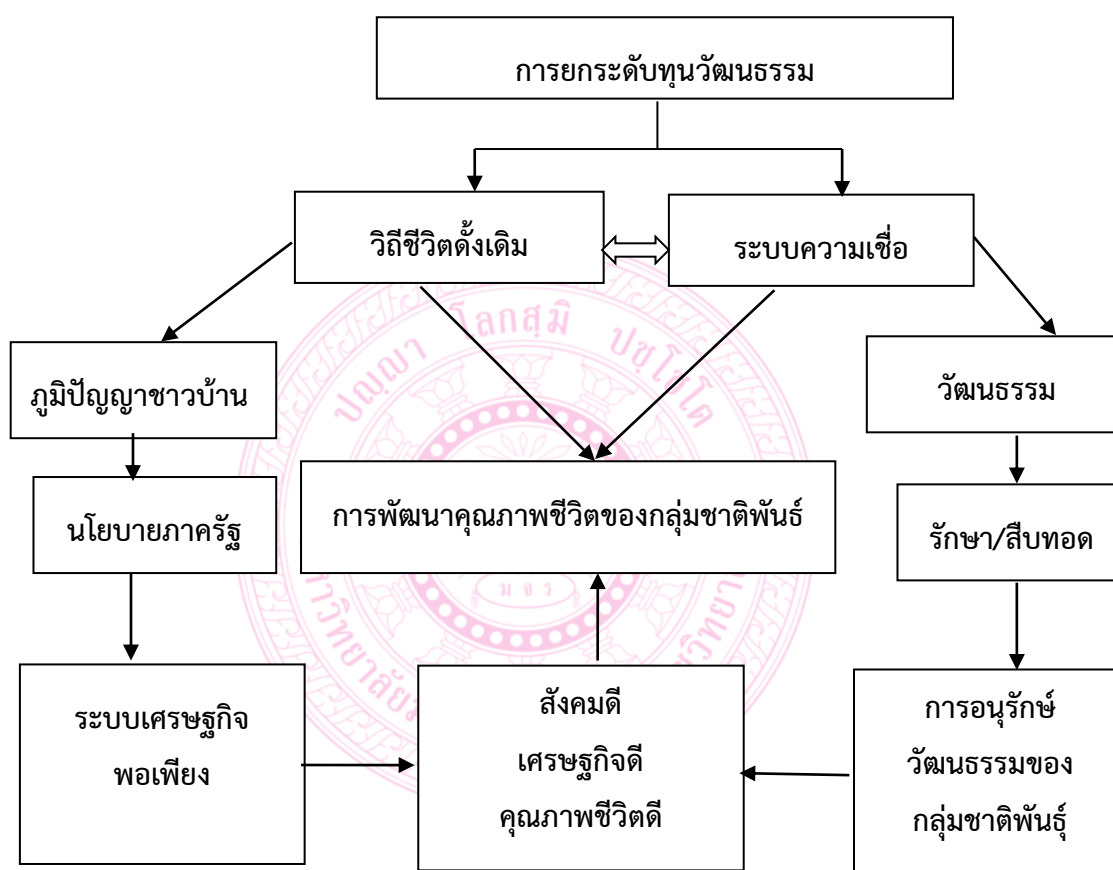
๔.๔.๓ ข้อเสนอแนะด้านการเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ให้ข้อเสนอแนะในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จะพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและเป็นประโยชน์ สูงสุดต่อทั้งคนท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมและนักท่องเที่ยวได้นั้น จำเป็นต้องเริ่มต้นจาก “การมีส่วนร่วม” ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทั้งผู้ที่อยู่ในชุมชนและผู้ที่ได้รับการใช้มรดกทางวัฒนธรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนท้องถิ่นที่เป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนจำเป็นต้องมีบทบาทสูงสุดในการตัดสินใจว่าจะให้มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้นพัฒนาไปในทิศทางใด โดยผ่านกระบวนการของการวางแผนที่เป็นระบบและกลยุทธ์การพัฒนาอื่น ๆ ทั้งนี้หัวใจสำคัญของการวางแผนการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีการเติบโตอย่างยั่งยืนคือการรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งจะสำเร็จลุล่วงไปได้จะต้องอาศัยความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและชุมชน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพร้อมกับการอนุรักษ์พัฒนาวัฒนธรรมให้ยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

สรุปได้ว่า แนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต้องใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการส่งเสริมศักยภาพชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยทุนทางสังคมที่จับต้องได้และที่จับต้องไม่ได้ นำไปสู่การเป็นชุมชนท่องเที่ยวทุนทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ อีกทั้งปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชุมชนเป็นปัจจัยหนุนเสริมเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๑) การฝึกอบรมการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ๒) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ดีขึ้น ๓) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย ๔) การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัด และ ๕) ส่งเสริมการตลาดชุมชนท่องเที่ยว ควรจัดกิจกรรมเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นฐานและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ หนุนเสริมการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีรายได้ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้องค์ความรู้ดังภาพที่ ๔.๕

ภาพที่ ๔.๕ แสดงองค์ความรู้เกี่ยวกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

จากภาพที่ ๔.๕ แสดงให้เห็นว่า สังคมและวัฒนธรรมนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะสังคมมนุษย์เกิดจากกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ได้แก่การมีวัฒนธรรมหรือประเพณี รวมถึงภาษา การละเล่นและอาหารการกิน ที่คล้ายคลึงกัน การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมนั้นจะช่วยให้การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์และสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ จากการศึกษพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ตำบล

ทุ่งสมอ ชุมชนบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่างมีลักษณะการเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีวัฒนธรรมประเพณี และภาษาเป็นของตนเอง ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ มีวิถีชีวิตการเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อยู่กับสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยความรู้หรือความชำนาญเฉพาะตนในการดำรงชีพ บ้างก็ทำไร่ทำสวน บ้างก็สร้างผลิตภัณฑ์ขาย บ้างก็หาของป่าขาย ไม่ว่าจะเป็นอาชีพลักษณะใดก็อิงอาศัยป่าทั้งนั้น ทำให้มีความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า ผู้พิทักษ์ป่า หรือผีป่า เมื่อเข้าป่าล่าเนื้อหรือหาอาหารก็ต้องทำให้เทพเจ้าหรือผู้พิทักษ์ป่าเกิดความพอใจจึงจะได้อาหารที่ต้องการ จึงเกิดมีการจัดกิจกรรมเลี้ยงเทพเจ้าหรือผีป่า จนกลายเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่ต้องกระทำเป็นประจำ หากปีใดไม่ได้กระทำคนในชุมชนก็จะเกิดความไม่สบายใจ ดังนั้นวิถีชีวิตหรือการเป็นอยู่ดั้งเดิมกับระบบความเชื่อจึงเป็นของคู่กัน จะแยกจากกันไม่ได้ โดยที่การดำรงชีวิตอยู่กับสิ่งที่ป็นธรรมชาติ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่กับธรรมชาติก็ต้องมีเช่นกัน

ด้านวิถีชีวิตหรือการเป็นอยู่นั้น ส่วนมากกลุ่มชาติพันธุ์จะมีอาชีพหรือการเป็นอยู่ตามบรรพบุรุษ เช่น การทำไร่ ทำสวน ปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารต่าง ๆ การสร้างผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือแม้กระทั่งการหาของป่า เป็นต้น ถือเป็นอาชีพชุมชน บางครั้งกลายเป็นการทำสวนเกษตรแบบเลื่อนลอย ไม่ตายตัว สถานที่ใดดินดีก็จะขยับขยายไปทำเกษตรก็จะทำให้เกิดการแผ้วถางป่า ก่อให้เกิดปัญหาการบุกรุกป่าหรือเกิดป่าเสื่อมโทรม จำเป็นต้องอาศัยองค์การภาครัฐเข้าไปให้ความรู้หรือส่งเสริมให้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงขึ้น สร้างคุณค่าให้เกิดแก่ทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่ ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ถูกต้องและเหมาะสม ปรับเปลี่ยนกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้องค์กรเกษตรกรและชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีระบบการเกษตรที่สอดคล้องกับความเป็นอยู่และเกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพชีวิต มีการปรับปรุงบำรุงดินและการจัดการให้มีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนากองทุนหมุนเวียน เน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยราชการต่าง ๆ องค์กรและชุมชนในการพัฒนาการเกษตรแบบบูรณาการ จัดกิจกรรมให้ความรู้และการรวมกลุ่มอาชีพ โดยนำองค์ความรู้พื้นฐานของชาวบ้านมาต่อยอดหรือปรับเปลี่ยนให้เป็นสินค้าที่มีมูลค่ามากขึ้น เพราะหากได้รับการแนะนำเพิ่มเติมหรือรับรู้แหล่งเศรษฐกิจก็จะทำให้เกิดความอยากที่จะพัฒนาอาชีพจากการทำไร่ ทำสวน หรือทำเกษตรอื่น ๆ มาเป็นการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร นอกจากนี้ความรู้บางอย่างหากไม่มีการนำมาเผยแพร่หรือพัฒนาให้อยู่ในกลุ่มสินค้า ความรู้นั้นก็จะสูญหายไป เช่น ความรู้เกี่ยวกับการเย็บปักถักร้อย การจัดทำเครื่องจักสานต่าง ๆ รวมถึงการทอผ้าที่มีลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์ของชาวบ้านอันเป็นการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เมื่อรัฐมีแนวนโยบายการรวมกลุ่มเพื่อเกิดการทำงานสร้างผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นก็จะยังคงความรู้เหล่านั้นไว้ และได้มีการ

พัฒนาต่อยอดไปเรื่อย ๆ แทนที่จะทำใช้แค่ครัวเรือน เป็นต้น เช่น กลุ่มชาวเขา บ้านเข็กน้อย รวมกลุ่มจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกผ้าปักชาวเขา จนเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ก่อให้เกิดรายได้เลี้ยงครอบครัวอย่างมั่นคง การดำเนินการดังกล่าวถือเป็นการทำเพื่อให้เกิดเศรษฐกิจที่ดีแก่สังคม และเมื่อเศรษฐกิจดี สังคมดี คุณภาพชีวิตก็จะดีตามไปด้วย กล่าวคือเมื่อคนในสังคมมีอยู่ มีกิน หรือมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็จะทำให้มีคุณธรรมจริยธรรม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากเกินไป พอดี ทำประโยชน์ให้สังคมได้บ้าง ไม่รังแกผู้ที่ด้อยกว่า แบ่งปัน เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ สังคมหรือชุมชนก็จะกลายเป็นสังคมหรือชุมชนที่ดี คนในสังคมก็เป็นคนดี มีคุณธรรมประจำใจ

ในด้านระบบความเชื่อ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์มีการเป็นอยู่ที่อิงอาศัยธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม บ้างก็อยู่ในป่าใกล้เชิงเขา บ้างก็อยู่บนภูเขา วิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตจึงอยู่กับธรรมชาติ ระบบความคิด ความเชื่อจึงอยู่กับธรรมชาติ จึงได้มีประเพณีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากมาย เพื่อแสดงถึงความเชื่อ ความเคารพในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีความเชื่อว่า มีวิญญาณหรือเทพผู้พิทักษ์อยู่ประจำภูเขานั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นต้นไม้ ภูเขา แม่น้ำลำคลอง หรือแม้แต่ตามบ้านเรือนก็ยังเชื่อว่าผีบ้าน ผีเรือน คอยปกป้องรักษาให้คนในบ้านมีความอยู่รอดปลอดภัย บางชาติพันธุ์นับถือพระพุทธศาสนาควบคู่กับวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ จะมีความเชื่อว่า เจ้าพ่อเป็นที่สถิตอยู่ เจ้าพ่อเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและคุ้มครองให้ความปลอดภัยและเจริญรุ่งเรือง เจ้าพ่อทุกองค์จะมีร่างทรงหรือคาบและมีบริวารเจ้าพ่อเป็นจำนวนมากจึงสามารถคุ้มครองให้อยู่เย็นเป็นสุขได้ แม้กาลเวลาจะผ่านไป วัฒนธรรมประเพณี และความเชื่อความศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้นก็ยังคงอยู่ มีการรักษาสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น จากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมบ้างแต่ส่วนใหญ่ยังคงรักษากิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมหรือกิจกรรมตามความเชื่อนั้น ๆ อย่างเหนียวแน่น

จากสถานการณ์ดังกล่าวเป็นโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐมีการจัดระบบความคิดหรือความเชื่อให้เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่สามารถจับต้องได้ เรียกว่า “พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส” ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมหรือประเพณีนั้น ๆ ให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไป และมีการบันทึกหรือจัดทำเรื่องราวการดำเนินงานของประเพณีนั้น ๆ ไว้ให้ลูกหลานได้ศึกษา ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสืบทอด มีการสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมขึ้นเพื่อให้ชาวบ้านได้รวมกลุ่มจัดตั้งคณะกรรมการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน รวมถึงใช้เป็นสถานที่ในการจัดแสดงสินค้า OTOP อันเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและเกิดจากประเพณีวัฒนธรรมนั้น ๆ ที่ส่งผลให้เกิดผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ขึ้น นับว่าเกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างรอบด้าน นับตั้งแต่การสร้างความรู้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมตระหนักในการอนุรักษ์ฟื้นฟู รวมไปถึงการสร้างรายได้แก่ชุมชนขึ้นมาอีกด้วย

สิ่งที่บ่งบอกถึงการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ใน
จังหวัดเพชรบูรณ์ ๓ ประการได้แก่

๑. สังคมดี

สังคมที่ดีนั้น หมายถึงการที่ประชาชนหรือชาวบ้านในชุมชนนั้น ๆ มีการเป็นอยู่ที่ดี มี
คุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข กล่าวคือการดำเนินชีวิตไม่เคร่งเครียดมากเกินไป เป็นสังคมที่ไม่เอาัดเอา
เปรียบซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจกันช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล มีการแบ่งปันซึ่งกัน คนในสังคม
มีความเป็นระเบียบเคารพกฎหมาย เคารพกฎกติกาต่าง ๆ รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง
ประพฤติตนในสังคมอย่างเหมาะสม และจะต้องเป็นผู้มีศีลธรรมอันดี ยอมรับเหตุผลของกันและกัน
และจะต้องมีการกระจายรายได้ที่ดี ไม่เหลื่อมล้ำกันมากเกินไป แสดงให้เห็นว่า สังคมที่ประชาชนหรือ
ชาวบ้านสามารถมีการเป็นอยู่ที่ดีได้นั้น จะต้องเป็นสังคมที่ประกอบด้วยเสรีภาพ เสมอภาพ และ
ภราดรภาพ อันเป็นเหตุที่ทำให้เกิดสันติสุขในสังคม

๒. เศรษฐกิจดี

ความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนจะมีได้ก็ต่อเมื่อประชาชนมีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แสดงให้เห็นว่า
ชาวบ้านจะต้องมีอาชีพที่มั่นคง สามารถนำรายได้มาจุนเจือครอบครัวได้อย่างสม่ำเสมอ การที่ภาครัฐ
ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้รวมกลุ่มเพื่อดำเนินการแปรรูป
ผลิตภัณฑ์ตามภูมิปัญญาหรือตามพืชผลที่เกิดขึ้นในแต่ละฤดูกาล อันเป็นการสร้างมูลค่าให้แก่สินค้า
ชุมชน รวมถึงให้คำแนะนำแหล่งการขายหรือการตลาด จะสังเกตได้จากทุกชุมชนจะมีการรวมกลุ่ม
ผลิตสินค้าตามศักยภาพหรือภูมิปัญญาที่ได้รับมาจากรบรรพบุรุษ ถ่ายทอดออกมาเป็นสินค้า ทำให้
สมาชิกในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น เมื่อมีรายได้การเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สุขภาพกายดี สุขภาพจิตดี รายได้
หมุนเวียน ปัญหาสังคมก็ไม่เกิด ความสงบเรียบร้อยก็ตามมา จากสภาวะการณปัจจุบัน เกิดปัญหา
สังคมมากมายมีสาเหตุหลักมาจากการขาดรายได้หรือระบบเศรษฐกิจครัวเรือนไม่ดีพอ ดังนั้น หาก
สังคมหรือชุมชนรู้จักรวมกลุ่มดำเนินงานกิจกรรมสร้างรายได้ร่วมกัน แบ่งปันรายได้ จัจ่ายใช้สอยใน
สิ่งที่จำเป็นหรือเหมาะสม การเป็นอยู่ของชุมชนก็จะดีขึ้น และสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตพัฒนาต่อ
ยอตให้มีความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนได้ในอนาคต

๓. คุณภาพชีวิตดี

คุณภาพชีวิตดี หมายถึง การมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี มีปัจจัย ๔ ได้แก่ อาหาร
เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ที่เหมาะสมและเพียงพอ อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดี
ปลอดภัยมีความเสี่ยงน้อย มีความสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้

ศักยภาพของตนเองในทางสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันได้ เมื่อมนุษย์รวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่ม โดยเลือกสถานที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยแล้ว ก็จะเริ่มจัดการกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการดำรงชีพ เกิดความสะดวกสบายในการเป็นอยู่และความปลอดภัยในชีวิต บางครั้งแสวงหามาเอง บางครั้งสร้างให้มันเกิดขึ้น และบางครั้งก็ตกแต่งดัดแปลงปรับปรุง และใช้ธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองทำให้เกิดความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของตนเอง ที่เราเรียกว่า “สิ่งแวดล้อม” อาจจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เช่น อากาศ แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ พื้นดิน ภูเขา ป่าไม้ หรือสัตว์ป่าอื่น ๆ หรืออาจจะเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น บ้านเรือน ถนน โรงเรียน สะพาน เขื่อนเก็บน้ำ รวมถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจและสังคมด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้น สิ่งแวดล้อมในที่นี้จึงหมายถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล กล่าวคือมนุษย์ในชุมชนจะต้องพยายามช่วยกันรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ในสภาพที่ปกติ มีความสะอาด ไม่ก่อมลพิษ ซึ่งในภาวะการณปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า มนุษย์เข้าไปอยู่ในสถานที่ใด สถานที่นั้นมักจะเกิดสิ่งสกปรกมากมาย มีสารพิษตกค้าง มีมลพิษเกิดขึ้น อากาศไม่บริสุทธิ์ ต้นไม้ถูกทำลาย เนื่องจากมนุษย์มักจะบอกว่าสิ่งที่ตนเองทำนั้นเป็นการพัฒนา ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้น ป่าไม้ลดน้อยลง เมื่อต้นไม้ลดลง น้ำก็ลดน้อยลง ฝนไม่ตกตามฤดูกาล

ดังนั้น การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยระบบสังคม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสมดุลกัน กล่าวคือจะต้องเกิดเป็นสิ่งที่ดีด้วยกันทั้ง ๓ ระบบ เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจ ต้องอยู่ในกรอบของสังคม ระบบเศรษฐกิจและสังคมต้องอยู่ภายในข้อจำกัดของคุณภาพชีวิต ไม่สามารถดำเนินการให้เกิดความยั่งยืนได้หากละเว้นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือพัฒนาสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่อีกสิ่งหนึ่ง โดยที่พยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสร้างบรรยากาศที่ดี อย่างที่กลุ่มชาวเขา ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ และชุมชนบ้านเข็กน้อย ได้ดำเนินการสร้างผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดเด่น จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่โด่งดังไปทั่วโลก ทำให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางไปสัมผัสเพียงเริ่มต้นจากขนบธรรมเนียมประเพณีที่ทำอยู่เป็นประจำทุกปี กลายเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ แต่ละปีมีรายได้เข้าสู่ชุมชนเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน ชาวบ้านมีรายได้มากขึ้น ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นการชี้ชัดถึงความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนของชุมชนอย่างแท้จริง

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยได้แก่ ๑) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม และ ๓) เพื่อเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ อันจะเป็นทิศทางนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

จากการลงพื้นที่วิจัยนั้นพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีภาษา วัฒนธรรม ประเพณี เป็นของตนเอง เช่น ภาษาพูดของกลุ่มชาวเขา บ้านเล้าลือ บ้านเพชรดำ บ้านเข็กน้อย เป็นสำเนียงภาษาท้องถิ่นของเพชรบูรณ์ เช่น ภาษาหม้ง ภาษาเย้า ภาษาลีซอ ภาษามูเซอ และภาษาจีนฮ่อ^๑ อาชีพหลักของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้แก่ การทำไร่ ทำนา ทำสวน ขายของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวและทำงานตามรีสอร์ท มีวิถีชีวิตอยู่กับป่าไม้ แต่ก็ยังอาศัยป่าไม้ในการประกอบอาชีพ ที่เด่นชัดที่สุดได้แก่ กลุ่มชาวเขา บ้านเล้าลือ บ้านเพชรดำ บ้านเข็กน้อย หมู่บ้านเหล่านี้มีวิถีการดำเนินชีวิตด้วยการทำการเกษตรกรรม เป็นระบบการเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพ มีอาชีพทางการเกษตร พืชที่ปลูกจะมีอยู่หลายชนิด เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันเทศ กะหล่ำปลี แครอท กระชายดำกระชายขาว และไม้ผล เป็นต้น ระบบการเกษตรของตำบลทุ่งสมอ ตำบลเข็กน้อย อาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติเป็นหลัก เนื่องจากพื้นที่ในการทำการเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นที่ลาดชัน จึงไม่สามารถก่อสร้างระบบชลประทานเพื่อการเกษตรได้ เนื่องด้วยตำบลทุ่งสมอ ตำบลเข็กน้อย^๒เป็นพื้นที่ราชพัสดุของกรมธนารักษ์ ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน และจำนวนพื้นที่ทำกินไม่เพียงพอ จึงทำให้ราษฎรส่วนหนึ่งได้กระจายตัวออกไปทำการเกษตรตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตตำบลทุ่งสมอ ตำบลเข็กน้อยจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมี

^๑ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑, วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗.

^๒ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑, วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗.

การร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความสมดุลอย่างต่อเนื่อง เพื่อการเป็นอยู่ที่ยั่งยืนมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของลูกหลานสืบไป

หลังจากที่ได้สนทนากับผู้นำและชาวบ้านในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การที่มีชีวิตที่ดีและมีคุณภาพ สามารถช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมไปถึงจนถึงท้องถิ่นด้วย ในเรื่องของคุณภาพชีวิต ซึ่งปัญหาหนึ่งที่พบได้เกือบทุกชุมชน พบว่ายังมีปัญหาทางด้านการดำรงชีพความเป็นอยู่ที่ยังไม่เป็นที่ต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์ การออกแบบคุณภาพชีวิตจึงเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และในการวิจัยนี้จะเน้นในเรื่องการพัฒนารูปแบบของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จากการศึกษาข้อมูลจาก ผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากมุมมองของชาวบ้าน คือ ช่วยลดปัญหาในการประกอบอาชีพได้มากขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางที่จะทำให้ชาวบ้านอยู่รอดและประสบผลสำเร็จได้นั้น ชาวบ้านได้ให้ความคิดเห็นว่า เมื่อมีการรวมกลุ่มกันเกิดขึ้นภายในชุมชน ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานก็จะสามารถดำเนินการเป็นผลสำเร็จ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตก่อให้เกิดคุณูปการการดำเนินชีวิตต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ทุกคนจึงควรรู้จักและเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตให้ถูกต้องและช่วยกันพัฒนาปรับปรุงชีวิตตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพที่ดีร่วมกันได้ในที่สุด การพัฒนาคุณภาพชีวิต ถือว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะปัญหาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ส่วนใหญ่ก็มีสาเหตุมาจากมนุษย์นั่นเอง เช่น ปัญหาจำนวนประชากรมากเกินไป ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาทางสังคม รวมถึงค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม

๕.๑.๒ การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม

จากการลงพื้นที่วิจัยนั้นพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขาเผ่าม้งในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งกระจายอยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ในอำเภอเขาค้อ เช่น ตำบลทุ่งสมอ ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ตำบลเข็กน้อย ชุมชนบ้านเข็กน้อย จะจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ปีใหม่ม้ง ที่หมู่บ้านของชาวไทยม้ง และประเพณีปีใหม่ของพวกเขาดตรงกับ วัน ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑ ของม้ง ซึ่งตรงกับปฏิทินไทยคือ ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๒ หรือ ปฏิทินจีน คือ ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑๒ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในระยะเวลาระหว่างเดือน ธันวาคม-มกราคมของทุกปี ซึ่งในวันปีใหม่นี้ของชาวม้งจัดเป็นงานประเพณีที่ชาวม้งรอคอยอย่างใจจดใจจ่อ เนื่องจากจะเป็นการพบปะกันระหว่างกลุ่มญาติมีประเพณีขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์และผู้อาวุโส เป็นวันที่หนุ่ม ๆ สาว ๆ ในหมู่บ้านจะได้เลือกคู่ มีการจัดการแข่งขันกีฬาประเพณีและการละเล่นต่าง ๆ เช่น ลูกข่าง ลูกข่วง และยังมีการแข่งขันล่อเลื่อนไม้ชิงแชมป์ประเทศไทยซึ่งเป็นกีฬาที่ทำหาย

น่าสนใจเป็นอย่างมาก แต่นอกการเล่นที่สร้างความสนุกสนานแล้วชาวม้งก็ไม่ลืมที่จะทำพิธีกรรมต้อนรับปีใหม่ซึ่งจัดเป็นพิธีกรรมที่ชาวม้งให้ความสำคัญกันมาก กิจกรรมประเพณีของชาวม้งได้สะท้อนความผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติการรักษาสิ่งแวดล้อมเห็นได้จากการดูแลต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ และในส่วนของการเล่นนั้นก็แฝงไว้ด้วยความสัมพันธ์ของสังคม เช่น การโยนลูกช่วงซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวพบปะเลือกคู่กันตามครรลองของวัฒนธรรม ประเพณีจึงมีความหมายและคุณค่าของการดำรงอยู่ของบุคคลและสังคมนั่นเอง

จากการที่ได้สนทนากับผู้นำและชาวบ้านในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ การยกระดับคุณภาพชีวิตผ่านการจัดกิจกรรมปีใหม่ม้ง คือ การรักษาและยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้คงอยู่สืบต่อไป การให้ชุมชนมีส่วนร่วมดูแลพัฒนาและรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือความเสียหายแก่ลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งชุมชนนั้น และการช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนได้รับประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยวที่ตนเองมีส่วนร่วมด้วยรวมถึงการยกระดับคุณภาพชีวิต การประชาสัมพันธ์ของกิจกรรมปีใหม่ม้ง ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น เพื่อไม่ให้กระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๕.๑.๓ แนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

จากการลงพื้นที่วิจัยนั้นพบว่า แนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อเสริมพลังความเข้มแข็งให้แก่ชนบทชนนิยม จารีต ประเพณีและพิธีกรรมของชุมชน เช่น ลักษณะสถานการณ์การปรับตัวเพื่อสร้างสมดุลในการดำรงอยู่ของคนในชุมชนและผลการเปลี่ยนแปลงทุนวัฒนธรรมที่มีต่อการพัฒนาชุมชนดังกล่าวข้างต้น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ทุนวัฒนธรรมที่อาศัยการสถาปนาเพื่อพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนได้ ในลักษณะการใช้เสริมพลังความเข้มแข็งแก่ชนบทชนนิยม จารีตประเพณี และพิธีกรรมของชุมชน อาทิ การเกิด การตาย การแต่งงาน ประเพณีปีใหม่ม้ง ฯลฯ ในปัจจุบัน ได้ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างมูลค่าที่เป็นเงินมากกว่าการใช้เพื่อสร้างคุณค่าที่เป็นคุณธรรม ทำให้ชนบทชนนิยม จารีตประเพณีและพิธีกรรมหลายอย่างของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย ที่ไม่สามารถสร้างมูลค่าได้ถูกลดความสำคัญลง บางอย่างสูญหายไป บางอย่างยังคงจัดขึ้นแต่พอเป็นพิธีบ้าง สถานการณ์ดังกล่าวนี้สามารถฟื้นฟูและพัฒนาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนได้ หากได้ นำเอาแนวนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมที่อาศัยการสถาปนามาเสริมพลังให้ชุมชนเกิดความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าที่เป็นของเดิมแล้วนำมาใช้เสริมพลังในการดำเนินงานให้ชนบทชนนิยม จารีตประเพณี และพิธีกรรมของชุมชน สามารถสร้างคุณค่า และมีมูลค่าได้ควบคู่กันไป

การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมในการประเมิน เพื่อที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ผนวกกับคนในสังคมเพื่อให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม การเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อหาสาเหตุของปัญหาและร่วมในการตัดสินใจซึ่งถือว่าสำคัญเพราะถ้าชุมชนไม่สามารถรับรู้และเข้าใจในปัญหาด้วยตนเองแล้วการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ก็ไม่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลในชุมชน ดังนั้นบุคคลในชุมชนต้องมาทำความเข้าใจและรับรู้ปัญหาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

๒) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกล่าวคือ เมื่อบุคคลในชุมชนได้รับรู้และเข้าใจในปัญหาของตนเองแล้วก็จำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะวางแผนและการดำเนินกิจกรรมเพื่อหาแนวทางที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหา นั้น รวมทั้งการคัดเลือกแนวทางที่ดีที่สุดเพื่อให้แก้ไขปัญหาได้ถูกต้องและตรงประเด็นปัญหา

๓) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ถึงความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับชุมชนทำให้มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

๔) การมีส่วนร่วมและการติดตามประเมินผล การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตามแต่ถ้าหากบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการติดตามประเมินผลแล้วจะทำให้บุคคลเหล่านั้นได้ทราบถึงระดับของผลงานที่ตนเองได้ปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงในครั้งต่อไป

จากการศึกษาข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า แนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต้องใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการส่งเสริมศักยภาพชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยทุนทางสังคมที่จับต้องได้และที่จับต้องไม่ได้ นำไปสู่การเป็นชุมชนท่องเที่ยวทุนทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ อีกทั้งปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชุมชนเป็นปัจจัยหนุนเสริมเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๑) การฝึกอบรมการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ๒) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ดี ๓) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย ๔) การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัด และ ๕) ส่งเสริมการตลาดชุมชนท่องเที่ยว ควรจัดกิจกรรมเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้

ทุนทางวัฒนธรรมเป็นฐานและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ หนุนเสริมการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีรายได้ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

๕.๒ การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการมีส่วนร่วมการพัฒนาคุณภาพชีวิตก่อให้เกิดคุณูปการในการดำเนินชีวิตต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ทุกคนจึงควรรู้จักและเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตให้ถูกต้องและช่วยกันพัฒนาปรับปรุงชีวิตตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพที่ดีร่วมกันได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อมร รักษาสัตย์ และ ชัตติยา กรรณสูต^๓ การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในทุกระบบที่ทำการ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพ (Qualitative Changes) ส่วนการแปลงรูป (Transformation) เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมกระทำการ (Environmental Change) ซึ่งนอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพ และปริมาณ เช่น การคมนาคมของประเทศไทย เมื่อเริ่มแรกได้มีการใช้รถเทียมม้า แล้วปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยใช้เครื่องจักรไอน้ำมาทำรถไฟ และค่อย ๆ ปรับปรุงให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น เรื่อย ๆ ขึ้น การเปลี่ยนแปลงจากรถม้ามาเป็นรถไฟ หรือเป็นรถยนต์ หรือเครื่องบิน จนเป็นจรวดก็ดี นับได้ว่าเป็นการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม^๔ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักศิลปวัฒนธรรมเชิงพุทธในจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

กิจกรรมปีใหม่ม้งถือเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ การจัดกิจกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้นำชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ประชาชน เด็ก และเยาวชนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอย่างดี ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันทำให้เกิดความรักสามัคคีในชุมชนและหมู่คณะที่ร่วมกันทำกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นประเพณีของชุมชน หากว่าผู้นำชุมชนหรือองค์กรภาครัฐไม่เอา

^๓ อมร รักษาสัตย์ และ ชัตติยา กรรณสูต, *ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ* : ชุมชนสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๑๕) หน้า ๒ – ๘.

^๔ พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, “การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักศิลปวัฒนธรรมเชิงพุทธในจังหวัดเพชรบูรณ์”, *รายงานการวิจัย*, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐), หน้า ๙๔.

ใจใส่ในเรื่องของวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอมรา พงศาพิชญ์^๕ วัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทหลัก ก็คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ ซึ่งเกิดจากความคิดของมนุษย์ เช่น อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ศิลปกรรมประติมากรรม ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งใช้เป็นประจำทุกวัน และวัฒนธรรมทางจิตใจ หรือที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นสัญลักษณ์ และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ระบบความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และกริยามารยาท การดำรงชีวิตของชาวบ้านในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ก็ไม่สามารถสร้างเครือข่ายในชุมชนได้ ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมปีใหม่ม้งทุกครั้ง ก็ได้ประชาสัมพันธ์โดยการให้ประชาชนเด็ก และเยาวชนได้รับรู้ถึงกิจกรรมที่จัดขึ้น ได้เห็นความสำคัญวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนของตนเองที่มีคุณค่าแก่การรักษาไว้ให้ตราบนานเท่านานสืบไป การเข้าร่วมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเข้าร่วมจัดกิจกรรมปีใหม่ม้งที่เป็นประเพณีที่จัดขึ้น มีการเชิญชวนให้เข้าร่วมอย่างพร้อมเพรียงกัน เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไว้ให้คงอยู่ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเด็ก และเยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมปีใหม่ม้งที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมปีใหม่ม้ง ประชาชน เด็ก และเยาวชนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโฆสิต บั่นเปี่ยมรัชฎ์^๖ การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า และความมั่นคง การพัฒนายังควร หมายถึง ความเป็นธรรม อีกด้วย โดยเฉพาะความเป็นธรรมในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมได้เข้ามีส่วนร่วม และได้รับผลตอบแทนจากการที่มีส่วนในการพัฒนาตามควร ดังนั้น การพัฒนาที่เราต้องการจึงควรเป็นการพัฒนาในรูปแบบที่ช่วยสร้างความเป็นธรรมด้วย

การที่ประชาชนหรือชาวบ้านในชุมชนนั้น ๆ มีการเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข กล่าวคือการดำเนินชีวิตไม่เคร่งเครียดมากเกินไป เป็นสังคมที่ไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจกันช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล มีการแบ่งปันซึ่งกัน คนในสังคมมีความเป็นระเบียบเคารพกฎหมาย เคารพกฎกติกาต่าง ๆ รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ประพฤติตนในสังคมอย่างเหมาะสม และจะต้องเป็นผู้มีศีลธรรมอันดี ยอมรับเหตุผลของกันและกัน และจะต้องมีการกระจายรายได้ที่ดี ไม่เหลื่อมล้ำกันมากเกินไป แสดงให้เห็นว่า สังคมที่ประชาชนหรือชาวบ้านสามารถมีการเป็นอยู่ที่ดีได้นั้น จะต้องเป็นสังคมที่ประกอบด้วยเสรีภาพ เสมอภาพ และภราดรภาพ อันเป็นเหตุที่ทำให้เกิดสันติสุขในสังคม

^๕ อมรา พงศาพิชญ์, *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ ๔. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๒๕-๓๑.

^๖ โฆสิต บั่นเปี่ยมรัชฎ์, *ทรัพยากรธรรมชาติกับการพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๓๒), หน้า ๒๕.

ความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนจะมีได้ก็ต่อเมื่อประชาชนมีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านจะต้องมีอาชีพที่มั่นคง สามารถนำรายได้มาจุนเจือครอบครัวได้อย่างสม่ำเสมอ การที่ภาครัฐให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ได้รวมกลุ่มเพื่อดำเนินการแปรรูปผลิตภัณฑ์ตามภูมิปัญญาหรือตามพืชผลที่เกิดขึ้นในแต่ละฤดูกาล อันเป็นการสร้างมูลค่าให้แก่สินค้าชุมชน รวมถึงให้คำแนะนำแหล่งการขายหรือการตลาด จะสังเกตได้จากทุกชุมชนจะมีการรวมกลุ่มผลิตสินค้าตามศักยภาพหรือภูมิปัญญาที่ได้รับมาจากบรรพบุรุษ ถ่ายทอดออกมาเป็นสินค้า ทำให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล และคณะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน ด้วยการสังเคราะห์งานวิจัย” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย มีจำนวน ๓ กลุ่มปัจจัยได้แก่ ปัจจัยด้านจิตลักษณะ และปัจจัยด้านสถานการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ มีจำนวน ๖ ปัจจัยย่อยคือ วิธีชีวิตดั้งเดิมของชาวไทยพวน บรรทัดฐานทางสังคมของชาวไทยพวน ประเพณีของชาวไทยพวน วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การพัฒนาทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในชุมชนชาวไทยพวน ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ มีจำนวน ๑ ปัจจัยย่อยคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย และพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงผล มีจำนวน ๖ ปัจจัยย่อย คือ การรวมกลุ่ม การเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิม การเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวไทยพวน และการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวไทยพวน การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืน คือการส่งเสริมปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมวัฒนธรรมไทยพวนอย่างยั่งยืนจำนวน ๓ กลุ่มปัจจัย เพื่อนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมตามค่านิยม และวัฒนธรรมไทยพวนอย่างต่อเนื่องยั่งยืนต่อไป” เมื่อมีรายได้การเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สุขภาพกายดี สุขภาพจิตดี รายได้หมุนเวียน ปัญหาสังคมก็ไม่เกิด ความสงบเรียบร้อยก็ตามมา จากสถานการณ์ปัจจุบัน เกิดปัญหาสังคมมากมายมีสาเหตุหลักมาจากการขาดรายได้หรือระบบเศรษฐกิจครัวเรือนไม่ดีพอ ดังนั้น หากสังคมหรือชุมชนรู้จักรวมกลุ่มดำเนินงานกิจกรรมสร้างรายได้ร่วมกัน แบ่งปันรายได้ จับบ้างใช้สอยในสิ่งที่จำเป็นหรือเหมาะสม การเป็นอยู่ของชุมชนก็จะดีขึ้น และสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตพัฒนาต่อยอดให้มีความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนได้ในอนาคต

การมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี มีปัจจัย ๔ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยา รักษาโรค ที่เหมาะสมและเพียงพอ อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีปลอดภัยมีความเสี่ยงน้อย มี

๙ นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล และคณะ, “การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทยอย่างยั่งยืนด้วยการสังเคราะห์งานวิจัย”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๗)

ความสามารถเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ศักยภาพของตนเองในทางสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันได้ เมื่อมนุษย์รวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่ม โดยเลือกสถานที่ตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยแล้ว ก็จะเริ่มจัดการกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการดำรงชีพ เกิดความสะดวกสบายในการเป็นอยู่และความปลอดภัยในชีวิต บางครั้งแสวงหาตนเอง บางครั้งสร้างให้มันเกิดขึ้น และบางครั้งก็ตกแต่งดัดแปลงปรับปรุง และใช้ธรรมชาติที่เกิดขึ้นเอง ทำให้เกิดความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของตนเอง

ดังนั้น การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยระบบสังคมดี เศรษฐกิจดี และคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสมดุลกัน กล่าวคือจะต้องเกิดเป็นสิ่งที่ดีด้วยกันทั้ง ๓ ระบบ เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจ ต้องอยู่ในกรอบของสังคม ระบบเศรษฐกิจและสังคมต้องอยู่ภายในข้อจำกัดของคุณภาพชีวิต ไม่สามารถดำเนินการให้เกิดความยั่งยืนได้หากละเว้นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือพัฒนาสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่อีกสิ่งหนึ่ง โดยที่พยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสร้างบรรยากาศที่ดี ได้ดำเนินการสร้างผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดเด่น จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่โด่งดังไปทั่วโลก ทำให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางไปสัมผัส เพียงเริ่มต้นจากชนบทธรรมดาสามัญที่ทำอยู่เป็นประจำทุกปี กลายเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ แต่ละปีมีรายได้เข้าสู่ชุมชนเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน ชาวบ้านมีรายได้มากขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นการชี้ชัดถึงความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดพิระพงษ์ ฐิตธมโม,ดร.และคณะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการนิเวศวิทยาวัฒนธรรมของเครือข่ายวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า ระบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นที่ยอมรับกันว่า การพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงก็มีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างก็เป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ในการพัฒนาเราเห็นผลบวกมากมาย^๔ ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของโครเบียร์ (Kroeber) นิยามวัฒนธรรมว่า “วัฒนธรรมประกอบไปด้วยแบบแผนพฤติกรรมที่ได้มาโดยการเรียนรู้ และที่ถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งโดยใช้ระบบสัญลักษณ์นั้นเป็นผลสำเร็จที่แตกต่างกันไปในกลุ่มชนต่าง ๆ วัฒนธรรมยังรวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมยังประกอบไปด้วย ความคิดตามประเพณี (ที่มีประวัติศาสตร์และมีการเลือกมาจากหลาย ๆ

^๔ พระปลัดพิระพงษ์ ฐิตธมโม, “การจัดการนิเวศวิทยาวัฒนธรรมของเครือข่ายวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐), หน้า ๙๑.

อย่าง) และค่านิยมที่ติดตามมา ระบบวัฒนธรรมนั้นอาจพิจารณาในแง่หนึ่งว่าเป็นผลผลิตของการกระทำ และในอีกแง่หนึ่ง มันเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการกระทำต่อ ๆ ไป^๔

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติสำหรับผู้เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยมีความเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลจากการวิจัยไปปฏิบัติสำหรับผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม และกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ คือ อยากให้รัฐบาลสนับสนุนทุนการศึกษา ส่งเสริมทุนเรียนดีแต่ยากจน สนับสนุนในด้านของงบประมาณ เพื่อได้สร้างแหล่งเรียนรู้ ในการพัฒนาผ้าปักและกิจกรรมปีใหม่ม้ง แหล่งเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าปักและกิจกรรมปีใหม่ม้ง ที่เป็นวัฒนธรรม ความเชื่อ จารีต ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนส่วนที่สอง เป็นข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน ที่ควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ให้กับประชาชน เด็ก และเยาวชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดของผ้าปัก และพัฒนากิจกรรมปีใหม่ม้ง ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาตลาดของผ้าปัก และพัฒนา กิจกรรมปีใหม่ม้ง มีการจัดประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างจริงจัง จัดสภาพภูมิทัศน์รอบ ๆ ชุมชนให้เหมาะสม มีการจัดทำหนังสือหรือสื่อภาพเคลื่อนไหว รวมทั้งเว็บไซต์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง ผู้นำชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เองต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาตลาดของผ้าปัก และพัฒนา กิจกรรมปีใหม่ม้ง

๒) การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จะพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและเป็นประโยชน์ สูงสุดต่อทั้งคนท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมและนักท่องเที่ยวได้

^๔ Kroeber, A.L., & Kluckhohn, C., Culture : a review of concepts and definition.

(New York: Vintage Books, 1952)

นั้น จำเป็นต้องเริ่มต้นจาก “การมีส่วนร่วม” ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทั้งผู้ที่อยู่ในชุมชนและผู้ที่ได้รับจากการใช้มรดกทางวัฒนธรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนท้องถิ่นที่เป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนจำเป็นต้องมีบทบาทสูงสุดในการตัดสินใจว่าจะให้มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้นพัฒนาไปในทิศทางใด โดยผ่านกระบวนการของการวางแผนที่เป็นระบบและกลยุทธ์การพัฒนาอื่น ๆ ทั้งนี้หัวใจสำคัญของการวางแผนการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีการเติบโตอย่างยั่งยืน คือการรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งจะสำเร็จลุล่วงไปได้จะต้องอาศัยความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นและชุมชน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพร้อมกับการอนุรักษ์พัฒนาวัฒนธรรมให้ยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการศึกษาแบบเชิงลึกเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ว่า มีลักษณะเป็นอย่างไร และมีทุนทางวัฒนธรรมอะไรใหม่ ๆ ที่ช่วยในการการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้บ้าง
- ๒) ควรมีการศึกษาการยกระดับคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ของแต่ละท้องถิ่น
- ๓) ควรทำการศึกษาการเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป
- ๔) ควรทำการศึกษาด้านเศรษฐกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมการตลาดชุมชนควรจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นฐานและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนเป็นการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีรายได้ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น
- ๕) ควรทำการศึกษาด้านองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้สามารถนำไปถ่ายทอดเป็นเทคนิค วิธีการและกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ๖) ควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปเสริมสร้างการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ :

กาญจนา แก้วเทพ และ สมสุข หินวิมาน. สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง

กับสื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, ๒๕๕๑.

กฤษณา ศักดิ์ศรี. มนุษย์สัมพันธ์ เล่ม ๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บำรุงสาสน์, ๒๕๓๔.

ขจิตภัย บุรุษพัฒน์, ชาวเขา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพรววิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๑๘.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. คู่มือการบริหารและการจัดการโครงการทางวัฒนธรรม.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๔.

คณาจารย์ภาควิชาสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา. สังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

งามพิศ สัตย์สงวน. หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : บริษัทราม

การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๓.

เงาศิลป์ คงแก้ว. ชีวิตบนเส้นด้ายของ ๑๓ เผ่าไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสามัคคีสารดอก

หญ้าจำกัด, ๒๕๓๗.

จ่านงค์ อติวัฒนสิทธิ์ รศ.ดร.. สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

จ่านงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

๒๕๓๗.

ชมรมบริการวิชาการ สถาบันวิจัยชาวเขา. ชาวเขา : ความเข้าใจกับชนเผ่าต่างวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่

ที่ ๒. เชียงใหม่: นันทกานต์ กราฟฟิค/การพิมพ์, ๒๕๔๑.

ชาญชัย อินทรประวัติ. การพัฒนาคุณภาพชีวิต. นครราชสีมา: เอเชียสาส์น, ๒๕๔๗.

ชุดา จิตพิทักษ์. สังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. สงขลา : โครงการตำรา วิชาการ

มูลนิธิมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๒๘.

ณรงค์ เสียงประชา. **มานุษยวิทยาประยุกต์ในการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๑.

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และคณะ. **การสำรวจสถานะองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๗.

เดือน ดำดี. **ศาสนศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑.

ทิพย์วัลย์ เรืองขจร. **วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต**. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, ๒๕๕๔.

นิพนธ์ คันทะเสวี. **มนุษย์สัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๘.

นิยพรรณ วรรณศิริ (ผลวัฒน์). **มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.

บรรพต วีระสัย และคณะ. **สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น ; การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๙.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. **ชาวเขาในไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๕.

ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ. **ระบบเครือญาติและการจัดระเบียบสังคม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ประสิทธิ์ ลิปรีชา. **มั่ง หลากหลายชีวิตจากขุนเขาสู่เมือง**. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์มั่งเมือง, ๒๕๔๘.

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แปลน พรินติ้ง จำกัด, ๒๕๔๖.

ภาวิที ทองอุทัย และคณะ. **ยุคทองของนักเศรษฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗.

มติชน. **พจนานุกรม ฉบับมติชน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๗.

ยศ สันตสมบัติ ดร.. **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

ยัง มีอดแต่ง. **ประวัติของชาวแม้ว(ม้ง)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๐.

ระวีวรรณ ชุ่มพุกษ์. **มานุษยวิทยา**. โครงการผลิตตำรามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต

ปัตตานี : สงขลาการพิมพ์.

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์. **ปาฐกถา “ทุนวัฒนธรรม”** พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ : มูลนิธิไชยยัง ลิมทองกุล, ๒๕๓๙.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : นาน มีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

ลีศักดิ์ ฤทธิ์เนติกุล. **การปรับตัวกับวิถีชีวิตใหม่ในชุมชนเมืองของชาวเขาเผ่าม้ง** : กรณีศึกษาเขต อำเภอเมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่: ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา, ๒๕๔๐.

วิธาน สุชีวงศ์และสนธิ์ บางยี่ขัน. **ปรัชญาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๓.

วิรัช เตียงหงษากุล. **การพัฒนาชุมชนตามแนวความคิดปรัชญาตะวันตก**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙.

วิรัช ธีรพันธุ์เมธี. **พุทธปรัชญาการปกครอง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ดวงแก้ว, ๒๕๔๗.

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหารระหว่างไทย-สหรัฐฯ. **คู่มือว่าด้วยชาวเขาเผ่าม้ง**. พระนคร : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร, ๒๕๑๒.

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. **คุณภาพชีวิต การทำงาน และความสุข**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส, ๒๕๕๖.

สถาบันวิจัยชาวเขา. **ชาวเขา : ความเข้าใจกับชนเผ่าต่างวัฒนธรรม**. เชียงใหม่: นันทกานต์กราฟฟิคการพิมพ์, ๒๕๔๑.

สถาบันวิจัยชาวเขา. **ปณิกะชาวเขา**. เชียงใหม่ : นันทกานต์ กราฟฟิคการพิมพ์, ๒๕๓๙.

สถาบันวิจัยชาวเขา. **ชาวเขาในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: กรมประชาสงเคราะห์, ๒๕๓๕.

เสถียรพงษ์ วรรณปก. **สูตรสำเร็จแห่งชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๓.

สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขาในประเทศไทย. **องค์ความรู้ท้องถิ่นชนเผ่าม้ง**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์โดยสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม, ๒๕๔๕.

สมิทธิ์ สระอุบล. **มานุษยวิทยาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๘.

สมภาร พรหมทา. **พุทธปรัชญา มนุษย์ สังคม และปัญหาจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์

ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. **วัฒนธรรมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย,
สุนทรี พรหมเมศ รศ.. **ชาวเขาในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.

สุวรรณ เพชรนิล. **วัฒนธรรมและศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๕, กรุงเทพมหานคร : กิ่งจันทร์การพิมพ์, ๒๕๓๒.
สุวิไล เปรมศรีรัตน์. **แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย, วารสารภาษาและวัฒนธรรม**,
๒๕๔๐.

อัจฉรา นวจินดา และ ขจีรัส ภิรมย์ธรรมศิริ. “ความพึงพอใจตัวแปรกลางการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ผู้สูงอายุ”, ใน **เอกสารประกอบการสัมมนา การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ**
สมาคมนักประชากร, ๒๕๓๔.

อมรา พงศาพิชญ์. **วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา**.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

อมรา พงศาพิชญ์. **วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

อมรา พงศาพิชญ์. **สังคมและวัฒนธรรม: มนุษย์กับวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๕, กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

อุดม เขยกiewicz. **วัฒนธรรมกับความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา**. กรุงเทพมหานคร : ภูมิปัญญา, ๒๕๕๓.

เอกสารการสอนชุดวิชา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. **มนุษย์กับสังคม**. นนทบุรี :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๓.

๒) งานวิจัย

กมล บุญเขต, “การจัดการความรู้ทุนทางภาษาและวัฒนธรรมกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชาติ
พันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบูรณ์”, **รายงานการวิจัย**, สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๘).

คมคาย หมื่นสาย, “การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการองค์การอิสระ กรณีศึกษาสภาวัฒนธรรม
เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์”, **เพชรบูรณ์ : สภาวัฒนธรรมเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์, จุลทรรศน์**

พยาฆรานนท์, (๒๕๓๕), ประวัติการสร้างอนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง, **รายงานการวิจัย**,
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญูณ, ๒๕๕๐.

ชนกพร ไผ่สิทธิกุล, “การอนุรักษ์ชุมชนและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ริมแม่น้ำกก จังหวัด
เชียงราย”, **รายงานวิจัย**, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๔.

ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ, “ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ศูนย์การแพทย์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก”, **รายงานการวิจัย**,
คณะแพทยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๕.

ดวงจันทร์ สีหาราช, “การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการองค์ความรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นทางวัฒนธรรมและประเพณี ชาวเขาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัด
เพชรบูรณ์” **รายงานการวิจัย**, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๖๒.

นฤมล ลกะวงศ์, “กระบวนการจัดการเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ
บ้านหนองมณฑา อำเภอแม่วง จังหวัดเชียงใหม่”, **การท่องเที่ยวไทยนานาชาติ**, ปีที่ ๑๐
ฉบับที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

นิตยา ทองเสนอ และอุทิศ สังข์รัตน์, จัดการวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิง
สร้างสรรค์ในตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง **วารสารมนุษยศาสตร์
สังคมศาสตร์** มหาวิทยาลัยทักษิณ, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑, ๒๕๕๘.

พัชรี หล้าแหล่ง, “การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวน
ปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้”, **รายงานการวิจัย**, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๕๖.

พระศรีรัตนมณี (ขวัญรัก เกษรบัว), “การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนโดยใช้ทุนวัฒนธรรม
ท้องถิ่น”, **รายงานการวิจัย**, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
วิทยาลัย, ๒๕๕๙.

พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, “การจัดการนิเวศวิทยาวัฒนธรรมของเครือข่ายวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์
ในจังหวัดเพชรบูรณ์”, **รายงานการวิจัย**, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, “การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักศิลปวัฒนธรรม
เชิงพุทธในจังหวัดเพชรบูรณ์”, **รายงานการวิจัย**, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

มาฆะ ขิตตะสังคะ, รองศาสตราจารย์ ดร. และคณะ, “วัฒนธรรมและภาษาสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์
บริเวณภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย”, **รายงานวิจัย**, วิทยาลัยนานาชาติภูมิภา
ลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓.

สุนิสา ฉันทรัตนโยธิน, "ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านดอยปู่ย ตำบลสุเทพ
อ.เมือง จ.เชียงใหม่." **รายงานการวิจัย**, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖.

สุวรรณฤทธิ์ วงศ์ขุ่ม. ทูทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนท่าคา อำเภอมะนัง
จังหวัดสมุทรสงคราม **วารสารวิจัยและพัฒนา**, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ ๒ ฉบับ
ที่ ๒, ๒๕๕๓.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว, “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนใน
การบริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษา การถ่ายทอดดนตรีพื้นบ้าน “มโหรีบ้านปางกลาง”
ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว”, **รายงานการวิจัย**, สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๑.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช, “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและ
ชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษา “ประเพณีสวดด้าน วัดพระมหาธาตุ
วรมหาวิหาร”, **รายงานการวิจัย**, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวง
วัฒนธรรม, ๒๕๕๑.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา, “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหาร
จัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษาประเพณีรับเทียนดาในตำบลดีหลวง อำเภอสทิงพระ จังหวัด
สงขลา”, **รายงานการวิจัย**, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม,
๒๕๕๑.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ, “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการ
บริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษา พิธีแซนโดนตา อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ”,
รายงานการวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๑.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี, “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหาร
จัดการวัฒนธรรม กรณีศึกษาการสืบทอดแม่บ้านป่าสัก”, **รายงานการวิจัย**, สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๑.

สำราญ ท้าวเงิน, “การจัดการความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

ในจังหวัดเพชรบูรณ์สู่ทุนทางปัญญา”, รายงานการวิจัย, สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๙.
 อนุกุล ต้นสุพล, “นิเวศวิทยาวัฒนธรรม : ภัยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”, วารสารวิชาการ, คณะ
 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ปีที่ ๑๒ ฉบับ
 ที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙.

๒. ภาษาอังกฤษ :

- Bolles, R. C.. **Learning Theory**. New York: Holt Rinehart and Winston. 1975.
- Bourdieu, P..The forms of capital. In J. Richardson (Ed.). **Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education**. New York: Greenwood, 1886.
- Brown, J. Marvin. **From Ancient Thai to Modern Dialects**. Bangkok: Social Science Association Press of Thailand, 1965.
- Campbell, A.. Converse, P.E. and Rodgers W.L., **The Quality of American Life**. New York: Russell Sage Foundation, 1976.
- Cronbach, L., J. **Education Psychology**. New York : Harcourt. Brance and Company.1963.
- Cummins, R.A.. “The comprehensive quality of life scale (fifth edition)”, **Proceeding of the First International Conference on Quality of Life in Cities, Singapore**. Vol. 4 No 6 March, 1998.
- De Vries, R.. “Vygotsky, Piaget, and education: A reciprocal assimilation of theories and education practices”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.uni.edu/freeburg/>
- Durkheim, Emile. **On the Division of Labor in Society**. New York : Macmillan Press, 1933.
- Gagne, R.M. **The Conditions of Learning**. 4th ed. New York : Holt Rinehart and Winston. 1985.
- Harland, D.. **Social Indicators toward the Measurement of Quality of Life**. Ottawa: Social and Human Analysis Branch, Department of Regional Economic Expansion, 1972.
- Horton, P.B. and Chester L. **Hunt Sociology**. Mc. Graw-Hill Inc., 1972.

- Hilgrad and Gordon H. Bower. **Theories of Learning**. New York : Meredith. 1966.
- Klausmeier, J.K. & Goodwin, W. **Learning and Human Abilities Education Psychology**. New York : Harper and Row. 1966.
- Liu, B.C.. **Quality of Life Indicators in U.S. Metropolitan Areas: A Statistical Analysis**. New York: Praeger, 1975.
- Maslow, A.H.. **Motivation and Personality**. New York: Harper Collins, 1954.
- McCall, S.. “Quality of life”, **Social Indicators Research**. No. 2, 1975.
- McRobbie, Angela. **The Uses of Cultural Studies: a Textbook**. Thousand Oaks : SAGE, 2005.
- Morris L. Bigge S. Samuel Shermis. **Learning Theories For Teachers : How Does Skinner’s Operant Conditioning Work?**. New York : Macmillan, 1988.
- Mouley, Lynda W. **Database for Special Libraries : a Strategic Guide to Information Management**. New York : Greenwood press. 1991.
- Richardson, J.. **Handbook of Theory of Research for the Sociology of Education**. New York: Greenword, 1986.
- Robbins, S. P.. **Organizational behavior (10th ed.)**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 2003.
- Scitovsky, T.. **The Joyless Economy: An Inquiry into Human Satisfaction and Consumer Dissatisfaction**. Toronto: Oxford University Press, 1976.
- Slavin, R.E.. **Educational Psychology**. 2nd ed. New Jersey : Prentice-Hall. 1988.
- Storey, D. J.. **Understanding the Small business Sector**. New York: Routledge, 1999.
- Throsby, D.. **Economy and Culture**. Cambridge The Press Syndicate of the University of Cambridge, 2001.
- Travers, Robert M. W. **An Introduction to Educational Research**. New York : Macmillan. 1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ใบรับรองขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

**ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม**

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.๗๑๕/๒๕๖๗

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอ การวิจัยตามรายงานการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการ มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากลตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ในจังหวัดเพชรบูรณ์
(Upgrading the Cultural Capital and Improving the Quality of Life of Ethnic Groups in Phetchabun Province)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: MCU RS 800767016

สถาบันที่สังกัด: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมือง

ผู้วิจัยหลัก: พระปลัดพีระพงศ์ อุตมโม, ดร.

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

๑. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗
๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗
๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	ฉบับที่ วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๗

(พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.)

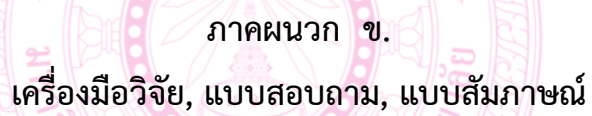
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

หมายเลขใบรับรอง: ว.๗๑๕/๒๕๖๗

วันที่ให้การรับรอง: ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

วันหมดอายุใบรับรอง: ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๘

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) การวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ ๑) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม ๓) เพื่อเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น ๕ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ ๓ การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม

ตอนที่ ๔ แนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ ๕ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มุ่งนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ซึ่งข้อมูลที่ได้จะไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานและสถานภาพของท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ด้านการเผยแผ่วัฒนธรรม การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไป จึงขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อตามสภาพจริง

ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

พระปลัดพิระพงศ์ จิตธมโม, ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์
สำนักงานวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๖๗๐-๒๑๓๒, ๐๘-๙๒๗๑-๑๓๐๕

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....ฉายา.....

ตำแหน่ง.....สัมภาษณ์ที่.....

วัน..... เดือน..... ปีที่ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑) ในทัศนะของท่านกลุ่มชาติพันธุ์ควรได้รับพัฒนาชีวิตด้านใดบ้างและในลักษณะใด

.....

.....

.....

๒) ท่านมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ อย่างไร

.....

.....

.....

๓) ท่านเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ควรเป็นบทบาทและหน้าที่ของใคร

.....

.....

.....

๔) ท่านมีแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

๕) การพัฒนาคุณภาพชีวิตก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม

๑) ในทัศนะของท่านทุนทางวัฒนธรรมใดที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน

.....

.....

.....

๒) ท่านเห็นว่าการดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ควรเป็นบทบาทและหน้าที่ของใคร

.....

.....

.....

๓) กลุ่มชาติพันธุ์ควรมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพชีวิตในประเด็นใดบ้าง และอย่างไร

.....

.....

.....

๔) ท่านมีแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

๕) ท่านคิดว่าเมื่อมีการยกระดับคุณภาพชีวิตแล้วกลุ่มชาติพันธุ์จะมีความเป็นอยู่หรือการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่

.....

.....

.....

**ตอนที่ ๔ แนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์
ในจังหวัดเพชรบูรณ์**

๑) ในทัศนะของท่านการกำหนดแนวนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานใด

.....

.....

.....

๒) แนวนโยบายหรือองค์กรต่าง ๆ กำหนดเพื่อเป็นแผนงานในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ควรมีประเด็นสำคัญ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

๓) ท่านคิดว่าการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ควรมีลักษณะอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

๔) ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

๕) ท่านคิดว่ากลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ ๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑. ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๑ ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

๑.๒ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๒. ด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม

๑.๑ ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

๑.๒ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๓) ด้านการเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติ
พันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๑ ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

๑.๒ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์
ในจังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง :

แบบสอบถามการวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม เพื่อเสนอแนะนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ข้อมูลที่ได้จะนำไปวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งในบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงาน แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของท่านต่อการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ๓ ด้าน

๒.๑ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒.๒ ด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม

๒.๓ ด้านการเสนอแนะนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดตอบแบบสอบถามโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงข้อเดียว

๑. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ๒๐-๓๐ ปี ☐ ๓๑-๔๐ ปี ☐ ๔๑-๕๐ ปี ☐ ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. การศึกษา

☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ ปวช./ปวส. ☐ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๔.อาชีพ

☐ เกษตรกรรม ☐ ค้าขาย ☐ รับราชการ
☐ พนักงานเอกชน ☐ รับจ้าง
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๕.รายได้

☐ น้อยกว่า ๕,๐๐๐ บาท ☐ ๕,๐๐๐- ๑๐,๐๐๐ บาท
☐ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ☐ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท
☐ ๒๐,๐๐๑- ๒๕,๐๐๐ บาท ☐ ๒๕,๐๐๑- ๓๐,๐๐๐ บาท
☐ ๓๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของท่านต่อการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง : โปรดตอบแบบสอบถามโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ท่านเห็นว่าถูกต้องหรือตรงความเป็นจริงมากที่สุด โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

๕ หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่ม ชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทาง วัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์						
๑	กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต					
๒	มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์					
๓	องค์กรภาครัฐได้แสดงบทบาทให้การสนับสนุนการพัฒนา คุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง					
๔	หน่วยงานภาครัฐมีแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างดี					
๕	การพัฒนาคุณภาพชีวิตก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของ กลุ่มชาติพันธุ์					

ข้อ ที่	การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่ม ชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๒. ด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัด เพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม						
๑	ทุนทางวัฒนธรรมทำให้กลุ่มชาติพันธุ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น					
๒	รัฐควรแสดงบทบาทและหน้าที่ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของ กลุ่มชาติพันธุ์					
๓	ภาครัฐและกลุ่มชาติพันธุ์ควรมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพ ชีวิต					
๔	แนวทางและขั้นตอนในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติ พันธุ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรมจะเป็นการพัฒนาชีวิตมากขึ้น					
๕	เมื่อมีการยกระดับคุณภาพชีวิตแล้วกลุ่มชาติพันธุ์จะมีความ เป็นอยู่หรือการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม					
๓. ด้านการเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์						
๑	การกำหนดแนวนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนา คุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงาน ภาครัฐร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์					
๒	แนวนโยบายหรือองค์กรต่าง ๆ กำหนดเพื่อเป็นแผนงานในการ ยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติ พันธุ์					
๓	การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่ม ชาติพันธุ์ มีลักษณะภาครัฐเข้าไปช่วยสนับสนุน					
๔	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรม กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์					
๕	กลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการ ยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติ พันธุ์					

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๑ ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

๑.๒ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

๒. ด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม

๒.๑ ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

๒.๒ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

๓. ด้านการเสนอแนะนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติ
พันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๓.๑. ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

๓.๒. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ภาคผนวก ค.

หนังสือเชิญ, รายชื่อผู้ให้ข้อมูลวิจัย

หนังสือเชิญขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

ที่ พิเศษ/๒๕๖๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พ่วงขุนนางเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒๗๑๑๐

๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายยอดยิ่ง ศักดิ์เจริญชัยกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัย
สงฆ์พูนผลาเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
กลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดย
ภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไปหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(พระปลัดพืระพงศ์ จิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๕๒๗๑-๑๗๐๕

เขียนโดยผู้ให้สัมภาษณ์

SA my

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมงคลเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัณนิษฐานเพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายอัครวิริยะ ชัชวาลนครชิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัณนิษฐานเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัย
สงฆ์พืชมงคลเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
กลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดย
ภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขออนุญาตเผยแพร่
จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๕๖๗, ๐๘-๙๒๗๑-๑๗๐๕

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมณีเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหมื่นสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายวสันต์ ช่งเจริญพาณิชย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพีระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พืชมณีเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(พระปลัดพีระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

นายวสันต์ ช่งเจริญพาณิชย์

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๕๖๗, ๐๘-๙๒๗๑-๑๗๐๕

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พ่ขุนผาเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒๗๑๑๐

ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุมัติเคราะหส์ัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายยงทอ แสนยากุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพีระพงษ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พ่ขุนผาเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขออนุมัติเคราะหส์ัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไปหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(พระปลัดพีระพงษ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๕๖๗, ๐๘-๙๒๗๑-๑๗๐๕

นาย ยงทอ แสนยากุล

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พยุหยาเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒๗๑๑๐

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายจิงชัย โรจนชัยกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพีระพงศ์ อุตฺตมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พยุหยาเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพีระพงศ์ อุตฺตมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๙๒๗๑-๑๗๐๕

ผศ.ดร. เมทินี ไพฑูริย์สัมพันธ์

นาย ชัย โรจนชัยกุล

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมณีเพชบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

วันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายพชร ตรีบุญญกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมาภาพ พระปลัดพีระพงศ์ จิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พืชมณีเพชบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(พระปลัดพีระพงศ์ จิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๕๒๗๑-๑๗๐๕

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พยุหะเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายจุลศักดิ์ ศักดิ์เจริญชัยกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พยุหะเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๙๒๗๑-๑๗๐๕

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒๗๑๑๐

 ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุมัติสัณนิษฐานเพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายนิเทศน์ เถาว์พันธุ์ทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาคมภาพ พระปลัดพีระพงษ์ จิตฺตมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พืชมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขออนุมัติสัณนิษฐานจากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

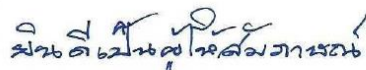
(พระปลัดพีระพงษ์ จิตฺตมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๕๒๗๑-๑๗๐๕

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พิจิตรเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลห่มสีก
อำเภอห่มสีก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัณนิษฐานเพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายสุริโย บำรุงศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัย
สงฆ์พิจิตรเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
กลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดย
ภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขออนุญาตเผยแพร่
จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๙๒๗๑-๑๗๐๕

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายพรชัย ประทีปศิริ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพีระพงศ์ อุตฺตมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พืชมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพีระพงศ์ อุตฺตมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๙๒๗๑-๑๗๐๕

(นาย พรชัย ประทีปศิริ)

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมงคลเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๑๙

ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่สัณนิษฐานเพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายบรรพต ทรสวัณศ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพีระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พืชมงคลเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขออนุญาตเผยแพร่จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพีระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๙๒๗๑-๑๗๐๕

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมืองเพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายเทอดศักดิ์ ศักดิ์เจริญชัยกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาคมภาพ พระปลัดพีระพงษ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พืชมืองเพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(พระปลัดพีระพงษ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๙๒๗๑-๑๓๐๕

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมงคลเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายมนตรี แซ่เฮ้อ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พืชมงคลเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๙๒๗๓-๑๗๐๕

มีมติเป็นเอกฉันท์
นายมนตรี แซ่เฮ้อ

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพืทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒๗๑๑๐

๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายรามัญ บำรุงศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพีระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พืชมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไปหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพีระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๙๐๗๑-๑๗๐๕

(นางสาวสุภาวดี สิงห์ศรี)

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พยุหยาเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒๗๑๑๐

๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายอิทธิ สิ้นเช้า

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพีระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พยุหยาเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพราเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพีระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๕๖๗, ๐๘-๙๒๗๑-๑๗๐๕

ผศ. อธิส สิ้นเช้า

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมณฑลเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นางรัชดา วิชาญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ตามที่อาคมภาพ พระปลัดพีระพงศ์ จิตฺตมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัย
สงฆ์พืชมณฑลเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
กลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดย
ภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพีระพงศ์ จิตฺตมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๙๒๗๒-๑๗๐๕

ผอ. วิทยาลัยสงฆ์พืชมณฑลเมือง
รัชดา วิชาญ

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์
๔๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายสิทธิกร ศักดิ์เจริญชัยกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๔๒๗๑-๑๗๐๕

ยื่นต่อ นายสุวิทย์ ธรรมรัตน์
นางสาววิไล ธรรมรัตน์

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมงคลเมือง เพชรบูรณ์
๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒๗๑๑๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายยุทธนา บำรุงศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพีระพงษ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พืชมงคลเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรามาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพีระพงษ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๙๒๗๑-๑๗๐๕

๒.๒๒

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมณีเมือง เพชรบูรณ์
๔๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายภาคภูมิ ศักดิ์เจริญชัยกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พืชมณีเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๔๒๗๑-๑๗๐๕

ที่ พิเศษ/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พืชมหาเมือง เพชรบูรณ์
๔๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐

๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย

เจริญพร นายดั่งแข็ง แซ่ท้าว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่อาตมภาพ พระปลัดพิระพงษ์ จิตธมโม, ดร. และคณะ เป็นบุคลากรของวิทยาลัยสงฆ์พืชมหาเมือง เพชรบูรณ์ ได้รับอนุมัติจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อเสนอเป็นข้อมูลวิจัยโดยภาพรวม

เพื่อให้การจัดทำวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้การสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไปหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้การสัมภาษณ์ต่อไป

ขอเจริญพร

(พระปลัดพิระพงษ์ จิตธมโม, ดร.)

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หัวหน้าโครงการย่อยที่ ๓

ติดต่อประสานงาน :

โทร. ๐๘-๖๒๐๓-๑๔๖๗, ๐๘-๔๒๗๑-๑๗๐๕

เจ้าแข็ง แซ่ท้าว

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์การวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๒๐ คน ดังนี้		
ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	นายยอดยิ่ง ศักดิ์เจริญชัยกุล	รองประธานคณะกรรมการวัฒนธรรม
๒	นายอัจฉริยะ ชัชวาลครรชิต	กรรมการศูนย์วัฒนธรรม
๓	นายวันต์ ช่งเจริญพาณิชย์	กรรมการศูนย์วัฒนธรรม
๔	นายยงท้อ แสนยากุล	กรรมการศูนย์วัฒนธรรม
๕	นายชิงชัย โรจนชัยกุล	กรรมการศูนย์วัฒนธรรม
๖	นายนพรุจ ติรัญวิริยกุล	กำนันตำบลเข็กน้อย
๗	นายจุลศักดิ์ ศักดิ์เจริญชัยกุล	อดีตกำนันตำบลเข็กน้อย
๘	นายนิติกานต์ เถาว์พันธุ์ทอง	อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๗
๙	นายสุริโย บำรุงศิริ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๙
๑๐	นายพรชัย ประทีปศิริ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๔
๑๑	นายนราพงษ์ ทรงสวัสดิวงศ์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย
๑๒	นายเทอดศักดิ์ ศักดิ์เจริญชัยกุล	ประธานศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาสังคม พื้นที่สูง (ศสส.)
๑๓	นายมนตรี แซ่เฮ่อ	ประธานกองทุนเงินล้าน หมู่ที่ ๑๐
๑๔	นายรามัญ บำรุงศิริ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ
๑๕	นายอิทธิ สิ้นเข้า	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ
๑๖	นางรัชดา วชิรญาณ	ปราชญ์ชาวบ้าน/อดีตประธานสตรีมิ่งแห่งประเทศไทย
๑๗	นายสิทธิกร ศักดิ์เจริญชัยกุล	ปราชญ์ชาวบ้าน/กรรมการศูนย์วัฒนธรรม
๑๘	นายยุทธนา บำรุงศิริ	ปราชญ์ชาวบ้าน/ผู้นำจิตวิญญาณ
๑๙	นายภาคภูมิ ศักดิ์เจริญชัยกุล	ปราชญ์ชาวบ้าน
๒๐	นายตั้งเซ็ง แซ่ท้าว	ปราชญ์ชาวบ้าน

ภาคผนวก ง.

ภาพถ่ายการลงพื้นที่ ทำงานวิจัย, การสัมภาษณ์

ประมวลภาพถ่ายกิจกรรมงานวิจัย

เรื่อง การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ในจังหวัดหัตเพชรรบูรณ

๑. ชาวเขาเผ่าม้ง ชุมชนบ้านเล้าลือ บ้านเพชรด้า ตำบลพุงสมอ อำเภอเขาค้อ

๒. ชาวเขาเผ่าม้ง ชุมชนบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ

ภาคผนวก จ.

การรับรองการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

นมัสการ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า นายณราพงษ์ ทรงสวัสดิ์วงศ์ ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย ที่อยู่ ๑/๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๒๓๐ ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย เรื่อง **“การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์”** ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ พระปลัดพิระพงษ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ โดยนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

(/) การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น

() การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา

(/) การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาจากงานวิจัย เป็นต้น

(/) การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ เช่น นำข้อมูลงานวิจัยเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย เป็นข้อมูลกำหนดแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย

() การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลานำไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ มีนาคม - ธันวาคม ๒๕๖๘ ซึ่งการนำผลงานวิจัยเรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

๑. ใช้เป็นข้อมูลในการอบรมแก่กลุ่มชาติพันธุ์ และเป็นข้อมูลในการนำเสนอแก่คณะผู้ศึกษาดูงานองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย ได้เป็นอย่างดี

๒. กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนได้มากขึ้น

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย ได้มีแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

(นายณราพงษ์ ทรงสวัสดิ์วงศ์)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

นมัสการ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า นายพรชัย ประทีปศิริ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ ๒๗ หมู่ที่ ๑๔ ตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๒๗๐ ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย เรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ พระปลัดพิระพงษ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ โดยนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

(/) การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การแนะนำให้ความรู้แก่ชุมชน เป็นต้น

() การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา

(/) การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาจากงานวิจัย เป็นต้น

(/) การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ เช่น นำเสนอข้อมูลงานวิจัยในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวแก่องค์การบริหารส่วนตำบล และท้องถิ่นอำเภอเขาค้อ

() การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่นำไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ มีนาคม - ธันวาคม ๒๕๖๘ ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

๑. ใช้เป็นข้อมูลในการแนะนำให้ความรู้แก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี

๒. กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนได้มากขึ้น

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลและท้องถิ่นเขาค้อ ได้มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

(นายพรชัย ประทีปศิริ)

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๔

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

นมัสการ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า นายสุริโย บำรุงศิริ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ ๑๘/๓ หมู่ที่ ๙ ตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๒๗๐ ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย เรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ พระปลัดพิระพงษ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ โดยนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

(/) การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การแนะนำให้ความรู้แก่ชุมชน เป็นต้น

() การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา

(/) การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาจากงานวิจัย เป็นต้น

(/) การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ เช่น นำเสนอข้อมูลงานวิจัยในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวแก่องค์การบริหารส่วนตำบล และท้องถิ่นอำเภอเขาค้อ

() การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่นำไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ มีนาคม - ธันวาคม ๒๕๖๘ ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

๑. ใช้เป็นข้อมูลในการแนะนำให้ความรู้แก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี

๒. กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนได้มากขึ้น

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลและท้องถิ่นอำเภอเขาค้อ ได้มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

(นายสุริโย บำรุงศิริ)

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๙

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

นมัสการ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า นางรัชดา วชิรญาณ ตำแหน่ง ปราชญ์ชาวบ้าน/อดีตประธานสตรีมิ่งแห่งประเทศไทย ที่อยู่ ๑๙๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๒๗๐ ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย เรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ พระปลัดพิระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ โดยนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

(/) การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การอบรมให้ความรู้ด้านผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยว การฝึกอบรมเกษตรกร การอบรมกระบวนการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

() การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา

(/) การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาจากงานวิจัย เป็นต้น

() การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ เช่น นำข้อมูลงานวิจัยเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว

() การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์
ช่วงเวลาที่นำไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ มีนาคม - ธันวาคม ๒๕๖๘ ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

๑. ใช้เป็นข้อมูลในการให้ความรู้ด้านผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยว และการฝึกอบรมเกษตรกร ได้เป็นอย่างดี

๒. กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนได้มากขึ้น

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

รัชดา วชิรญาณ

(นางรัชดา วชิรญาณ)

ปราชญ์ชาวบ้าน/อดีตประธานสตรีมิ่งแห่งประเทศไทย

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

นมัสการ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า นายพชร ติรณวิริยกุล ตำแหน่ง กำนันตำบลเข็กน้อย ชื่อหน่วยงาน ตำบลเข็กน้อย ที่อยู่ ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๒๗๐ ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย เรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ พระปลัดพีระพงศ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ โดยนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

- (/) การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การแนะนำให้ความรู้แก่ชุมชนในตำบลเข็กน้อย เป็นต้น
- () การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธรูปศาสนา
- (/) การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาจากงานวิจัย เป็นต้น
- (/) การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ เช่น นำข้อมูลงานวิจัยเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวแก่องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย

() การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่นำไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ มีนาคม - ธันวาคม ๒๕๖๘ ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

๑. ใช้เป็นข้อมูลในการแนะนำให้ความรู้แก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี
๒. กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนได้มากขึ้น
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย ได้มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

(นายพชร พงษ์ ทรงสวัสดิ์วงศ์)

กำนันตำบลเข็กน้อย

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า พระราชพัชรธรรมเมธี, ดร. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ฟอซุนผาเมือง เพชรบูรณ์ ชื่อหน่วยงาน วิทยาลัยสงฆ์ฟอซุนผาเมือง เพชรบูรณ์ ที่อยู่ ๙๑ ถนนพิทักษ์ ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐ โทรศัพท์ ๐๕ ๖๗๐ ๒๑๗๒ ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย เรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ พระปลัดพิระพงษ์ ฐิตธมโม, ดร. และคณะ โดยนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

(/) การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น ให้คณาจารย์นำข้อมูลไปบรรยายแก่นิสิตนักศึกษาและ เป็นข้อมูลในการจัดทำเอกสารประกอบการบรรยายในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

() การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา

() การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

() การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ เช่น นำข้อมูลงานวิจัยเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว

() การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่นำไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ มีนาคม - ธันวาคม ๒๕๖๘ ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

๑. ใช้เป็นข้อมูลให้คณาจารย์นำไปบรรยายแก่นิสิตนักศึกษาในวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี
๒. คณาจารย์ในวิทยาลัยได้มีข้อมูลในการนำไปอบรมหรือบรรยายตามสถานที่ต่าง ๆ
๓. เป็นข้อมูลในการจัดทำเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

(พระราชพัชรธรรมเมธี, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ฟอซุนผาเมือง เพชรบูรณ์

ภาคผนวก ฉ.

บทความวิจัย

การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์
ในจังหวัดเพชรบูรณ์

Upgrading the Cultural Capital and Improving the Quality of
Life of Ethnic Groups in phetchabun province

พระปลัดพีระพงศ์ จิตธมฺโม/โชตินอก, ดร.พระมหาธวัชชัย ธมฺมรังสี/สุวรรณผา, ดร.

Phrapalad Peerapong Thitadhammo/Chotnok, Dr. Phramaha Tawatchai

Dhammarangsi /Suwannapa, Dr.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Phokhunphamuang Buddhest College

Email: peerapong.cho@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม ๓) เพื่อเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการการยกระดับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความมั่นคง มีรายได้มั่นคง อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แจกแบบสอบถาม การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับองค์กร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๔ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มผู้นำด้านวัฒนธรรม ๒) กลุ่มผู้นำชุมชน ๓) กลุ่มตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ และ ๔) กลุ่มตัวแทนนักปราชญ์กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน แยกเป็น ๑) ผู้นำด้านวัฒนธรรม จำนวน ๕ คน ๒) ผู้นำด้านชุมชน จำนวน ๕ คน ๓) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๕ คน และ ๔) กลุ่มตัวแทนนักปราชญ์กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๕ คน การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์

ผลการวิจัยพบว่า

การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ในชุมชนบ้านเล้า ลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ และชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ทุนทาง

วัฒนธรรม มี ๒ ลักษณะ ประกอบด้วย ๑) ทูทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ระบบคุณค่า ค่านิยม ความเชื่อ ภาษา จารีตประเพณี พิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่หลายอย่างในปัจจุบันเสื่อมถอย และสูญหายไปตามกาลเวลา สาเหตุสำคัญ คือ ขาดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ถ่ายทอด พัฒนาและต่อยอด อย่างเป็นระบบอย่างจริงจัง ๒) ทูทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ประกอบด้วย ศิลปกรรมต่าง ๆ ที่ติดมากับที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งกาย อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องมือประกอบอาชีพ ซึ่งถือเป็นทูทางวัฒนธรรมที่สามารถจับต้องได้อย่าง เป็นรูปธรรมมากที่สุด สำหรับบทบาทของทูทางวัฒนธรรม ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ และชุมชนบ้านเข็กน้อย ประกอบด้วย ๑) วัฒนธรรมอาหาร ๒) วัฒนธรรมที่อยู่อาศัย ๓) วัฒนธรรมประเพณี ๔) วัฒนธรรมภาษา ๕) วัฒนธรรมอาชีพ ๖) วัฒนธรรมความเชื่อ ๗) วัฒนธรรมการเล่น และ ๘) วัฒนธรรมการแต่งกาย เป็นต้น ทรพากรในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ และชุมชนบ้านเข็กน้อย ทั้ง ๘ ตำบล มีเสน่ห์ต่อผู้มาเยือนและสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ที่มาท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

คำสำคัญ : การยกระดับทุนวัฒนธรรม, การพัฒนาคุณภาพชีวิต, กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ABSTRACT

The objectives of this research are: ๑) to improve the quality of life of ethnic groups based on cultural capital in Phetchabun Province, ๒) to enhance the quality of life of ethnic groups in Phetchabun Province through cultural capital, and ๓) to propose policy guidelines for enhancing cultural capital in relation to the development of the quality of life of ethnic groups in Phetchabun Province. This research is a mixed-methods study that includes documentary research, quantitative research, qualitative research, and action research. It is a process aimed at enhancing cultural capital and improving the quality of life for ethnic groups in Phetchabun Province. The goal is to identify ways to elevate the cultural capital of these ethnic groups, thereby improving their quality of life, ensuring stability, and providing a steady income. This quality of life development is achieved through data collection via interviews, questionnaires, and focus group discussions with organizations, communities, and stakeholders involved in enhancing cultural capital and improving the quality of life for ethnic groups in Phetchabun Province. The study involved four groups: ๑) cultural leaders, ๒) community leaders, ๓) representatives from government agencies, and ๔) representatives of ethnic scholars. A total of ๒๐ target individuals were interviewed, consisting of ๑) ๕ cultural leaders, ๒) ๕ community leaders, ๓) ๕ representatives from government agencies, and ๔) representatives of ethnic scholars. The researchers in this study employed a descriptive analytical method based on interviews with ethnic groups.

The research found that

The elevation of cultural capital and the development of the quality of life of ethnic groups in the communities of Ban Lao Lue, Ban Phet Dam, and Ban Khek Noi in Khao Kho District, Phetchabun Province, reveals that cultural capital has two characteristics: ๑) Intangible cultural capital, which includes systems of values, beliefs, language, customs, traditions, rituals, and local wisdom. However, many aspects of this intangible cultural capital have deteriorated and disappeared over time. The main reason is the lack of systematic and serious conservation, revitalization, transmission, development, and enhancement. ๒) Tangible cultural capital, which consists of various forms of art associated with housing, clothing, food, utensils, and tools used for livelihoods. This is considered the most concrete form of cultural capital. This study examines the role of cultural capital in the communities of Ban Lao Lue, Ban Phet Dam, and Ban Khek Noi Consisting of ๑) food culture, ๒) housing culture, ๓) traditional culture, ๔) language culture, ๕) occupational culture, ๖) belief culture, ๗) play culture, and ๘) clothing culture, etc. The resources for promoting cultural tourism in the communities of Ban Lao Lue, Ban Phet Dam, and Ban Khek Noi in all eight aspects are charming to visitors and create a lasting impression on tourists.

Keyword : Enhancing cultural capital, The development of quality of life, Ethnic Groups in Phetchabun Province.

บทนำ

มนุษย์รวมกลุ่มเป็นสังคม เริ่มจากครอบครัวขยายสู่เครือญาติ ชชาติพันธุ์ และประเทศ โดยมีความสัมพันธ์ ความเชื่อ และวิถีชีวิตที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ ความเชื่อเหล่านี้ก่อให้เกิดประเพณี พิธีกรรม และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชนนั้นๆ และเป็นกรอบควบคุมพฤติกรรมให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ความเชื่อจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความผูกพันและเอกลักษณ์ของกลุ่มชน

ในยุคปัจจุบัน สังคมมีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมมากขึ้น ทำให้ศาสนามีบทบาททั้งในด้านการหล่อหลอมความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และในขณะเดียวกันก็อาจสร้างความขัดแย้งระหว่างกลุ่มศาสนาได้ (สมภาร พรหมทา, ๒๕๔๖) อย่างไรก็ตาม ศาสนามีความสำคัญต่อทั้งชีวิตส่วนตัวและสังคม โดยช่วยให้บุคคลมีจิตใจสงบและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และช่วยสร้างความสามัคคีและเอกลักษณ์ร่วมกันในสังคม (เดือน คำดี, ๒๕๔๑)

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นดินแดนที่งดงามและอุดมสมบูรณ์ เต็มไปด้วยความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรม (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ๒๕๔๐) ซึ่งถือเป็นทุนทางสังคมอันล้ำค่าที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาของเอเชียอาคเนย์ อย่างไรก็ตาม ภาษาถิ่นบางกลุ่ม เช่น ชาว

บน ลาวแก้ว และลาวครั่ง กำลังเผชิญกับภาวะวิกฤตและเสี่ยงต่อการสูญหาย เนื่องจากอิทธิพลของ ภาษาไทยมาตรฐาน เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการขาดการสืบทอดจากคนรุ่นหลัง

การจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนรู้ร่วมกัน ค้นหา ปัญหา และแก้ไขปัญหาของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง การวิจัยจึงเป็น เครื่องมือสำคัญในการสร้างการเรียนรู้แบบพหุภาคีและจิตสำนึกร่วมกันในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ บรรลุเป้าหมายที่ตรงกับความต้องการของสังคมฐานความรู้ การดำรงอยู่ของความหลากหลายทาง ภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จำเป็นต้องมีการจัดการทุนทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การจัดการความรู้ยังเป็นศาสตร์ที่ต้องพัฒนาและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจาก ความรู้เป็นทรัพยากรที่ยิ่งใช้ยิ่งเพิ่มขึ้น และความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (สำราญ ท้าวเงิน และ คณะ ๒๕๕๘) องค์กรต่างๆ จึงต้องเตรียมพร้อมในการจัดการความรู้เพื่อสร้างความได้เปรียบในการ แข่งขัน

กลุ่มชาติพันธุ์ม้งในเพชรบูรณ์มีเอกลักษณ์ในการสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่มอย่าง เข้มแข็ง โดยยึดมั่นในจารีตประเพณีและวัฒนธรรม ระบบเครือญาติเป็นหัวใจหลักในการรวมกลุ่ม โดยใช้ระบบแซ่ตระกูลเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ (ชมรมบริการวิชาการ สถาบันวิจัย ชาวเขา, ๒๕๔๑) การสืบเชื้อสายทางฝ่ายบิดาทำให้สมาชิกในแซ่เดียวกันถือเป็นญาติพี่น้อง มี ข้อกำหนดและบทบาทที่ชัดเจน ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีความเป็นเอกภาพและสันติสุข

ชุมชนม้งบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นชุมชนม้งที่ใหญ่ ที่สุดในประเทศไทย มีประวัติความเป็นมาจากการอพยพของชาวม้งจากจังหวัดน่าน พะเยา และ เชียงราย เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณรอยต่อสามจังหวัด คือ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และเลย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๕ เป็นต้นมา ต่อมาในช่วงเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง รัฐบาลไทยได้จัดสรรพื้นที่ป่า สงวนให้ชาวม้งเข้ามาอยู่อาศัยรวมกันอย่างเป็นหลักแหล่งถาวร เกิดเป็นชุมชนเข็กน้อยที่พัฒนามาเป็น ตำบลในปัจจุบัน ชุมชนแห่งนี้มีกิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจมากมาย เช่น การชมวิถี ชีวิตชาวม้ง การแสดงวัฒนธรรม และการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์พื้นเมือง อีกทั้งยังเป็นจุดเชื่อมโยงไปยัง แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เช่น ภูทับเบิก เขาค้อ และทุ่งแสลงหลวงได้อีกด้วย

การท่องเที่ยวในชุมชนม้งบ้านเข็กน้อยสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เน้น การมีส่วนร่วมของชุมชนเจ้าของพื้นที่ เพื่อพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยใช้หลักการ "ต่อยอด เพิ่มค่า หาจุดต่าง สร้างสรรค์และแบ่งปันชุมชน" เป็นแนวทางสำคัญ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญ ของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม โดยศึกษา ประวัติความเป็นมา ความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อนำไป ประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการยกระดับทุนวัฒนธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ อื่นๆ ในจังหวัดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม

๓. เพื่อเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งที่จะศึกษาเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” โดยมีขอบเขตในการวิจัยดังนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่ศึกษา คือ วัฒนธรรมหลักที่เกี่ยวกับความเชื่อดั้งเดิมและความเชื่อใหม่ในการนับถือศาสนาที่มีผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อความยั่งยืนทางวัฒนธรรม คุณภาพชีวิตและกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒. ขอบเขตด้านพื้นที่ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในเชิงประยุกต์ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการศึกษาในภาคสนามเพื่อวิเคราะห์ความร่วมมือการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนั้นจึงกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยมุ่งเน้นไปที่ความร่วมมือการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ กลุ่มผู้ที่มีบทบาทในการการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์และมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยทำการเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ซึ่งกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เช่น ชุมชนบ้านเข็กน้อย ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ เป็นต้น ในการศึกษาได้แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น ๒ กลุ่มลักษณะ ได้แก่

๑. เชิงปริมาณ โดยแบ่งกลุ่มประชากรตัวอย่างออกเป็น ๓ ชุมชน รวม ๖๐ คน ประกอบด้วย ๑) ชุมชนบ้านเข็กน้อย จำนวน ๒๐ คน ๒) ชุมชนบ้านเล้าลือ จำนวน ๒๐ คน ๓) ชุมชนบ้านเพชรดำ จำนวน ๒๐ คน

๒. เชิงคุณภาพ โดยแบ่งกลุ่มประชากรตัวอย่างออกเป็น ๔ กลุ่ม รวม ๒๐ รูป/คน ประกอบด้วย ๑) ผู้นำด้านวัฒนธรรม จำนวน ๕ คน ๒) ผู้นำชุมชน จำนวน ๕ คน ๓) หน่วยงานภาครัฐ เช่น วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ การท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้นจำนวน ๕ คน ๔) ประชาชนชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๐ คน

๓. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเวลาโดยเริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึง กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗ (ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยได้แก่ ๑) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม ๓) เพื่อเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ อันจะเป็นทิศทางการไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

๑. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความมั่นคง มีรายได้มั่นคง อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษามุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑.๑) ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๒) ศึกษาวิเคราะห์ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากหนังสือ และเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ

๑.๓) ศึกษาลักษณะและกระบวนการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑.๔) สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับทุนวัฒนธรรม การพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อจัดทำเป็นชุดความรู้ “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาข้อมูลการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์โดยดำเนินการดังนี้

๒.๑) ออกแบบเครื่องมือเพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มเป้าหมายในจังหวัดเพชรบูรณ์เกี่ยวกับลักษณะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒.๒) ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน ๖๐ คน

๒.๓) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ในจังหวัดเพชรบูรณ์เกี่ยวกับลักษณะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒.๔) สรุปผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ในจังหวัดเพชรบูรณ์เกี่ยวกับลักษณะการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๓) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

๓.๑) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๒๐ คน

๓.๒) สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เห็นถึงการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๔) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นกระบวนการพัฒนาชุดความรู้การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์เป็น การศึกษาวิเคราะห์ในโครงการ โดยดำเนินการดังนี้

๔.๑) การพัฒนาชุดความรู้การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๔.๒) ร่วมจัดกิจกรรมการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เห็นถึงข้อดีและข้อเสีย นำไปสู่การวางแผนทางการพัฒนาต่อไป

๔.๓) วิเคราะห์องค์ความรู้ และผลลัพธ์ของกระบวนการพัฒนาชุดความรู้การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

๑) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน ๒๐ คน เพื่อทราบศักยภาพการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ กระบวนการและแนวทางการพัฒนา การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

๑.๑) ปัญหาและอุปสรรคในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๒) แนวทางหรือขั้นตอนในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๓) รูปแบบของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๔) แนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒) แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการยกระดับทุนวัฒนธรรม ๒) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ ๓) ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ แต่ละด้านมีแบบสอบถาม จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

๑) การศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

๒) จัดทำหนังสือจากหน่วยงานเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภายในพื้นที่

๓) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเป็นชุดความรู้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ชุดความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนวัฒนธรรม และชุดแนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์

๔) การสัมภาษณ์ (Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ทั้งแบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๕) การแจกแบบสอบถาม กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์กลุ่มเป้าหมายจำนวน ๖๐ คน เพื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๖) ร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อมุ่งวิเคราะห์การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๗) สรุปผลการร่วมจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาเป็นชุดความรู้การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีขั้นตอน กิจกรรมการวิจัย

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ ทั้งการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จากการสัมภาษณ์ และการร่วมจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยคณะผู้วิจัยจักได้ดำเนินการดังนี้

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร คณะผู้วิจัยจักดำเนินการดังนี้

๑.๑) วิเคราะห์แนวคิด ความหมาย ประวัติความเป็นมา การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๒) วิเคราะห์กระบวนการการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๓) วิเคราะห์รูปแบบและวิธีการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๑.๔) นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อย จุดที่ควรพัฒนา นำไปสู่การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

๒.๑) วิเคราะห์แนวคิดและองค์ความรู้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๒๐ คน เพื่อทราบศักยภาพการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒.๒) วิเคราะห์ลักษณะ รูปแบบและวิธีการสร้างชุดความรู้การพัฒนาแนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

๒.๓) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสร้างชุดความรู้แนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยได้แก่ ๑) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ผ่านทุนทางวัฒนธรรม และ ๓) เพื่อเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ อันจะเป็นทิศทางนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้

เห็นถึงแนวทางการการยกระดับทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความมั่นคง มีรายได้มั่นคง อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต

โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับองค์กร ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๓ กลุ่ม ได้แก่ ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย (๑) ชุมชนบ้านเข็กน้อย (๒) ชุมชนบ้านเล้าลือ และ (๓) ชุมชนบ้านเพชรดำ ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๒๐ คน แยกเป็น ๑) ผู้นำด้านวัฒนธรรม จำนวน ๕ คน ๒) ผู้นำชุมชน จำนวน ๕ คน ๓) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๕ คน และ ๔) ตัวแทนนักปราชญ์กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน ๕ คน การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ และการแจกแบบสอบถาม กลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์จาก ๓ ชุมชน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ชุมชนละ ๒๐ คน รวมทั้งหมด ๖๐ คน โดยใช้วิธีเจาะจง ประกอบด้วย ๑) ชุมชนบ้านเข็กน้อย จำนวน ๒๐ คน ๒) ชุมชนบ้านเล้าลือ จำนวน ๒๐ คน ๓) ชุมชนบ้านเพชรดำ จำนวน ๒๐ คน มีรายละเอียดที่ค้นพบ ดังต่อไปนี้

๑. แนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

การศึกษาการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ คณะผู้วิจัยได้รายละเอียดจากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง ๔ กลุ่ม พอประมวลได้ดังนี้

แนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อเสริมพลังความเข้มแข็งแก่ชนบทรรมนิยม จารีต ประเพณีและพิธีกรรมของชุมชน เช่น ลักษณะสถานการณ์การปรับตัวเพื่อสร้างสมดุลในการดำรงอยู่ของคนในชุมชนและผลการเปลี่ยนแปลงทุนวัฒนธรรมที่มีต่อการพัฒนาชุมชนดังกล่าวข้างต้น สามารถกำหนดแนวทางการ ใช้ทุนวัฒนธรรมที่อาศัยการสถาปนาเพื่อพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนได้ ในลักษณะการใช้เสริมพลังความเข้มแข็งแก่ชนบทรรมนิยม จารีตประเพณี และพิธีกรรมของชุมชน อาทิ การเกิด การตาย การแต่งงาน ประเพณี ปีใหม่ม้ง ฯลฯ ในปัจจุบัน ได้ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างมูลค่าที่เป็นเงินมากกว่าการใช้เพื่อสร้างคุณค่าที่เป็นคุณธรรม ทำให้ชนบทรรมนิยม จารีตประเพณีและพิธีกรรมหลายอย่างของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย ที่ไม่สามารถสร้างมูลค่าได้ถูกลดความสำคัญลง บางอย่างสูญหายไป บางอย่างยังคงจัดขึ้นแต่พอเป็นพิธีบ้าง สถานการณ์ดังกล่าวนี้สามารถฟื้นฟูและพัฒนาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนได้ หากได้ นำเอาแนวนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมที่อาศัยการสถาปนามาเสริมเพิ่มพลังให้ชุมชนเกิดความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าที่เป็นของเดิมแล้วนำมาใช้เสริมพลังในการดำเนินงานให้ชนบทรรมนิยม จารีตประเพณี และพิธีกรรมของชุมชน สามารถสร้างคุณค่า และมีมูลค่าได้ควบคู่กันไป

การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยระบบสังคม เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสมดุลกัน กล่าวคือจะต้องเกิดเป็นสิ่งที่ดีด้วยกันทั้ง

๓ ระบบ เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจ ต้องอยู่ในกรอบของสังคม ระบบเศรษฐกิจและสังคมต้องอยู่ภายในข้อจำกัดของคุณภาพชีวิต ไม่สามารถดำเนินการให้เกิดความยั่งยืนได้หากละเว้นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือพัฒนาสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่อีกสิ่งหนึ่ง โดยที่พยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือสร้างบรรยากาศที่ดี อย่างที่กลุ่มชาวเขา ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ และชุมชนบ้านเข็กน้อย ได้ดำเนินการสร้างผลิตภัณฑ์และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดเด่น จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่โด่งดังไปทั่วโลก ทำให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางไปสัมผัสเพียงเริ่มต้นจากชนบทธรรมเนียมประเพณีที่ทำอยู่เป็นประจำทุกปี กลายเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ แต่ละปีมีรายได้เข้าสู่ชุมชนเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน ชาวบ้านมีรายได้มากขึ้น ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นการชี้ชัดถึงความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนของชุมชนอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์” คณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง ๔ กลุ่มในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

๑. แนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์

จากการลงพื้นที่วิจัยนั้นพบว่า แนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อเสริมพลังความเข้มแข็งให้แก่ชนบทธรรมเนียม จาริต ประเพณีและพิธีกรรมของชุมชน เช่น ลักษณะสถานการณ์การปรับตัวเพื่อสร้างสมดุลในการดำรงอยู่ของคนในชุมชนและผลการเปลี่ยนแปลงทุนวัฒนธรรมที่มีต่อการพัฒนาชุมชนดังกล่าวข้างต้น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ทุนวัฒนธรรมที่อาศัยการสถาปนาเพื่อพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนได้ ในลักษณะการใช้เสริมพลังความเข้มแข็งแก่ชนบทธรรมเนียม จาริตประเพณี และพิธีกรรมของชุมชน เช่น การเกิด การตาย การแต่งงาน ประเพณีปีใหม่ ฯลฯ ในปัจจุบัน ได้ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างมูลค่าที่เป็นเงินมากกว่าการใช้เพื่อสร้างคุณค่าที่เป็นคุณธรรม ทำให้ชนบทธรรมเนียม จาริตประเพณีและพิธีกรรมหลายอย่างของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย ที่ไม่สามารถสร้างมูลค่าได้ถูกลดความสำคัญลง บางอย่างสูญหายไป บางอย่างยังคงจัดขึ้นแต่พอเป็นพิธีบ้าง สถานการณ์ดังกล่าวนี้สามารถฟื้นฟูและพัฒนาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนได้ หากได้ นำเอาแนวนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมที่อาศัยการสถาปนามาเสริมเพิ่มพลังให้ชุมชนเกิดความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าที่เป็นของเดิมแล้วนำมาใช้เสริมพลังในการดำเนินงานให้ชนบทธรรมเนียม จาริตประเพณี และพิธีกรรมของชุมชนสามารถสร้างคุณค่า และมีมูลค่าได้ควบคู่กันไป

การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมในการประเมิน เพื่อที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ธุรณ์กับคนในสังคมเพื่อให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม การ

เข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวบน
ฐานทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตเพื่อหาสาเหตุของปัญหาและร่วมในการตัดสินใจซึ่งถือว่าสำคัญเพราะถ้าชุมชนไม่สามารถรับรู้
และเข้าใจในปัญหาด้วยตนเองแล้วการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ก็ไม่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลใน
ชุมชน ดังนั้นบุคคลในชุมชนต้องมาทำความเข้าใจและรับรู้ปัญหาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรม
และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

๒) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตกล่าวคือ เมื่อบุคคลในชุมชนได้รับรู้และเข้าใจในปัญหาของตนเองแล้วก็จำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะ
วางแผนและการดำเนินกิจกรรมเพื่อหาแนวทางที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหา นั้น รวมทั้งการคัดเลือก
แนวทางที่ดีที่สุดเพื่อให้แก้ไขปัญหาได้ถูกต้องและตรงประเด็นปัญหา

๓) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ถึงความเป็น
เจ้าของให้เกิดขึ้นกับชุมชนทำให้มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

๔) การมีส่วนร่วมและการติดตามประเมินผล การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตามแต่ถ้าหาก
บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการติดตามประเมินผลแล้วจะทำให้บุคคลเหล่านั้นได้ทราบถึงระดับของ
ผลงานที่ตนเองได้ปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงในครั้งต่อไป

จากการศึกษาข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า แนวทางการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนา
คุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต้องใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการส่งเสริมศักยภาพชุมชนบ้านเล้าลือ
ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยทุนทางสังคมที่จับต้องได้
และที่จับต้องไม่ได้ นำไปสู่การเป็นชุมชนท่องเที่ยวทุนทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ อีก
ทั้งปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชุมชนเป็นปัจจัยหนุนเสริมเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้
การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ๑) การฝึกอบรมการ
เป็นเจ้าบ้านที่ดี ๒) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ดี ๓) การพัฒนาผลิตภัณฑ์
ชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชนบ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย ๔) การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวใน
จังหวัด และ ๕) ส่งเสริมการตลาดชุมชนท่องเที่ยว ควรจัดกิจกรรมเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้
ทุนทางวัฒนธรรมเป็นฐานและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านเล้าลือ ชุมชน
บ้านเพชรดำ ชุมชนบ้านเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ หนุนเสริมการยกระดับทุน
วัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีรายได้ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑) ควรมีการศึกษาแบบเชิงลึกเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ว่า มีลักษณะเป็นอย่างไร และมีทุน
ทางวัฒนธรรมอะไรใหม่ ๆ ที่ช่วยในการการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้บ้าง

๒) ควรมีการศึกษาการยกระดับคุณภาพชีวิตและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการ
พัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ของแต่ละท้องถิ่น

๓) ควรทำการศึกษาการเสนอแนวนโยบายในการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

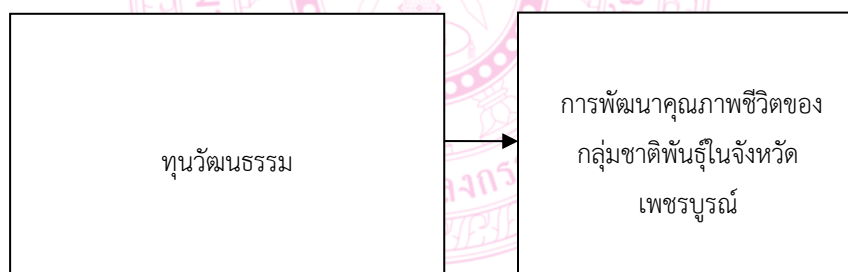
๔) ควรทำการศึกษาด้านเศรษฐกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมการตลาดชุมชนควรจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นฐานและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนเป็นการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีรายได้ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

๕) ควรทำการศึกษาด้านองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้สามารถนำไปถ่ายทอดเป็นเทคนิค วิธีการและกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๖) ควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปเสริมสร้างการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์
ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังแผนภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ การยกระดับทุนวัฒนธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์
ในจังหวัดเพชรบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กฤษณา ศักดิ์ศรี. **มนุษย์สัมพันธ์ เล่ม ๑. กรุงเทพมหานคร :** สำนักพิมพ์บำรุงสาสน์, ๒๕๓๔.
 ขจิตถัย บุรุษพัฒน์, **ชาวเขา. กรุงเทพมหานคร :** โรงพิมพ์แพรววิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๑๘.
 คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. **คู่มือการบริหารและการจัดการโครงการทางวัฒนธรรม.**
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๔.
 คณาจารย์ภาควิชาสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา. **สังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร :**

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

งามพิศ สัตย์สงวน. **หลักมนุษยวิทยาวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : บริษัทราม

การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๓.

เงาศิลป์ คงแก้ว. **ชีวิตบนเส้นด้ายของ ๑๓ เผ่าไทย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสามัคคีสารดอก

หญ้าจำกัด, ๒๕๓๗.

ชมรมบริการวิชาการ สถาบันวิจัยชาวเขา. **ชาวเขา : ความเข้าใจกับชนเผ่าต่างวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒, เชียงใหม่: นันทกานต์ กราฟฟิค/การพิมพ์, ๒๕๔๑.

เดือน ดำดี. **ศาสนศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑.

สมภาร พรหมทา. **มนุษย์กับศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๔๖.

สำราญ ท้าวเงิน และคณะ. **ทุนทางภาษาและวัฒนธรรมกับการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชาติ**

พันธุ์ต่าง ๆ ใน จังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์ : สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราช

ภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๘.

ประวัติผู้วิจัย

- ตำแหน่ง : หัวหน้าโครงการวิจัย/นักวิจัย
- ชื่อ – สกุล : พระปลัดไพระพงศ์ จตฺตมโม/โชตินอก, ดร.
- เกิดวันที่ : XXXXXXXXXX
- สถานที่เกิด : ๔ หมู่ ๑๕ บ้านใหม่พัฒนา ตำบลวังท่าช้าง อำเภอกบินทร์บุรี
จังหวัดปราจีนบุรี
- สถานที่อยู่ปัจจุบัน : ๙๑ ถ.พิทักษ์ ต.หล่มสัก อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐
- ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์
- สถานที่ทำงานปัจจุบัน : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พ้อขุน
ผาเมืองเพชรบูรณ์ วัดไพรสมณต์ศักดาราม ตำบลหล่มสัก
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
- ประวัติการศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๔๒ : นักธรรม ชั้น เอก
- พ.ศ. ๒๕๕๐ : ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สาขาวิชาศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๕๒ : ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชารัฐศาสตร์
จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พ.ศ. ๒๕๕๘ : ปริญญาเอก รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.)
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- ปัจจุบัน : ประธานหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์
พ้อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

- ตำแหน่ง : ผู้ร่วมโครงการวิจัย/นักวิจัย
- ชื่อ – สกุล : พระมหาธวัชชัย ธมฺมรสี (สุวรรณผา)
- เกิดวันที่ : XXXXXXXXXX
- สถานที่เกิด : ๕๕ หมู่ ๑ บ้านหนองตาไก่ ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- สถานที่อยู่ปัจจุบัน : วัดศรีบุญเรือง ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๖๗๑๑๐
- ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน : อาจารย์ ประจำคณะพุทธศาสตร์หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พระพุทธศาสนา
- สถานที่ทำงานปัจจุบัน : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมืองเพชรบูรณ์ วัดไพรสนธ์ศักดิ์คาราม ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
- ประวัติการศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๒๑ : ประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหนองตาไก่ ตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๓๑ : นักธรรมชั้นเอกโรงเรียนปริยัติธรรมวัดศรีภูมิ ตำบลบ้านตัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
- พ.ศ. ๒๕๓๒ :เปรียญธรรม ๓ ประโยคโรงเรียนปริยัติธรรมวัดศรีภูมิ ตำบลบ้านตัว อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
- พ.ศ. ๒๕๓๔ : เปรียญธรรม ๔ ประโยคโรงเรียนปริยัติธรรมวัดศรีภูมิ

ตำบลบ้านดู่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญ
ศึกษา วัดไพรสงค์ศักราราม ตำบลหล่มสัก อำเภอหล่มสัก
จังหวัด เพชรบูรณ์

พ.ศ. ๒๕๔๒ : พธ.บ. (จริยศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๔๘ : กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร

จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. ๒๕๕๙ : พธ.ด.หลักสูตรพุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปัจจุบัน : อาจารย์ ประจำคณะพุทธศาสตร์หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์

